

Πανεπιστήμιο Κρήτης

Σχολή Κοινωνικών Επιστημών
Τμήμα Οικονομικών Επιστημών

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών

Οικονομική Θεωρία και Πολιτική

Μεταπτυχιακή Διατριβή: “...a house divided”

Μία επισκόπηση της φυσιογνωμίας του Αμερικάνικου Εμφυλίου Πολέμου
ιδωμένη από τη σκοπιά θεώρησης της κοινωνιολογικής και οικονομικής επιστήμης.

Επιβλέπων Καθηγητής : κ. Γεώργιος Σταθάκης

Φοιτητής : Ανακρέων Μαυρατζώτης

Περιεχόμενα

Abstract.....σελ.	4
Το Αμερικανικό Όνειρο και η αποίκιση των εδαφών της Δύσης.....σελ.	7
Καταμερισμός εργασίας σε Βορρά & Νότο.....σελ.	9
Το ιστορικό της μεταφοράς των νέγρων.....σελ..	13
Δημογραφική διάταξη των δούλων.....σελ.	15
Reproduction of slaves	σελ. 19
Slave markets and allocation.....σελ	19
The profitability of slaves – economic returns of slaveholding. With which way Slavery was a profitable labor system and an enormous capital investment?.....σελ.	22
Ηθικές αξίες.....σελ.	32
Πολιτικές διεργασίες & κοινωνικές δράσεις.....σελ	39
Το κίνημα της απόσχισης.....σελ.	48
Η ιστορία του FortSumter.....σελ.	52
Η δομή των στρατιωτικών δυνάμεων.....σελ.	55
Η διπλωματία των Βρετανών.....σελ.	62
Το εσωτερικό μέτωπο των ομοσπονδιακών και Συνομοσπονδιακών.....σελ.	65
Χάμπτον Ρούντς.....σελ.	66
Αντίταμ.....σελ.	65
Γκέτσιμπεργκ.....σελ.	71

Βίξιμπεργκ	σελ 75
Τσάρλστον.....	σελ. 76
Η συνθηκολόγηση των Νοτίων & το άδοξο τέλος του Προέδρου Λίνκολν.....	σελ. 79
Η μεταμφυλιακή ανασυγκρότηση.....	σελ. 83
Ο διωγμός των Ινδιάνων.....	σελ. 88
Κριτική αποτίμηση - Το δίδαγμα της στρατιωτικής αναμέτρησης	σελ. 88
Οικονομική πολιτική εν καιρώ πολέμου.....	σελ 90
Το κόστος της «αναπόφευκτης σύγκρουσης».....	σελ. 91
The nature of South society.....	σελ. 94
Irrepressible conflict - Η βαθύτερη αιτία.....	σελ. 96
Η ολοκλήρωση του κοσμικού πολιτισμού και η ανάπτυξη της Leisure Class.....	σελ. 100
Το μεγαλείο της τεχνολογίας & η άνθιση των βιομηχανικών κέντρων ολοκλήρωσε την αντικατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος με το τεχνητό.....	σελ. 102
Η θέση του πολέμου στην παγκόσμια ιστορία.....	σελ. 104
Η ιστορία υπό το πρίσμα της κινηματογραφίας.....	σελ. 105
Παράρτημα 1.....	σελ. 111
Παράρτημα 2.....	σελ. 112
Παράρτημα 3.....	σελ. 113
Παράρτημα 4.....	σελ. 114
Παράρτημα 5.....	σελ. 115
Βιβλιογραφία	σελ. 116

Στις ημέρες της Αμερικανικής Επανάστασης και της υιοθέτησης του Συντάγματος, οι διαφορές μεταξύ του εμπορικά και βιομηχανικά ανεπτυγμένου Βορρά και του αγροτικού Νότου είχαν αμβλυθεί από τον κοινό αγώνα για την κατάκτηση της ανεξαρτησίας τους από τη μητροπολιτική Αγγλία και την καθιέρωση ενός νέου έθνους. Ωστόσο το 19^ο αιώνα τα τοπικιστικά αισθήματα οξύνθηκαν, καθώς η εύρωστη οικονομία των νοτίων πολιτειών στηριζόταν στη μεγάλη γαιοκτησία – κυρίως στις βαμβακοφυτείες – και την απάνθρωπη εκμετάλλευση των νέγων σκλάβων (*slave modes of production*), αντιδρώντας στα μέτρα της κυβέρνησης για την κατάργηση της δουλείας.

Κατόπιν συμβιβαστικών νομοθεσιών, η κοινωνική διαπάλη ωρίμασε μέσα σε ένα αμάλγαμα επικλήσεων λογοτεχνίας, ηθικής, συντάγματος και οικονομίας. Μέχρι το 1850 η απειλή ενός εμφυλίου πολέμου επισείονταν. Η εκλογή στην προεδρία του ρεπουμπλικάνου πολιτικού Λίνκολν, το 1860, προκαλεί την κρίση. Η 12^η Απριλίου 1861 στο Fort Sumter πέρασε στην αιωνιότητα.

Ο Αμερικανικός Εμφύλιος Πόλεμος υπήρξε πολιτικό και πολιτιστικό ορόσημο για την αμερικανική ζωή. Ο Αβραάμ Λίνκολν χαρακτηρίστηκε αρχιτέκτονας του πεπρωμένου του.

Από πολιτικής άποψης, η έκβαση του εμφυλίου σήμανε όχι μόνο την κατάργηση του δουλεμπορικού καθεστώτος αλλά και το θρίαμβο του επιχειρηματικού καπιταλισμού. Η αστική τάξη εισήλθε σε μια περίοδο σχεδόν αδιαφιλονίκητης υπεροχής. Στις δεκαετίες που ακολούθησαν τον Εμφύλιο, η πρόσληψη ιεραρχικών αποχρώσεων στον αμερικανικό πολιτισμό, δημιουργούσε μια νέα ελίτ. Ήταν αυτό που αναπαριστούσαν οι Αμερικανοί μυθιστοριογράφοι : *the emergence of cultural hierarchy*.

“...this nation, under God, shall have a new birth of freedom.”

Abraham Lincoln, November 18, 1863

Το διάσημο αντιδουλοκρατικό μυθιστόρημα της Harriet Beecher Stowe *Uncle Tom's Cabin*, το κινηματογραφικό αριστούργημα του Victor Fleming *Gone with the Wind*, η σκηνοθετική επιμέλεια του Μάρτιν Σκορτσέζε στο *Gangs of New York*, συνθέτουν το ιστορικό υπόβαθρο της φουσιογνωμίας μιας εκ των σημαντικότερων πτυχών της αμερικανικής ιστοριογραφίας.

Η διάλυση της ιστορίας με την αρωγή μιας εκλεπτυσμένης μυθοπλαστικής γραφής, μιας κινηματογραφικής περιβολής, δύναται να εμφυσήσει στο νοητικό μας χάρτη λεπτομέρειες μιας προεξέχουσας λαβής κάποιας θαμμένης πραγματικότητας.

Ο Αμερικανικός Εμφύλιος Πόλεμος, όμως, πέρα από κάθε γοητεία που του συνοδεύει η αφηγηματική του πλοκή, υπήρξε ένα γεγονός κοσμοιστορικής εμβέλειας.

Εντρυφώντας στα δύο σπουδαιότερα πολιτικά έγγραφα του νέου έθνους, τη Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας και το Σύνταγμα, μπορούσε κανείς να διαγνώσει το προάγγελμα του πλήγματος. Η αρετή της ενορατικής διαύγειας, όπως αυτή αξιοποιείται στην ανάγνωση των ανωτέρων εγγράφων, απογυμνώνει την ύπαρξη ασυνχειών, το ανολοκλήρωτο του διαφωτισμού και καθιστά εντέλει ορατό το ψήγμα της ύστερης απόληξης.

«Θεωρούμεν ... ότι όλοι οι άνθρωποι γεννώνται ίσοι, ότι ο Δημιουργός των έχει προικίσει αυτούς με ωρισμένα αναφαίρετα Δικαιώματα, ότι μεταξύ των δικαιωμάτων αυτών είναι η Ζωή, η Ελευθερία και η επιδίωξις της Ευτυχίας».¹

Απόσπασμα από την Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας,

4 Ιουλίου 1776

«Τρέμω για τη χώρα μου όταν συλλογίζομαι τη Θεία Δίκη».²

Thomas Jefferson

Συγγραφέας Διακήρυξης της Ανεξαρτησίας

Ο David Brion Davis παρατηρεί ότι «οι Αμερικανοί βρίσκονται συχνά σε αμηχανία όταν τους υπενθυμίζουν ότι τη “Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας” τη συνέθεσε ένας δουλοκτήτης και ότι η δουλεία των “Νέγρων” ήταν νόμιμος θεσμός και στις δεκατρείς αποικίες στην αρχή της Επανάστασης». Ο Gary Wills σημειώνει: «Ο Jefferson... ζούσε ένα παράδοξο – στην πράξη ήταν ελιτιστής, αλλά ως προς την αρχή ήταν εξισωτικός».³

¹ Χένρυ Σ. Κόμμαγκερ, *Αθάνατα Κείμενα της Αμερικανικής Ιστορίας* (Αθήναι: Αμερικανική Υπηρεσία Πληροφοριών 1900-1950), σελ. 7

² Paul Levine και Ντόρα Τσιμπούκη, *Αμερικανικές Ταυτότητες. Η Λογοτεχνική Ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών 1603-2000* (Εκδόσεις Πατάκη, Τρίτη Έκδοση, 2007), σελ. 65

³ Paul Levine και Ντόρα Τσιμπούκη, ο.π., σελ. 53

Ο Jefferson, αν και αποκαλούσε τη δουλεία «αποτρόπαιο κακό», «η πρώτη του ανάμνηση», τονίζει ο John C. Miller⁴ «ήταν να τον μεταφέρει ένας σκλάβος σε ένα μαξιλάρι και ένας σκλάβος ξυλουργός έφτιαξε το φέρετρο που τον έθαψαν στο Monticello». «Αναμφισβήτητα» λέει ο Miller «ένα από τα κύρια θεμέλια του κόσμου του Thomas Jefferson ήταν η εκμετάλλευση των μαύρων». Η αμφιλεγόμενη θέση του Jefferson ως προς τη δουλεία συνιστά αντιπροσωπευτικό δείγμα του αμερικανικού διαφωτισμού. «Οι άνθρωποι που ένωσαν τις δυνάμεις τους για να ιδρύσουν τις ανεξάρτητες Ηνωμένες Πολιτείες, τις αφιερωμένες στην ελευθερία και στην ισότητα, είτε κατείχαν σκλάβους οι ίδιοι είτε αποδέχονταν με προθυμία άλλους δουλοκράτες» επισημαίνει ο Morgan.⁵

Σύμφωνα με τον Eric Sundquist, «αφού στα τέλη του 18ου αιώνα και στις αρχές του 19ου αιώνα δεν έχει ακόμα επιτευχθεί η κατάργηση της δουλείας, εξαιτίας του ρατσισμού και των οικονομικών συμφερόντων του Νότου αλλά και του Βορρά, οι επόμενες γενιές θα βρεθούν καθηλωμένες, δέσμιες της καταφανούς μεροληψίας του “Συντάγματος” υπέρ της δουλείας, αλλά συνάμα με πλήρη επίγνωση της έμμεσης επίθεσης κατά της δουλείας που κάνει η “Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας” ». ⁶ Η ιστορική εμπειρία τον δικαίωσε. Η θέση του Jefferson, πως η κατάργηση της δουλείας θα ήταν, σύμφωνα με έναν ιστορικό, «η κορωνίδα των επιτευγμάτων της Αμερικανικής Επανάστασης», δεν ξεπέρασε το επίπεδο της επίκλησης. Το άσχημο σημάδι της δουλείας άφησε την Επανάσταση ανολοκλήρωτη. Από αυτή την άποψη, ο Αμερικάνικος Εμφύλιος ήταν συνέχεια της αστικής επανάστασης που είχε δημιουργήσει τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής το 1776. Όπως αναφέρεται στη διεθνή βιβλιογραφία: “The American struggle over property rights during the Revolution set the stage for the Civil War and, indeed, for the tumults of American elections for the next two centuries.”⁷ According to Lord Russell: “This war arisen from the accursed poison of slavery, left them {American} by England, which has clung around them like a poisoned garment from the first hour of their Independence.”⁸

⁴ Paul Levine και Ντόρα Τσιμπούκη, ο.π., σελ. 117

⁵ Paul Levine και Ντόρα Τσιμπούκη, ο.π., σελ. 118

⁶ Paul Levine και Ντόρα Τσιμπούκη, ο.π., σελ. 119-120

⁷ James L. Huston, *Calculating the value of the Union. Slavery, property rights, and the economic origins of the civil war* (The University of North Carolina Press, 2003), pp. 7-8

⁸ Henry W. Beecher, *Civil war: its causes, its consequences, its crimes and its compromises* (New York: R. Vose, c1861), p. 17

Η ανεύρεση χρυσού μια ανοιξιάτικη μέρα του 1848 από έναν καταστηματάρχη του μικρού καλιφορνέζικου οικισμού Σαν Φρανσίσκο όπλισε τη ματαιοδοξία πολλών Αμερικανών πολιτών. Ο Σαμ Μπράναν δεν ήταν ο

πρώτος που μιλούσε για μια θαυμαστή ανακάλυψη. Οι οικοδόμοι ενός νέου πριονιστηρίου στον ποταμό Αμέρικαν είχαν παρατηρήσει τον Ιανουάριο τη λάμψη σβόλων χρυσού. Παρά τις προσπάθειες του αφεντικού τους να κρατηθεί μυστικό μέχρι να αποπερατωθεί το εργοστάσιό του, το νέο διέρρευσε ταχύτατα.

Το ανοιχτόχρωμο μέταλλο τροφοδότησε τον πόθο του πλουτισμού. Αγρότες, τεχνίτες, δάσκαλοι, έμποροι, όλοι τους παραμέρησαν προς στιγμήν τις δουλειές τους, κατευθυνόμενοι στον ποταμό Αμέρικαν. Ο εκδότης της εφημερίδας “Δε Καλιφόρνιαν” ανακοίνωσε ότι ανέστειλε την έκδοση της εφημερίδας του, καθώς το αναγνωστικό κοινό του θα είχε προφανώς μεταβεί στην κοιλάδα του Κάτω Σακραμέντο.

Το ερέθισμα της χρυσοθηρίας, η υπόσχεση του εύκολου κέρδους, προκάλεσε πληθυσμιακή έκρηξη στη Δυτική ακτή. Το επόμενο έτος οι τυχοδιωκτικές αναζητήσεις από τις ανατολικές ΗΠΑ, τη Νότια Αμερική και την Ευρώπη ήταν τέτοιες που ο αριθμός τους ανήλθε σε 80,000. Το μέσο εύρημα υπολογιζόταν σε περίπου 30 γραμμάρια χρυσόσκονης ημερησίως, αξίας εικοσαπλάσιας του ημερομισθίου ενός εργάτη στις ανατολικές ΗΠΑ. Η ακάθεκτη εξόρμηση προς τα δυτικά δεν ήταν μόνο το αποτέλεσμα της ανακάλυψης χρυσού. Τους κυνηγούς, τους εμπόρους και τους χρυσοθήρες που άνοιξαν τα πρώτα μονοπάτια ακολούθησε ένα κύμα από μετανάστες κυριευμένους με το όνειρο απόκτησης καλλιεργήσιμης έκτασης στη νέα ήπειρο. Αυτοί οι μελλοντικοί αγρότες – ανήσυχοι ντόπιοι των ανατολικών Πολιτειών, φιλόδοξοι που μόλις είχαν έρθει από την Ευρώπη – συμμαζέψαν τις οικογένειές τους, τις ελπίδες και τις αγωνίες τους, μέσα στις μακρόστενες, σκεπασμένες με μουσαμά άμαξές τους και συγκρότησαν караβάνια για προστασία.

Table 1. Immigration into the United States by five-year intervals, 1820-59 (thousands)

Years	Total	Irish	German	Other
1820-4	74.8	11.7	1.9	25.1
1825-9	130.3	40.0	3.8	46.0
1830-4	326.5	54.1	39.3	137.1
1835-9	389.8	116.6	85.5	105.8
1840-4	481.2	181.7	100.5	117.8
1845-9	948.8	474.4	284.9	268.0
1850-4	1,808.8	809.1	654.3	453.2
1855-9	831.3	220.4	321.8	354.8
1820-59	4,024.7	1,907.9	1,492.0	1,507.9

Source: Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), p. 131

⁹ Στο παράρτημα 1 απεικονίζεται γραφικά η εδαφική εξάπλωση των Ηνωμένων Πολιτειών Αμερικής (1783-1853)

«Δεν καταλαβαίνω», παραπονιόταν ένας από τους σκαπανείς που κατευθύνονταν προς την Καλιφόρνια, «γιατί ο Παντοδύναμος δημιούργησε τόσο μεγάλη στεριά!». ¹⁰ Ο συγγραφέας ενός εγχειριδίου του 1845 για τους νέους αποίκους που όδευαν προς τη Δύση παρουσίαζε ένα υπέροχο και δελεαστικό όραμα. « [...] Αυτές οι εύφορες πεδιάδες θα στενάζουν κάτω από το μεγάλο βάρος των άφθονων προϊόντων τους. Αυτοί οι πολυάριθμοι ποταμοί θα γεμίσουν αναρίθμητα ατμόπλοια [...] Ολόκληρη η χώρα θα είναι παντού γεμάτη δρόμους, σιδηροδρόμους και διώρυγες». ¹¹ Το όνειρο του συγγραφέα δεν άργησε να επαληθευτεί.

Για να επωφεληθούν από τις τεράστιες εκτάσεις νέων εδαφών, οι επιχειρηματίες του έθνους, μαζί με την ομοσπονδιακή κυβέρνηση, ανέλαβαν τη δημιουργία ενός μακρόπνοου δικτύου μεταφορών και επικοινωνιών.

«Η εφεύρεση του ατμόπλοιου είχε μεν προξενήσει ενδιαφέρον, αλλά ο σιδηρόδρομος το μονοπάλησε», επισημαίνει ο Leo Marx. ¹² Το 1850 το σιδηροδρομικό δίκτυο των ΗΠΑ ανερχόταν σε 14,000 χιλιόμετρα. Μετά από μια δεκαετία, είχε φτάσει τα 50,000 χιλιόμετρα, μεγαλύτερο από όλα μαζί τα σιδηροδρομικά δίκτυα του κόσμου.

Μια ατμομηχανή του σιδηρόδρομου της Γιούνιον Πασίφικ προχωρεί.

Από τις 24 Μαΐου του 1844 ο τηλεγράφος, τον οποίο είχε επινοήσει ο αμερικανός εφευρέτης Σάμιουελ Μορς, μετέδιδε μηνύματα σχεδόν στιγμιαία σε όλη τη χώρα. Μετά την άνθιση των γεωργικών οικισμών και την βελτίωση στην οργάνωση των αγορών, οι νέοι πολίτες της Δύσης έστρεψαν την προσοχή τους προς την εδραίωση του νόμου και της διοίκησης. Οι ηγέτες των κοινοτήτων συνέταξαν τα συντάγματά τους, προετοιμάζοντας την αναγνώριση των εδαφών τους ως Πολιτειών. Ο υπόλοιπος κόσμος έβλεπε κατάπληκτος την Αμερική να γιγαντώνεται: Στα μέσα της δεκαετίας του 1850 οι ΗΠΑ είχαν ξεπεράσει σε πληθυσμό τη Μεγάλη Βρετανία, την άλλοτε μητρόπολή τους. Το 1840, οι ΗΠΑ είχαν πάνω από 17 εκατομμύρια κατοίκους. Το 1860 ο αριθμός τους έφτανε σχεδόν τα 32 εκατομμύρια.

¹⁰ Καπόπουλος, *Παγκόσμια Ιστορία. Η αποικιοκρατία 1850-1900 μ.Χ.* (Εκδόσεις Time Life), σελ. 134

¹¹ Καπόπουλος, ο.π., σελ. 134

¹² Paul Levine και Ντόρα Τσιμπούκη, *Αμερικανικές Ταυτότητες. Η Λογοτεχνική Ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών 1603-2000* (Εκδόσεις Πατάκη, Τρίτη Έκδοση, 2007), σελ. 114

Τη μεγαλύτερη πληθυσμιακή συγκέντρωση εξακολουθούσαν να παρουσιάζουν οι μεγάλες πόλεις και οι κωμόπολεις του Βορρά, οι πολιτείες πάνω από τη Γραμμή Μείσον-Ντίξον – όπως ήταν γνωστό το σύνορο μεταξύ Πενσυλβάνιας και Μέριλαντ. Οι πόλεις του Βορρά ήταν τα κέντρα όχι μόνο της βιομηχανικής παραγωγής αλλά και της χρηματιστικής ισχύος. Εδώ συνέρχονταν οι μεγιστάνες και οι τραπεζίτες, λαμβάνονταν αποφάσεις επενδύσεων που επηρέαζαν τη ζωή εκατομμυρίων πολιτών χιλιόμετρα μακριά. Εν τω μεταξύ, ο αγροτικός Νότος παρήγε το 75% της παγκόσμιας παραγωγής βάμβακος και μεγάλο μέρος του καπνού. Το βαμβάκι εξαγόταν στις βιομηχανίες ένδυσης στην Αγγλία, η οποία ως αντάλλαγμα προσέφερε τα βιομηχανικά της προϊόντα. Ο ακόλουθος πίνακας των εισαγωγών του βαμβακιού από 1815 έως 1862, προέρχεται κυρίως από μια εργασία για το “Cotton Trade of Great Britain”, από τον James A. Mann, F.S.S.

Table 2. Cotton Imported, 1815-62

Years	United States	Per Cent.	Brazil	Per Cent.	Mediterranean	Per Cent.
	Ibs.		Ibs.		Ibs.	
1815-19	59,405,	46	19,084,	15	322,	-
'20-24	103,844,	68	24,361,	15	2,463,	2
'25-29	159,326,	70	24,358,	11	10,294,	5
'30-34	231,337,	79	26,531,	9	4,751,	2
'35-39	327,552,	79	22,973,	6	7,769,	2
1840-44	470,417,	81	17,287,	3	8,798,	1
'45-49	525,590,	84	21,116,	3	11,662,	2
'50-54	647,205,	78	24,008,	3	27,159,	3
'55-59	782,275,	76	23,483,	2	33,751,	3
'60	1,115,891,	80	17,287,	1	44,037,	3
'61	819,501,	65	17,290,	1	41,479,	3
'62	32,000,	51/2	60,000,	101/4	64,000,	11

Years	East India	Per Cent.	West India	Per Cent.	Other Parts.	Per Cent.	Total.
	Ibs.		Ibs.		Ibs.		Ibs.
1815-19	34,294,	26	11,223,	8	6,109,	5	130,439,
'20-24	13,553,	9	7,515,	5	1,830,	1	153,566,
'25-29	23,793,	10	6,129,	3	1,818,	1	225,718,
'30-34	27,828,	9	2,450,	1	1,103,	-	294,000,
'35-39	51,260	12	1,580,	-	3,905,	1	415,039,
1840-44	84,344,	14	1,192,	-	4,628,	1	585,307,
'45-49	66,371,	11	995,	-	873,	-	626,607,
'50-54	125,621,	16	428,	-	2,249,	-	826,670,
'55-59	180,213,	18	667,	-	8,668,	1	1,029,058,
'60	204,141,	14	1,051	-	8,553,	-	1,390,939,
'61	369,040,	19	486,	-	9,180,	-	1,256,985,
'62	420,000,	111/2	11,000,	13/4	-	-	587,000,

Source: Leone Levi, «On the Cotton Trade and Manufacture, as Affected by the Civil War in America», *Journal of the Statistical Society of London* 26 (Mar., 1863) :38

Table 3. Imports of Cotton in the United Kingdom in Thousand Bales

	American.	East India.	Other Quarters.	Total.
1852	1,784,	213,	344,	2,341,
'53	1,532,	485,	248,	2,265,
'54	1,667,	308,	198,	2,173,
'55	1,621,	395,	259,	2,275,
'56	1,758,	464,	246,	2,468,
1857	1,478,	681,	262,	2,421,
'58	1,854,	357,	220,	2,431,
'59	2,085,	511,	232,	2,828,
'60	2,580,	562,	221,	3,363
'61	1,841,	986,	208,	3,045,
'62	72,	1,073,	300,	1,445

Source: Leone Levi, «On the Cotton Trade and Manufacture, as Affected by the Civil War in America», *Journal of the Statistical Society of London* 26 (Mar., 1863) :39

TABLE 4
PRICES AND QUANTITIES OF BRITISH COTTON IMPORTS, 1850 TO 1889

Year or Decade	Imports by Origin (in thousands of bales per year)						Average Prices by Types		
	American	Brazilian	Egyptian	Peruvian	East Indian	Total	American	Brazilian	East Indian
1850's	1,638	132	103	9	406	2,288	5 ^{11/16}	7 ^{7/16}	4 ^{5/8}
1860	2,581	103	109	10	563	3,366	6 ^{1/4}	8 ^{8/16}	5
1861	1,841	100	98	10	987	3,036	8 ^{9/13}	9 ^{3/4}	6 ^{5/16}
1862	72	134	147	20	1,072	1,445	17^{1/4}	18^{1/3}	12^{7/8}
1863	132	138	248	23	1,391	1,932	23 ^{1/4}	24 ^{1/4}	19 ^{1/4}
1864	198	212	319	60	1,798	1,587	27 ^{1/2}	28 ^{3/4}	21 ^{1/2}
1865	462	340	414	131	1,408	2,755	19	19 ^{1/4}	14 ^{1/2}
1866	1,163	407	200	112	1,867	3,749	15 ^{1/2}	17 ^{1/8}	12
1867	1,226	437	198	129	1,511	3,501	10 ^{7/8}	11 ^{5/8}	8 ^{3/4}
1868	1,269	637	201	101	1,452	3,660	10 ^{1/2}	11 ^{5/8}	8 ^{1/2}
1869	1,040	514	226	106	1,496	3,382	12 ^{1/8}	12 ^{1/2}	9 ^{3/4}
1870's	1,977	388	277	102	899	3,643	7 ^{7/8}	8 ^{3/8}	5 ^{3/4}
1880's	2,755	246	260	57	631	3,949	5 ^{15/16}	6 ^{1/8}	4 ^{1/8}

Source: Alfred H. Conrad, «Slavery as an Obstacle to Economic Growth in the United States: A Panel Discussion», *The Journal of Economic History* 27 (Dec., 1967) :529

Παρατηρούμε ότι μια άνοδος στις διεθνείς τιμές του βαμβακιού στις αρχές της δεκαετίας του 1860, προκάλεσε αύξηση στην προσφορά του αγροτικού προϊόντος από περιοχές εκτός του Αμερικανικού Νότου. Συγκεκριμένα, έλαβε χώρα σχεδόν μια τετραπλάσια αύξηση στο μέσο επίπεδο εξαγωγών βαμβακιού της Ανατολικής Ινδίας στην Βρετανία, μεταξύ 1860 και 1865. Χρειάστηκαν σχεδόν δεκαπέντε χρόνια (από την λήξη του εμφυλίου – 1880's) προκειμένου να επανακτήσει η Αμερική την προπολεμική της θέση στις Βρετανικές αγορές. Το Ηνωμένο Βασίλειο εισήγαγε ακατέργαστο βαμβάκι – το μεγαλύτερο μέρος από τον Αμερικανικό

Νότο - και έπειτα από επεξεργασία στις βιομηχανίες ένδυσης το εξήγαγε στην τελική του μορφή (cotton manufacture).

Table 5.

Relation of the Value of Raw Cotton Imported, to the Total Imports into the United Kingdom.
(Unit 000's omitted.)

Years.	Value of Cotton (Raw) Imported.	Value of Total Imports.	Percentage.
	£	£	
1854	20,175,	152,389,	13
'55	20,849,	143,543,	14
'56	26,448,	172,544,	15
'57	29,289,	187,844,	15
'58	30,107,	164,584,	18
'59	34,560,	179,182,	18
'60	35,757,	210,531,	17
'61	38,653,	217,352,	18
Total { Imports	38,653,	217,352,	—
Exports ...	55,415,	160,809,	—
	94,068,	378,161,	40

Source: Leone Levi, «On the Cotton Trade and Manufacture, as Affected by the Civil War in America», *Journal of the Statistical Society of London* 26 (Mar., 1863) :33

Από τα 6,300 εργοστάσια στο Ηνωμένο Βασίλειο, περίπου τα μισά αφορούσαν το βαμβάκι. Από τους 490,000 power looms (αργαλειούς), οι 399,000 ήταν για το βαμβάκι. Από τα 779,000 άτομα που απασχολούνταν σε εργοστάσια, τα 450,000 δούλευαν για το βαμβάκι.

Table 6.

Relation of the Value of Cotton Manufacture and Yarn Exported, to the Total Exports of British and Irish Produce.
(Unit 000's omitted.)

Years.	Value of Cotton Manufactures and Yarns Exported.	Total Value.	Percentage.
	£	£	
1820-24	19,922,	36,782,	46
'25-29	16,974,	36,050,	47
'30-34	18,417,	38,641,	47
'35-39	23,211,	45,250,	51
'40-44	23,806,	52,176,	45
1845-49	24,902,	58,637,	42
'50-54	30,485,	84,002,	35
'55-59	40,658,	116,120,	41
'60	52,012,	135,891,	38
'61	46,837,	125,115,	37

Source: Leone Levi, «On the Cotton Trade and Manufacture, as Affected by the Civil War in America», *Journal of the Statistical Society of London* 26 (Mar., 1863) :32

Τα προϊόντα αυτά (βαμβάκι, καπνός), μαζί με άλλα σημαντικά προϊόντα, όπως το ρύζι της Νότιας Καρολίνας και η ζάχαρη από τη Νότια Λουιζιάνα, αντιπροσώπευαν τα τρία πέμπτα των εξαγωγών των ΗΠΑ.

Table 7. Prices of agricultural products,

1860 and 1870

Crop	Units	1860 price	1870 price
Cash crops			
Cotton	Bale	40.00	96.69
Rice	Pound	0.02	0.04
Tobacco	Pound	0.078	0.10
Other crops			
Barley	Bushel	0.40	
Corn	Bushel	0.33	1.18
Molasses	Gallon	0.40	1.05
Oats	Bushel	0.40	
Peas	Bushel	0.73	1.37
Potatoes, Irish	Bushel	0.50	0.88
Potatoes, sweet	Bushel	0.50	1.33
Rye	Bushel	0.84	1.54
Wheat	Bushel	1.30	1.73

Source: Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), p. 252

Αλλά ενώ οι μεγάλοι γαιοκτήμονες της ζώνης του βάμβακος κυβερνούσαν τις φυτείες τους με την απολυταρχία μεσαιωνικών βαρόνων, οι περισσότεροι λευκοί ήταν φτωχοί αγρότες με μικρούς κλήρους λίγων στρεμμάτων, συνεπώς είχαν ελάχιστες από τις δυνατότητες οικονομικής βελτίωσης που παρείχε ο πιο εκβιομηχανισμένος Βορράς. Ο Νότος υπερτερούσε μόνο στο βαμβάκι, είχε λίγα εργοστάσια, προσέλκυε ελάχιστες επενδύσεις, δεν είχε εκπαιδευτικό σύστημα, ενώ καλυπτόταν από μικρό μόνο τμήμα των νέων δικτύων σιδηροδρόμου και τηλεπικοινωνιών. Επίσης, ο τρόπος με τον οποίο ο Νότος παρήγε τα βασικά του τρόφιμα αποκάλυπτε ότι ανάμεσα στις νότιες και τις βόρειες Πολιτείες υπήρχε μια πιο έντονη διαφορά, πέρα από την απλή παρουσία ή απουσία μεγάλων βιομηχανιών και αστικών κέντρων. Διότι η οικονομία του αγροτικού Νότου βασιζόταν εδώ και διακόσια χρόνια στην απλήρωτη εργασία των μαύρων δούλων.¹³ Οι εργασίες στις μεγάλες φυτείες καπνού, ζαχαροκάλαμου και βαμβακιού τις εκτελούσαν τέσσερα σχεδόν εκατομμύρια μαύρων δούλων (*cotton production was a labor-intensive process*).

Η άποψη του Davis εφορμά στην αναγκαιότητα της παρουσίας τους.

«Δεδομένης της αδυναμίας παροχής εναλλακτικών μορφών εργατικού δυναμικού, τα ευρωπαϊκά έθνη πολύ δύσκολα θα είχαν αποικίσει την Αμερική και θα είχαν εκμεταλλευτεί τις πλουτοπαραγωγικές πηγές της χωρίς τη βοήθεια των Αφρικανών σκλάβων» τονίζει ο Davis.¹⁴

¹³ Παρ' ταύτα έχουμε την τάση να λησμονούμε ότι το 1860 (παραμονές του εμφυλίου) μισό εκατομμύριο δούλων ειργάζοντο σε εργοστάσια, σε έργα κατασκευής σιδηροδρομικών γραμμών, σε ατμόπλοια, και σε πολυάριθμα άλλα επαγγέλματα τα οποία δεν είχαν καμιά σχέση με τη γεωργία.

¹⁴ Paul Levine και Ντόρα Τσιμπούκη, *Αμερικανικές Ταυτότητες. Η Λογοτεχνική Ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών 1603-2000* (Εκδόσεις Πατάκη, Τρίτη Έκδοση, 2007), σελ. 119

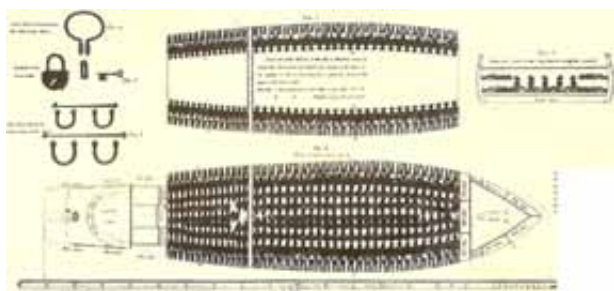

Λιθογραφία του 19^{ου} αιώνα που εικονίζει καλλιέργεια βαμβακιού σε φυτεία στις νότιες πολιτείες των Ηνωμένων Πολιτειών.

Για τον καλλιεργητή του Νότου – είτε ήταν μικροκληρούχος που δούλευε και αυτός στον αγρό του είτε ήταν ιδιοκτήτης φυτείας που είχε αρκετές εκατοντάδες δούλους – ήταν αδιανόητη η προοπτική να δουλέψει τη γη χωρίς δουλκή εργασία. Για τους Βόρειους, το ενδεχόμενο εισαγωγής της δουλείας στα νέα εδάφη της Δύσης ήταν αδιανόητο. Χρησιμοποιώντας τη φόρμουλα του λεγόμενου «ελεύθερου εδάφους» (εναλλακτικά control of slave power) διακήρυτταν ότι ο θεσμός της δουλείας δεν πρέπει να επεκταθεί σε ελεύθερες περιοχές. Με τον τρόπο αυτό, όμως, δεν αντιμετώπιζαν με ειλικρίνεια και αμεσότητα τη δουλεία. Το ζήτημα της δουλείας, θα έκανε τις Ηνωμένες Πολιτείες, σύμφωνα με τα λόγια του Abraham Lincoln ογδόντα χρόνια αργότερα (από τη γένεση της δημοκρατίας) «έναν οίκο διχασμένο» (a house divided) σε δύο στρατόπεδα.

Το ιστορικό της μεταφοράς των νέγρων

Η αμερικανική δουλεία ήταν προϊόν του αφρικανικού δουλεμπορίου, το οποίο αποτελούσε αναπόσπαστο μέρος της επεκτάσεως του Ευρωπαϊκού εμπορίου και του αποικισμού του Νέου Κόσμου. Ειδικά πλοία κατασκευάστηκαν με μεγάλα αμπάρια. Μέσα σε αυτά τα αμπάρια ριχνόντουσαν οι δύστυχοι νέγροι, αλυσόδετοι όλοι, ανά δύο. Το ταξίδι μέσα από τον ατλαντικό διαρκούσε πολλές εβδομάδες, κάποτε και ολόκληρους μήνες.

Σχηματική απεικόνιση του αμπαριού ενός πλοίου για τη μεταφορά δούλων από την Αφρική.

Στις αρχές της Βιομηχανικής Επανάστασης σημειώθηκε μια μεγάλη πρόοδος στη βαμβακουργία, στο Λανκασάιρ της Αγγλίας, και αυτό είχε ως αποτέλεσμα την αύξηση της ζήτησης δούλων στις Ηνωμένες Πολιτείες. Γιατί το βαμβάκι που χρησιμοποιούσαν τα εργοστάσια του Λανκασάιρ, προερχόταν από τις μεγάλες βαμβακοφυτείες των νοτίων πολιτειών.

Στις αρχές του 19ου αιώνα το Βρετανικό Κοινοβούλιο ψήφισε αυστηρότατους νόμους κατά της δουλείας. Το παράδειγμα της Αγγλίας ακολούθησαν και άλλες χώρες της Ευρώπης. Το 1808, ο Πρόεδρος Jefferson υποστήριξε την απαγόρευση της εισαγωγής σκλάβων από το εξωτερικό. Το εμπάργκο κατά του διεθνούς δουλεμπορίου, αν και θεωρήθηκε ένα καίριο χτύπημα υπέρ της ελευθερίας, απεδείχθη, όπως επισημαίνει ο John C. Miller, πως «μόνο θρίαμβος της ηθικής και της δικαιοσύνης δεν ήταν: Κύριος στόχος των νοτίων ήταν η ιδιοτελής εξασφάλιση του αποκλειστικού δικαιώματος διάθεσης δούλων σε υπέρογκες τιμές από το δικό τους πλεόνασμα, για να καλύψουν τις ανάγκες εργατικού δυναμικού των κατοίκων της Louisiana».

Μολονότι το εμπόριο των δούλων ήταν απαγορευμένο, οι νέγροι εξακολουθούσαν να μεταφέρονται από την Αφρική στην Αμερική, με μόνη διαφορά ότι οι συνθήκες του ταξιδιού ήταν τώρα χειρότερες. Η μεταφορά τους δεν μπορούσε να γίνει φανερά, και έτσι τους έκρυβαν στα πιο απίθανα μέρη των καραβιών, στιβαγμένους τον ένα πάνω στον άλλο. Ήταν τέτοιες οι συνθήκες, που ύστερα από τέσσερα-πέντε ταξίδια, τα καράβια αχρηστεύονταν. Αλλά τα κέρδη ήταν τεράστια και στα τέλη του 18ου αιώνα προς τις αρχές του 19ου, τότε που το εμπόριο των δούλων βρισκόταν στο ζενίθ του, ο αριθμός των δούλων που μεταφέρονταν από την αφρικανική Ακτή των Δούλων, έφθανε τις 100,000 το χρόνο.

Αποθήκη με σκλάβους

«Εκείνη την εποχή οι άνθρωποι είχαν μάθει πια να αμαρτάνουν κομπιά, τηρώντας κάθε επίφαση καθωσπρεπισμού, ώστε να μην προκαλούν το δημόσιο αίσθημα...». «...ο άνθρωπος που προορίζεται να πουληθεί ταίζεται καλά, τον φροντίζουν και τον περιποιούνται για να τον εμφανίσουν γερό και δυνατό στον επίδοξο αγοραστή».¹⁵

“... there was a well-established market for slaves, which meant that the slave was a highly “liquid” asset that could easily be converted to cash if the owners wished to sell the slave for any reason.”¹⁶

This picture represents the mobility of slave capital.

Επιχείρηση αγοραπωλησίας σκλάβων στην Atlanta, Georgia, 1864. Στην είσοδο του κτιρίου (κάτω) διακρίνεται η ονομασία “Auction & Negro Sales”.

¹⁵ Χάριετ Μ. Στόου, *Η καλύβα του Μπαρμπα-Θωμά* (Εκδόσεις Πατάκη, Δέκατη Έκδοση, 2007), σελ. 331

¹⁶ Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), p. 46

Ο Θίοντορ Γουέλντ¹⁷ στο μπεστ σέλερ Αμερικανική δουλεία ανέφερε μερικές χαρακτηριστικές διαφημίσεις από εφημερίδες του Νότου: «Πωλούνται νέγροι. Μία νέγρα 24 ετών και δύο παιδιά, το ένα οκτώ και το άλλο τριών ετών. Πωλούνται μαζί ή χωριστά».

Γενικότερα:

Ο ορισμός του δούλου ως κινητή περιουσία συνεπάγεται την απουσία οποιουδήποτε δικαιώματος εκ μέρους του δούλου, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων και παραλλαγών.¹⁸ Ο δούλος δεν είχε αστικές ικανότητες και θεωρείται απλώς ως προέκταση της νομικής προσωπικότητας του κυρίου του. Όμως, η δουλοκτησία διαφέρει από τις άλλες μορφές κτήσης (γη, βιομηχανικό κεφάλαιο).

Όπως σημείωνε ένας συγγραφέας από την Georgia:

“Slaves are human beings, and as such, are endowed with volition and reason-This fact makes the tenure of property in slaves more delicate and precarious than that of any other species of property.”¹⁹

Τα μέσα και οι μέθοδοι της αντίστασης των δούλων ποίκιλαν ανάλογα με τις συνθήκες που επικρατούσαν, την ιδιοσυγκρασία που διέθεταν. Μερικοί προτιμούσαν να αυτοκτονήσουν, παρά να μείνουν κτήμα ενός κυρίου. Άλλοι δολοφονούσαν τους κυρίους τους ή προκαλούσαν κάθε είδους ζημιές ή καταστροφές στις περιουσίες τους. Όπου ήταν δυνατόν, εξαγόραζαν την ελευθερία τους ή την ελευθερία της γυναίκας τους ή των παιδιών τους. Μερικοί από όσους δραπετεύαν δεν περιοριζόντουσαν να απολαύσουν την ελευθερία τους, αλλά βοηθούσαν και άλλους ομόφυλους τους να δραπετεύσουν. Αν και ποτέ δεν θα μάθουμε πόσοι από τους τέσσερα εκατομμύρια δούλους των Ηνωμένων Πολιτειών ανέλαβαν κάποιου είδους δράση για να αποκτήσουν την ελευθερία τους, η καταγραφή ιστορικών δεδομένων μας επιτρέπει να συμπεράνουμε πως η αντίσταση των δούλων ήταν αρκετή για να δημιουργήσει με τον καιρό μια ισχυρή παράδοση πόθου για την ελευθερία και την ισότητα, μια παράδοση που συνεχίστηκε και μετά την χειραφέτηση.

Δημογραφική διάταξη των δούλων

Η σκλαβιά είχε έντονη δημογραφική παρουσία στη νότια κοινωνία. Οι δουλοκτητικές πολιτείες το 1859 είχαν συνολικά 12.240.300 ανθρώπους, 65.7 τοις εκατό από αυτούς ήταν λευκοί ,2.0 τοις εκατό ήταν ελεύθεροι Μαύροι, και 32.3 τοις εκατό – δηλαδή 3.950.511 ή περίπου 4 εκατομμύρια - ήταν σκλάβοι.

¹⁷ Καπόπουλος, *Παγκόσμια Ιστορία. Η αποικιοκρατία 1850-1900 μ.Χ* (Εκδόσεις Time Life), σελ. 137

¹⁸ Στη Βόρεια Αμερική κατά διαφόρους καιρούς, επιτρεπόταν σε δούλους να καταθέτουν σε υποθέσεις ανθρωποκτονίας στις οποίες ήταν με τον έναν ή άλλο τρόπο αναμεμιγμένοι άλλοι δούλοι.

¹⁹ James L. Huston, «Property Rights in Slavery and the Coming of the Civil War», *The Journal of Southern History* 65 (May, 1999) :258

Table 8. *Population of the free and slave states by age*

Table (cont.)

Adults 50 and older			All ages		
Male	Female	Total	Male	Female	Total
376	352	728	4,629	4,472	9,101
133	124	257	1,648	1,564	3,212
1,005	943	1,949	9,785	9,301	19,086
1,515	1,420	2,934	16,062	15,338	31,400
236	215	451	2,800	2,647	5,447
111	100	212	1,370	1,281	2,650
993	930	1,924	9,675	9,185	18,860

and race, 1860 (thousands)

	Children aged 1 to 9			Adults aged 10 to 49		
	Male	Female	Total	Male	Female	Total
<i>All races</i>						
Confederacy	1,415	1,387	2,802	2,838	2,734	5,571
Border states	495	481	977	1,019	958	1,978
Free union	2,652	2,588	5,239	6,128	5,770	11,898
Total	4,562	4,456	9,018	9,985	9,462	19,447
<i>Whites</i>						
Confederacy	852	815	1,667	1,712	1,671	3,329
Border states	408	394	801	851	787	1,637
Free union	2,624	2,560	5,184	6,058	5,695	11,752
Total	3,884	3,769	7,653	8,620	8,098	16,719
<i>Free blacks</i>						
Confederacy	19	19	39	37	43	80
Border states	17	17	34	37	42	79
Free union	27	28	55	70	75	146
Total	64	64	128	145	160	305
<i>Slaves</i>						
Confederacy	543	553	1,096	1,088	1,074	2,162
Border states	71	71	142	132	129	261
Total	614	623	1,237	1,220	1,203	2,423

Note: Border states are Delaware²⁰, Kentucky, Maryland, and Missouri.

²⁰ Σύμφωνα με τις απογραφές του 1820, 1830, 1840 και 1850, ο δουλικός πληθυσμός στο Delaware ήταν 4,509, 3,292, 2,605 και 2,290 αντίστοιχα. Οι ελεύθεροι μαύροι το 1860 ήταν 19,829.

1,340	1,246	2,586	13,845	13,113	26,957
6	8	14	63	70	133
7	9	16	61	68	129
12	13	25	110	116	226
26	29	55	234	254	488
135	129	264	1,766	1,755	3,521
14	15	30	217	216	433
149	144	293	1,983	1,971	3,954

Source: Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), pp. 214-5

Table 9. General Population, Wealth, and Areal Characteristics of the States and Regions of the United States, 1860

State and Region	Total Population	White Males Age 15-69	Total Wealth (\$ Million)	Total Aliens	Total Slaves	Square Miles
New England						
Connecticut	460,147	94,831	444	80,696	0	4,750
New Hampshire	326,073	69,018	156	20,938	0	9,280
Massachusetts	1,231,066	251,287	815	260,114	0	7,800
Maine	628,279	120,863	190	37,453	0	35,000
Rhode Island	174,620	35,209	135	37,394	0	1,306
Vermont	315,098	63,781	122	32,743	0	10,212
Total	3,135,283	634,989	1,862	469,338	0	68,348
Middle Atlantic						
New York	3,831,590	1,179,374	1,843	998,640	0	47,008
New Jersey	672,035	194,852	468	122,790	18	8,320
Pennsylvania	2,906,215	826,654	1,417	430,505	0	46,008
Total	7,209,840	2,200,880	3,728	1,551,935	18	101,336
Great Lakes						
Illinois	1,711,951	524,061	716	324,643	0	55,410
Indiana.	1,350,428	386,905	529	118,184	0	33,809
Iowa	674,913	197,086	247	106,081	0	55,045
Michigan	749,113	236,674	257	149,092	0	56,451
Ohio	2,339,511	672,166	1,193	328,254	0	39,964
Wisconsin	775,881	231,658	274	276,927	0	53,924
Minnesota	172,023	54,111	52	58,728	0	83,531
Total	7,773,820	2,302,661	3,268	1,361,909	0	378,134

Deep South

Alabama	964,201	146,664	495	12,352	435,080	50,722
Florida	140,424	22,460	73	3,309	61,745	59,268
Georgia	1,057,286	162,203	646	11,671	462,198	58,000
Louisiana	708,002	113,341	602	81,029	331,726	41,346
Mississippi	791,305	101,138	607	8,558	436,631	47,156
South Carolina	703,708	81,863	548	9,986	402,406	34,000
Texas	604,215	126,520	365	43,422	182,566	[274,356]
Total	4,969,141	754,189	3,336	170,327	2,312,352	564,848

Border South

Arkansas	435,450	103,134	219	3,741	111,115	52,198
Delaware	112,216	27,071	46	9,165	1,798	2,120
Kentucky	1,155,684	262,320	666	59,799	225,483	37,680
Maryland	687,049	151,748	377	77,536	87,189	11,124
Missouri	1,182,012	321,275	501	160,541	114,931	65,350
North Carolina	992,622	171,059	358	3,299	331,059	50,704
Tennessee	1,109,801	230,214	494	21,226	275,719	45,600
Virginia	1,596,318	293,833	793	35,058	490,865	61,352
Total	7,271,152	1,560,654	3,454	370,365	1,638,159	326,128

Source: James L. Huston, *Calculating the value of the Union. Slavery, property rights, and the economic origins of the civil war* (The University of North Carolina Press, 2003), p. 26

Ειδικότερα, στο Νότο:

Στις πολιτείες με βαμβάκι, η έκταση της δουλοκτησίας αυξήθηκε εντυπωσιακά. Η νότια Καρολίνα ήταν 57,2 δουλοκτητική, ο Μισσισιπή 55.2 τοις εκατό, Αλαμπάμα 45.1 τοις εκατό, Φλόριδα 43.9 τοις εκατό, Georgia 43.7 τοις εκατό, και Λουιζιάνα 46.9 τοις εκατό.

Table 10. *Percentage Of Slave Population in the Southern States in 1859 (1860)*

State	% White	% Slave	% Free Black	Total
<i>Border States</i>				
Arkansas	74.4	25.5	01.1	435,450
Delaware	80.7	01.6	17.7	112,216
Kentucky	79.6	19.5	00.9	1,155,684
Maryland	75.1	12.7	12.2	687,049
Missouri	90.0	09.7	00.3	1,182,012
North Carolina	63.6	33.4	03.0	992,622
Tennessee	74.5	24.8	00.7	1,109,801
Virginia	65.6	30.7	03.7	1,596,318
<i>Old South</i>				
South Carolina	41.4	57.2	01.4	703,708
Georgia	56.0	43.7	00.3	1,057,286
Alabama	54.6	45.1	00.3	964,201
Florida	55.4	43.9	00.7	140,425

Mississippi	44.7	55.2	00.1	791,305
Louisiana	50.5	46.9	02.6	708,002
Texas	69.7	30.2	00.1	604,215

Source: James L. Huston, *Calculating the value of the Union. Slavery, property rights, and the economic origins of the civil war* (The University of North Carolina Press, 2003), p. 28

Reproduction of slaves

Table 11

PERCENTAGE DECENNIAL INCREASE IN WHITE AND NEGRO POPULATION, 1790-1860

CENSUS YEAR	INCREASE DURING PRECEDING TEN YEARS				
	Total	White	Negro		
			Total	Slave	Free
1800....	35.1	35.8	32.3	28.1	82.2
1810....	36.4	36.1	37.5	33.1	71.9
1820....	33.1	34.2	28.6	29.1	25.3
1830....	33.5	33.9	31.4	30.6	36.8
1840....	32.7	34.7	23.4	23.8	20.9
1850....	35.9	37.7	26.6	28.8	12.5
1860....	35.6	37.7	22.1	23.4	12.3

Source: Alfred H. Conrad, and John R. Meyer., «The Economics of Slavery in the Ante Bellum South», *The Journal of Political Economy* 66 (Apr., 1958) :112

Όπως αποδεικνύεται από τον πίνακα, είναι εφικτή η αναπαραγωγή του δουλικού πληθυσμού (προσφορά εργασίας με σχετικά σταθερό ρυθμό για την αγροτική οικονομία του Νότου).

Slave markets and allocation

Table 12

PERCENTAGE RATE OF POPULATION INCREASE, BY RACE, IN THE COTTON AND BORDER STATES, 1790-1860

DECADE ENDING	COTTON STATES*		BORDER STATES†	
	White	Negro	White	Negro
1800....	42.9	47.4	27.9	24.4
1810....	37.5	61.3	23.5	23.4
1820....	38.8	48.0	19.5	15.5
1830....	40.0	46.8	19.0	14.0
1840....	31.3	37.6	21.1	4.5
1850....	34.1	35.6	34.5	11.0
1860....	27.6	29.0	39.2	7.1

* North Carolina, South Carolina, Georgia, Florida, Alabama, Mississippi, Louisiana, Texas, Arkansas, and Tennessee.

† Delaware, Maryland, District of Columbia, Virginia, West Virginia, Kentucky, and Missouri.

Source: Alfred H. Conrad, and John R. Meyer., «The Economics of Slavery in the Ante Bellum South», *The Journal of Political Economy* 66 (Apr., 1958) :113

Στις δεκαετίες που προηγήθηκαν του Εμφυλίου, ο ρυθμός αύξησης του δουλικού πληθυσμού στις λεγόμενες 'cotton states' ήταν ανώτερος από αυτόν στις Συνοριακές Πολιτείες ή στις Ανατολικές Ακτές.

Table 13

SLAVE POPULATION BY AGE						
(Per Cent)						
AGE (YEARS)	TOTAL	1860		TOTAL	1850	
		Selling States*	Buying States†		Selling States*	Buying States†
Under 15.....	44.8	45.6	43.8	44.9	45.6	44.3
15-19.....	11.4	11.5	11.4	11.1	11.3	11.0
20-29.....	17.6	16.5	18.9	18.0	17.0	18.9
30-39.....	11.7	10.7	11.8	11.3	10.5	12.1
20-49.....	36.4	34.4	38.1	36.4	34.6	38.1
50 and over.....	7.5	8.5	6.7	7.5	8.5	6.6

Ο πίνακας αυτός δείχνει ότι για τις selling states, το 1850 και 1860, το ποσοστό του πληθυσμού των σκλάβων ήταν ανώτερο (έναντι των buying states) στις ηλικίες κάτω των 15 και άνω των 50 ετών.

* Virginia, Maryland, Delaware, South Carolina, Missouri, Kentucky, District of Columbia.

† Georgia, Alabama, Mississippi, Florida, Texas, Louisiana.

Source: Alfred H. Conrad, and John R. Meyer., «The Economics of Slavery in the Ante Bellum South», *The Journal of Political Economy* 66 (Apr., 1958) :114

Λόγω οικονομικής δυνατότητας, η δουλοκτησία δεν ήταν δυνατή για όλους τους λευκούς του Νότου.²¹ Λιγότερο από 5% από την κοινότητα των λευκών του Νότου διέθετε το 'προνόμιο' να απασχολεί δίχως βέβαια ανταμοιβή το νέγρο στις φυτείες του. Τα χαρακτηριστικά αναφέρονται με βάση δεκατρείς από τις δουλοκτητικές πολιτείες, εξαιρώντας το Missouri και το Delaware.

Table 14.

	1850	1860
Number of farms	508,680	665,417
Total improved acres in farms	51,451,040	67,478,629
Average improved acres in farms	101.15	101.41
Total unimproved acres in farms	118,612,338	156,996,549
Average unimproved acres per	233.32	235.94
Average size of farms	334.47	337.35
Total cash value of farms	\$1,035,544,075.	\$2,288,179,125.
Average cash value of farms	\$2,035.75	\$3,438.71
True value of real and personal property	\$2,809,875,462.	\$6,245,129,163.
True value of real and personal property per capita—whites and free Negroes	\$490.49	\$878.08
Total number of slaveholders	326,054	358,728
Total number of slaves	3,110,652	3,833,782

²¹ Δεν θα πρέπει να αγνοηθεί το γεγονός ότι υπήρχαν και Νέγροι ιδιοκτήτες δούλων. Για παράδειγμα, υπήρχαν 108,000 χιλιάδες Νέγροι δουλοκτήτες στο there were one hundred and eight Negro slaveholders στο Charleston, South Carolina, το 1850 οι οποίοι κατείχαν 277 σκλάβους και πλήρωναν \$12,342.02 σε φόρους.

Source: Thomas P. Govan, «Was plantation slavery profitable? », *The Journal of Southern History* 8 (Nov., 1942) :518

Η πλειοψηφία των ιδιοκτητών σκλάβων διατηρούσε μόνο έναν ως πέντε σκλάβους, που αντιπροσώπευε περίπου το 55 % όλων των ιδιοκτητών σκλάβων. Εκείνοι που κατείχαν είκοσι σκλάβους αποτελούσαν μόνο το 12% των ιδιοκτητών.²² Η σκλαβιά ενθάρρυνε το μεγάλο αγρόκτημα. Τα αγροκτήματα που περιέχουν περισσότερα από 1,000 acres ήταν σχεδόν αποκλειστικά στην πλευρά των δουλοκτητικών πολιτειών. Αυτά τα μεγάλα αγροκτήματα γέννησαν μια ελίτ, την “planter class.”

TABLE 15. *Farm Size, Southern States and Northern Regions, 1860*

<i>State</i>	<i>Total Number of Farms</i>	<i>Farms 1,000 + Acres</i>	<i>Farms 500-999 Acres</i>	<i>Farms 100-499 Acres</i>	<i>Farms 50-99 Acres</i>
Deep South					
Alabama	50,064	696	2,016	13,455	12,060
Florida	6,396	77	211	1,432	1,162
Georgia	53,829	902	2,622	18,821	14,129
Louisiana	15,281	371	1,161	4,955	3,064
Mississippi	37,007	481	1,868	11,408	9,204
South Carolina	28,456	482	1,359	11,369	6,980
Texas	37,363	87	408	6,831	7,857
Total	228,396	3,096	9,645	68,271	54,456
Border South					
Arkansas	33,190	69	307	4,231	6,937
Delaware	6,588	0	14	2,862	2,208
Kentucky	61,969	166	1,078	24,095	24,163
Maryland	25,244	35	303	12,068	6,825
Missouri	88,552	95	466	18,497	24,336
North Carolina	67,022	311	1,184	19,220	18,496
Tennessee	77,741	158	921	21,903	22,829
Virginia	86,477	641	2,882	34,300	21,145
Total	444,783	1,475	7,155	137,176	126,939
Northern Regions					
Middle Atlantic	378,940	42	303	93,253	140,313
New England	183,016	21	225	43,750	63,706
Great Lakes	651,418	404	1,944	138,356	209,898
Total South	673,179	4,571	16,800	205,446	181,395
Total North	1,213,374	467	2,472	275,359	413,917

²² James L. Huston, *Calculating the value of the Union. Slavery, property rights, and the economic origins of the civil war* (The University of North Carolina Press, 2003), p. 36

The profitability of slaves – economic returns of slaveholding

With which way Slavery was a profitable labor system and an enormous capital investment?

Οι αποδόσεις από την επένδυση υπολογίζονται χρησιμοποιώντας τη φόρμουλα αξίας του κεφαλαίου, $y = x_t / (1 + r)^t$, όπου y είναι το κόστος της επένδυσης, x_t είναι η πραγματική επένδυση t χρόνια από σήμερα, και r είναι το internal rate of return ή αυτό που ο Keynes ονόμασε οριακή αποδοτικότητα του κεφαλαίου (marginal efficiency of capital). Το κριτήριο για μια επικερδή επένδυση είναι η οριακή αποδοτικότητα να ξεπερνά το interest rate (με βάση την Κεινσιανή ορολογία).

Για να προσδιοριστεί η κερδοφορία της δουλοκτησίας, πρέπει να γνωρίζουμε τα εξής: (1) την μακροζωία (longevity) των σκλάβων (2) τα κόστη των σκλάβων και οποιαδήποτε επένδυση κεφαλαίου (3) το interest rate και (4) τις ετήσιες αποδόσεις από τις δραστηριότητες παραγωγής από τους σκλάβους.

(1) Η μακροζωία των σκλάβων εξαρτάται από την περίοδο την οποία έγινε η επένδυση με τους σκλάβους.

Table 16

EXPECTATION OF LIFE AT BIRTH IN
YEARS FOR WHITE AND COL-
ORED MALES, UNITED STATES,
1850*

State	White	Colored
Massachusetts....	38.3	39.75
Maryland.....	41.8	38.47
Louisiana.....	28.89

Source: Alfred H. Conrad, and John R. Meyer., «The Economics of Slavery in the Ante Bellum South», *The Journal of Political Economy* 66 (Apr., 1958) :98

Μπορεί να ειπωθεί πως οι Νέγροι σκλάβοι θα μπορούσαν να λαμβάνουν καλύτερη φροντίδα, επειδή οι ιδιοκτήτες καλλιεργειών είχαν οικονομικό συμφέρον να διατηρούν τους σκλάβους ζωντανούς.

(2) Η επένδυση κεφαλαίου στις καλλιέργειες περιλαμβάνει επένδυση στους σκλάβους και στη γη, καθώς και στον εξοπλισμό στην εργασία των σκλάβων.

Η τιμή των σκλάβων ποικίλλει, επειδή υπόκειται στις κερδοσκοπικές προθέσεις πάνω στο βαμβάκι. Επιπλέον, η τιμή εξαρτάται, μεταξύ άλλων, από την ηλικία, το φύλο, το βαθμό εκπαίδευσης (άσκησης), την ιδιοσυγκρασία (προδιάθεση) του σκλάβου, την κατάσταση υγείας του σκλάβου.

Table 17

ESTIMATED AVERAGE SLAVE
PRICES IN GEORGIA, SE-
LECTED YEARS, 1828-60

Year	Average Price of Prime Field Hands
1828	\$ 700
1835	900
1837	1,300
1839	1,000
1840	700
1844	600
1848	900
1851	1,050
1853	1,200
1859	1,650
1860	1,800

Source: Alfred H. Conrad, and John R. Meyer., «The Economics of Slavery in the Ante Bellum South», *The Journal of Political Economy* 66 (Apr., 1958) :100

Table 18. The price of slaves, 1805-60

Year	Slaves (millions)	Average price (\$)	
		All slaves in South	Prime hand in New Orleans
1805	1,032	222	504
1806	1,062	317	719
1807	1,093	286	647
1808	1,125	360	813
1809	1,158	272	615
1810	1,191	277	624
1811	1,222	246	555
1812	1,254	286	642
1813	1,286	284	638
1814	1,320	309	694
1815	1,354	272	610
1816	1,389	337	753
1817	1,425	403	900
1818	1,461	477	1,065
1819	1,499	407	908
1820	1,538	393	875
1821	1,580	389	864
1822	1,622	294	650
1823	1,666	309	683
1824	1,711	275	606
1825	1,758	277	608
1826	1,805	268	588
1827	1,854	248	542
1828	1,905	253	551
1829	1,956	281	611
1830	2,009	273	591
1831	2,052	308	662
1832	2,097	220	707
1833	2,142	259	765
1834	2,188	378	800
1835	2,235	424	893

1836	2,284	547	1,146
1837	2,333	634	1,322
1838	2,383	484	1,002
1839	2,435	440	906
1840	2,487	377	773
1841	2,551	385	788
1842	2,617	314	640
1843	2,684	280	569
1844	2,753	276	561
1845	2,823	342	692
1846	2,896	358	723
1847	2,970	382	771
1848	3,046	413	830
1849	3,124	378	776
1850	3,204	377	756
1851	3,272	440	878
1852	3,342	471	937
1853	3,413	565	1,122
1854	3,485	601	1,189
1855	3,559	600	1,185
1856	3,635	656	1,291
1857	3,712	636	1,249
1858	3,791	645	1,262
1859	3,872	801	1,564
1860	3,954	778	4,513

Source: Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), p. 75

Table 19

ANNUAL HIRING RATES FOR MALE AND FEMALE
SLAVES (INCLUDING RATIONS AND CLOTHING),
BY STATES, 1860

State	Men	Women	Ratio (Men: Women)
Virginia.....	\$105	\$ 46	2.28
North Carolina.....	110	49	2.25
South Carolina.....	103	55	1.87
Georgia.....	124	75	1.65
Florida.....	139	80	1.74
Alabama.....	138	89	1.55
Mississippi.....	166	100	1.66
Louisiana.....	171	120	1.43
Texas.....	166	109	1.52
Arkansas.....	170	108	1.57
Tennessee.....	121	63	1.92

Source: Alfred H. Conrad, and John R. Meyer., «The Economics of Slavery in the Ante Bellum South», *The Journal of Political Economy* 66 (Apr., 1958) :115

As it is said, the relative hiring rates for men and women in 1860 can be taken as a measure of their relative values in the field.

Η διακύμανση των τιμών για την γη και την καλλιέργεια βαμβακιού στην περίοδο 1830-1850 ήταν από \$6 per acre για την ορεινή γη στην Alabama και \$35-\$40 per acre για Mississippi. Η τιμή per acre σχετιζόταν με την

ανθεκτικότητα (durability) της γης. Ο συνήθης αριθμός των acres per field hand ήταν μεταξύ 15 and 35. Αυτό σήμαινε μια επένδυση γης per hand περίπου μεταξύ \$90 και \$1,400.²³

(3) The interest rate

Table 20

AVERAGE ANNUAL INTEREST RATES ON PRIME COMMERCIAL PAPER FROM 1831 TO 1860					
	New York*	Boston†		New York*	Boston†
1831	5.1	6.5	1849	10.0	12.0
1832	5.3	6.5	1850	8.0	7.5
1833	6.9	6.0	1851	9.7	7.0
1834	14.6	14.5	1852	6.6	6.0
1835	7.0	5.0	1853	10.2	10.7
1836	18.4	20.3	1854	10.4	12.0
1837	14.1	6.0	1855	8.9	7.0
1838	9.0	7.0	1856	8.9	10.0
1839	13.2	9.0	1857	12.9	9.0
1840	7.8	6.0	1858	5.0	4.5
1841	6.9	6.0	1859	6.8	7.0
1842	8.1	7.8	1860	7.0	6.0
1843	4.5	3.0	1861	6.5	6.0
1844	4.9	5.0	1862	8.8	6.0
1845	6.0	6.0	1863	5.0	6.0
1846	8.3	8.0	1864	6.0	6.0
1847	9.6	6.0	1865	7.6	6.0
1848	15.1	15.0			

Source: Alfred H. Conrad, and John R. Meyer., «The Economics of Slavery in the Ante Bellum South», *The Journal of Political Economy* 66 (Apr., 1958) :102

Ο μέσος όρος στη Νέα Υόρκη ήταν 9,2%.

(4) Annual returns

Net return on current account is the difference between gross sales and all out-of-pocket expenses. In other words, these costs are to be subtracted from the annual gross return figures on slave activities.

Out-of-pocket expenses: πραγματοποιηθέντα έξοδα

Table 21

TYPICAL ANNUAL OUT-OF-POCKET COSTS OF MAINTAINING AND WORKING PRIME FIELD HANDS ON SOUTHERN PLANTATIONS IN THE PERIOD 1840-60	
A. Food and clothing	
(1) Out-of-pocket costs where most food was produced on plantation and most clothing was hand-sewn	\$ 2.50-\$ 3.46
(2) Cash costs if purchased	\$25.00-\$40.00
(3) Out-of-pocket costs where some ready-made clothing and meat, fish, and other food "delicacies" were purchased	\$ 7.00-\$10.00
B. Medical care	\$ 1.50-\$ 2.00
C. Taxes	\$ 0.39-\$ 1.20
D. Supervision	\$ 5.00-\$15.00
Total, based on means of the estimates above and option (3) under A.	\$20.00-\$21.00

Source: Alfred H. Conrad, and John R. Meyer., «The Economics of Slavery in the Ante Bellum South», *The Journal of Political Economy* 66 (Apr., 1958) :104

²³ Πολλαπλασιάζοντας την τιμή για cotton land που είναι 6 per acre με 15 acres per field hand, προκύπτει επένδυση γης per hand \$90. Αντίστοιχα προκύπτει το \$1,400 επένδυση γης per hand (40 * 35).

Στο διάγραμμα που ακολουθεί, αποτυπώνεται η διακυμαινότητα (variation) για την παραγωγικότητα per hand. Η εκτίμηση γίνεται σε bales. Βάσει των αριθμών, μπορεί κανείς να διακρίνει best and poorest land.

Table 22

REPORTED YIELDS PER PRIME FIELD HAND			
Location	Year	Bales per Hand	Source
South Carolina coastal.....	1849	4½	Watkins
Mississippi (De Soto County)....	1849	4	Watkins
Unidentified.....	1844	7	Watkins
Alabama (Cherokee County).....	1855	4	Watkins
Mississippi (Vicksburg area).....	1855	8	Watkins
New Southwest land.....	1850's	5	Gray, p. 912
South Carolina upland.....	1852	3	Gray, p. 912
Texas.....	1859	10	Stamp, p. 408
Arkansas River.....	1859	7	Stamp, p. 408

Source: Alfred H. Conrad, and John R. Meyer., «The Economics of Slavery in the Ante Bellum South», *The Journal of Political Economy* 66 (Apr., 1958) :105

Η σχετική τιμή του βαμβακιού (για τον υπολογισμό αυτών των αποδόσεων) είναι η net price realized at the farm. Αυτό σημαίνει πως οι τιμές εξαγωγής πρέπει να προσαρμοσθούν προς τα κάτω (downward), εξαιτίας κόστων που επιβαρύνουν τον καλλιεργητή. Ο Gray εκτιμά ότι αυτά τα κόστη κυμαίνονται μεταξύ \$2,5 και \$4 per bale. Με βάση τα ευρήματα του Watkins, έχουμε:

Table 23

COTTON MARKETING COSTS PER BALE CHARGEABLE TO PLANTERS IN 1840		
	At Mobile	At Charleston
Freight in.....	\$1.50*	\$1.25†
Drayage.....	0.125	0.13
Weighing.....	0.125	0.06
Storage (1 month).....	0.20	0.24
Insurance (1 month).....	‡	0.25
Factor's commission (2- 2.5 per cent).....	0.80	0.60-1.61
Total per bale.....	\$2.75	\$3.03§
Total cents per pound	0.69	0.76§

Source: Alfred H. Conrad, and John R. Meyer., «The Economics of Slavery in the Ante Bellum South», *The Journal of Political Economy* 66 (Apr., 1958) :105

Table 24

WEIGHTED YEARLY AVERAGE PRICES OF SHORT-STAPLE COTTON (USUALLY LOUISIANA OR MISSISSIPPI MIDDLING OR SECOND GRADE) AT NEW ORLEANS FOR THE CROP YEARS 1830-60					
Year	Price	Year	Price	Year	Price
1830.....	8.4	1840.....	9.1	1850.....	11.7
1831.....	9.0	1841.....	7.8	1851.....	7.4
1832.....	10.0	1842.....	5.7	1852.....	9.1
1833.....	11.2	1843.....	7.5	1853.....	8.8
1834.....	13.3	1844.....	5.5	1854.....	8.4
1835.....	15.2	1845.....	6.8	1855.....	9.1
1836.....	13.3	1846.....	9.9	1856.....	12.4
1837.....	9.0	1847.....	7.0	1857.....	11.2
1838.....	12.4	1848.....	5.8	1858.....	11.5
1839.....	7.9	1849.....	10.8	1859.....	10.8
				1860.....	11.1
Decade average price.....	11.2		7.6		11.2

Source: Alfred H. Conrad, and John R. Meyer., «The Economics of Slavery in the Ante Bellum South», *The Journal of Political Economy* 66 (Apr., 1958) :106

Όπως παρατηρούμε οι τιμές στη Νέα Ορλεάνη (κατά μέσο όρο) στη δεκαετία του 1830 και 1850 ήταν περίπου 50% υψηλότερες σε σχέση με τη δεκαετία του 1840.

The price, productivity, and capital cost estimates must be combined in order to compute the actual profitability of investments in male slave labor for cotton production.

The present value of the capital outlay depends upon the rate of return.

Table 25

REALIZED RETURNS ON PRIME FIELD HANDS UNDER VARIOUS HYPOTHESIZED CONDITIONS				
Case	Present Value of Capital Outlay per Hand	Yield per Hand (Bales)	Average Net Farm Price (Cents)	Approximate Return (Per Cent)
1.....	\$1,350-\$1,400	3½	7	4.5
2.....	\$1,350-\$1,400	3½	8	5.2
3.....	\$1,350-\$1,400	3½	9	6.5
4.....	\$1,600	4½	7	5.0
5.....	\$1,600	4½	8	7.0
6.....	\$1,600	4½	9	8.0
7.....	\$1,250-\$1,300	3	7	2.2
8.....	\$1,250-\$1,300	3	8	3.9
9.....	\$1,250-\$1,300	3	9	5.4
10.....	\$1,700	7	7	10.0
11.....	\$1,700	7	8	12.0
12.....	\$1,700	7	9	13.0

Source: Alfred H. Conrad, and John R. Meyer., «The Economics of Slavery in the Ante Bellum South», *The Journal of Political Economy* 66 (Apr., 1958) :107

Οι έξι πρώτες περιπτώσεις, που οι αποδόσεις κυμαίνονται μεταξύ 4 ½ και 8 per cent, αποτελούν την πλειονότητα για τις καλλιεργήσιμες εκτάσεις. Οι περιπτώσεις 7-9 εκφράζουν το ελάχιστο της κερδοφορίας ή αυτό που αναμένεται στις ορεινές φτωχές περιοχές ή στην ‘εξαντλημένη’ (work-out) γη των ανατολικών ακτών. Στον αντίποδα, τα cases που ολοκληρώνουν το table δείχνουν το ανώτατο όριο της κερδοφορίας που συντελείται Νοτιοδυτικά, στο Mississippi, καθώς και στις καλλιέργειες της South Carolina και Alabama.

“The slave became an asset, a thing representing invested wealth; as the use of slaves became economically effective in certain types of agricultural activity, the wealth grew in a compound fashion.”²⁴

Table 26. Index of slave profitability, 1805-60 (1820= 100)

Year	Average price of slaves	Export price of cotton	Average value of cotton per slave
1805	71	136	86
1806	69	125	82
1807	81	116	76
1808	77	104	67
1809	76	100	64
1810	67	86	54

²⁴ James L. Huston, *Calculating the value of the Union. Slavery, property rights, and the economic origins of the civil war* (The University of North Carolina Press, 2003), p. 6

1811	68	74	45
1812	69	75	42
1813	74	98	50
1814	73	136	78
1815	77	156	104
1816	85	179	138
1817	102	168	136
1818	108	149	127
1819	107	115	103
1820	100	100	100
1821	90	89	92
1822	83	88	93
1823	74	97	107
1824	72	98	112
1825	69	87	116
1826	67	65	95
1827	65	61	95
1828	66	62	94
1829	68	59	95
1830	72	58	97
1831	67	60	101
1832	66	68	120
1833	72	82	151
1834	89	93	183
1835	113	96	195
1836	135	83	187
1837	140	79	176
1838	131	68	166

1839	109	67	158
1840	101	54	139
1841	90	49	130
1842	82	45	128
1843	73	41	128
1844	76	44	130
1845	82	48	132
1846	91	51	140
1847	97	48	145
1848	99	51	162
1849	99	60	184
1850	101	63	196
1851	108	60	211
1852	124	55	208
1853	138	56	207
1854	149	56	202
1855	156	62	221
1856	159	68	245
1857	163	72	271
1858	175	69	294
1859	187	67	305
1860	195	44	204

Source: Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), pp. 76-77

Οι νότιοι εκπρόσωποι δεν είχαν καμία δυσκολία να υπενθυμίζουν στα ακροατήρια τον πλούτο²⁵ που αντιπροσώπευε ο θεσμός (της δουλείας) : “Again” είπε ο William Lowndes Yancey το 1860, “Look at the value of that property. These slaves are worth, according to Virginia prices \$2800,000,000-an amount easy to

²⁵ Η παραγωγή πλούτου από το καθεστώς της δουλείας προώθησε μια διακριτική κοινωνική αξία: την αρετή της ελεύθερης λευκής εργασίας. Στο παράρτημα 2 παραθέτουμε την ερμηνεία που έδωσαν ιστορικοί.

pronounce, but how difficult to conceive of to one who knows anything about the power of multiplication of numbers.”²⁶

Table 27. Wealth estimates of the U.S in 1860 by economic category

Category	Estimated \$ Value (1860 dollars)
Slaves	\$3,000,000,000
Farms	6,638,414,221
Farm implements	246,125,064
Investment in Manufacturing	1,050,000,000
Investment in Railroads	1,166,422,729
Bank Capital	227,469,077
Home productions	27,484,144
Livestock	1,098,862,355
Total of above categories	\$13,452,000,000
Total Assessed Real Estate and Personal Property by Census	\$16,159,616,068
Unaccounted-for Wealth ²⁷	\$2,707,616,000 (rounded)

Source: James L. Huston, «Property Rights in Slavery and the Coming of the Civil War», *The Journal of Southern History* 65 (May, 1999) :254

Είναι προφανές ότι οι σκλάβοι αποτελούσαν περίπου το 18.75 τοις εκατό του εθνικού πλούτου (\$3 δισεκατομμύρια διαιρεμένα με \$16 δισεκατομμύρια). Η ολιγαρχία της δουλοκρατίας κατείχε το μεγαλύτερο μέρος του πλούτου. Η οικονομική άνεση των μεγαλοαστών του Νότου επιδεικνύονταν περίβλεπτα. “...Constituted a system antagonistic to the doctrines of reason and the monitions of conscience, and developed and gratified the most intense spirit of personal pride, a love of class distinctions, and the lust of dominion. Hence

²⁶ James L. Huston, «Property Rights in Slavery and the Coming of the Civil War», *The Journal of Southern History* 65 (May, 1999) :253

²⁷ Η κατηγορία unaccounted-for Wealth πιθανώς αναφέρεται σε αστικές κατοικίες, επενδύσεις σε διώρυγες, ποταμούς, παροχή ευκολιών.

arose a commanding power, ever sensitive, jealous, proscriptive, dominating, and aggressive, which was recognized and fitly characterized as the Slave Power.”²⁸

As an Illinois farmer observed:

“the large slaveholders have got all the good land. Were there no Free States, the white people of the South would today be slaves.”²⁹

Σε αντιφατικό μοτίβο εκτυλισσόταν η ακάματη προσπάθεια των νέγρων που εξαναγκάζονταν από τους αφέντες τους να δουλεύουν ακόμα και Κυριακές ή σχόλες.

Σε αυτό τον πίνακα του 1861, μικροαριστοκράτες του Νότου κάνουν τον περίπατό τους δίπλα σ' ένα ήρεμο ποτάμι, ενώ πάνω στη χλόη μπροστά σε μια έπαυλη της Λουιζιάνα βαδίζουν καμαρωτά παγόνια.

Οι δούλοι με πλαχτά σκεύη από καλάμια στα κεφάλια και σε διάταξη, μεταφέρουν το βαμβάκι στο κτίριο που γινόταν το ζύγισμα και η αποθήκευση. Εκεί τους περίμενε ο αφέντης και ο φόβος τους ήταν διάχυτος. Όλοι ανέμεναν το άκουσμα ότι το δικό τους κοφίνι θα εγκριθεί.

Η αριστοκρατική τάξη του Νότου είχε κατορθώσει να συντηρήσει ένα δυσανάλογο μερίδιο της δύναμης στην εθνική κυβέρνηση, ειδικά στη Σύγκλητο, “the bulwark of the slave oligarchy” (το προπύργιο της ολιγαρχίας σκλάβων).

²⁸ Richard W. Leopold and Arthur S. Link, *Problems in American history* (Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, Second edition, 1957), p. 285

²⁹ Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), p. 61

“The slaveholding class... practically chooses thirty of the sixty-two members of the Senate, ninety of the two hundred and thirty-three members of the House of Representatives, and one hundred and five of the two hundred and ninety-five electors of the President and Vice-President of the United States.”³⁰

Αυτή η δεσπόζουσα ολιγαρχία ιδιοκτητών σκλάβων είχε ως επιθυμία τη συντήρηση του τρόπου παραγωγής που εδραιώνει τη θέση της. Η πολιτική ιδεολογία της ήταν βασισμένη σε αυτό και η συμπεριφορά της στην εθνική πολιτική μπορούσε να γίνει κατανοητή μόνο από την ανάγκη να συντηρήσουν το οικονομικό σύστημά τους.

Ηθικές αξίες

Παρ’ όλη την οικονομική αναγκαιότητά της (για την οικονομική αυτάρκεια του Νότου), η δουλεία ήταν ταυτόχρονα ειδικής σε ηθικό επίπεδο, αφού πραγματοποιούσε τους ανθρώπους. Η διάσταση που προσέδιδαν οι πουριτανοί του Βορρά, έσπειρε την διατμηματική μνησικακία. Η συνήθεια του κυρίαρχου τμήματος να θεωρεί τον εαυτό της ως έθνος, οι άνθρωποί του ως οι αμερικανικοί άνθρωποι, προβάλλεται από τους ιστορικούς ως μια επικίνδυνη φάση του εγωκεντρικού τοπικισμού που αναστάτωνε την Ένωση. Ο Βορράς επέβαλλε το δίδαγμα ήθους.

Ο Phillips χαρακτήρισε το νότο ως «ένα μεγάλο πορνείο, όπου μισό εκατομμύριο γυναίκες αναγκάζονται στην πορνεία και στον εξευτελισμό».³¹ Ο Bourne υπολόγισε ότι υπήρχαν εκατομμύρια σκλάβες γυναίκες στο νότο που αποτέλεσαν «ένα απέραντο χαρέμι όπου οι άντρες κλέφτες μπορούν να τριγυρίζουν (με ύποπτο σκοπό), να διαφθείρουν και να δωροδοκούν και να καταστρέφουν».

Οι Foster και Bourne επιτέθηκαν στην ηθική του νότιου υπουργείου. Θα ήταν πολύ καλύτερο, επέμεινε ο Bourne, «να μεταφερθεί ο τρόφιμος από την κρατική φυλακή, και ο μαστροπός από το πορνείο στον άμβωνα» από το να επιτρέπει σε έναν νότιο υπουργό «να μας διδάξει την ευθύτητα και την αγνότητα» σε μια βόρεια εκκλησία.

Η ηθική πτυχή του ζητήματος της δουλείας αναδείχθηκε ακόμα περισσότερο μέσα από τα κείμενα επιφανών συγγραφέων της εποχής.

Η λογοτεχνική ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών έχει να επιδείξει πλήθος κειμένων με αρετές που προσέβλεπαν στην πρόσληψη αλλά και επιρροή τους από μελλοντικές γενιές. Διηγήματα και μυθιστορήματα,

³⁰ Richard W. Leopold and Arthur S. Link, *Problems in American history* (Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, Second edition, 1957), p. 302

³¹ Frank L. Owsley, «The Fundamental Cause of the Civil War: Egocentric Sectionalism», *The Journal of Southern History* 7 (Feb., 1941) :16

εξυμνούσαν και επέκριναν τις πολιτιστικές εκφάνσεις της εποχής, βιώματα και εντυπώσεις συνθέταν το ιστορικό υπόβαθρο που απεικόνιζε την καθημερινή ζωή των ανθρώπων. Από τις συγγραφικές καταγραφές δε θα μπορούσε να μην κατέχει περίοπτη θέση το δίλημμα της δουλείας στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Από τον καιρό του Thomas Jefferson μέχρι και την προεδρία του Jefferson Davis οι νότιοι υπεραμύνονταν της δουλείας χρησιμοποιώντας ως επιχειρήματα ότι ήταν πιο ανθρώπινο και ίσως πιο χριστιανικό μοντέλο για τις κοινωνικές σχέσεις από τον απρόσωπο κόσμο του καπιταλισμού του βορρά, με τον ανελέητο ανταγωνισμό και την οικονομική αφαιμάξη. Ένας από τους νότιους συγγραφείς που μελέτησε τα δύο κοινωνικά συστήματα ήταν κάποιος δικηγόρος από τη Virginia, ο George Fitzhugh.³² Στο σημαντικό του βιβλίο με τον τίτλο *Cannibals All! or, Slaves Without Masters* (1857), ο Fitzhugh προασπιζόμενος την παρουσία της δουλείας, την χαρακτήρισε “family romance”, προσθέτοντας πως «υπερέχει ο νόμος της αγάπης», διατηρούνται τρυφερές σχέσεις μεταξύ σκλάβων και των κυριών τους. Το «οικογενειακό ειδύλλιο» του νότου όμως, όταν ο Fitzhugh έγραφε το βιβλίο του, είχε κιόλας δεκτεί ένα θανάσιμο πλήγμα από τη συναρπαστική αφήγηση της Harriet Beecher Stowe στο μυθιστόρημα της *Uncle Tom’s Cabin*.

«Δεν είναι δικό μου έργο η Καλύβα» έλεγε η “Little lady”. «Εγώ κατέγραψα απλά αυτά που έβλεπα».

Η Harriet Beecher Stowe αναφέρει για το παρελθόν της: «Ήμουν παιδί το 1820, όταν ξεκίνησαν οι αναταραχές για το συμβιβασμό του Missouri, και οι εντονότερες και βαθύτερες εντυπώσεις που χαρακτήθηκαν στο μυαλό μου ήταν εκείνες από τα κηρύγματα του πατέρα μου και τις προσευχές του, και η αγωνία της ψυχής του για τους φτωχούς σκλάβους εκείνης της εποχής».

Η απώλεια του νεογέννητου γιου της το 1849 και η ενόχλησή της από την νομοθετική πράξη «Περί Δραπετών Δούλων» το 1850 ενέπνευσαν τη Stowe να αρθρώσει τον απόλυτο αντίλογο στο οικογενειακό ειδύλλιο του νότου.

Σε κάποιες σημειώσεις με τις οποίες κλείνει την πρώτη έκδοση της Καλύβας του μπαρμπα-Θωμά η ίδια η Χάριετ Μπίτσερ Στόου γράφει: «Όταν ... με αφορμή τη νομοθετική πράξη του 1850 (που υποχρέωνε τους πολίτες να καταδιώκουν τους δραπετές σκλάβους και να βοηθούν στη σύλληψη τους) πληροφορήθηκα με θλίψη και κατάπληξη ότι πολλοί θεωρούσαν καθήκον πατριωτικό κάθε καλού πολίτη και πιστού χριστιανού την κατάδοση ενός πλάσματος που, απλά, αποζητούσε τη λευτεριά και την αξιοπρέπεια του, σκέφτηκα αμέσως πως οι άνθρωποι δεν μπορεί να ήξεραν τι σημαίνει δουλεία».

³² Paul Levine και Ντόρα Τσιμπούκη, *Αμερικανικές Ταυτότητες. Η Λογοτεχνική Ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών 1603-2000* (Εκδόσεις Πατάκη, Τρίτη Έκδοση, 2007), σελ. 123-4

Το Uncle Tom's Cabin υπήρξε το πιο δημοφιλές σε πωλήσεις μυθιστόρημα του 19^{ου} αιώνα και θεωρείται πως συνδύλισε και αφύπνισε καθοριστικά το ανθρωπιστικό κίνημα κατά της δουλείας.³³

Θέμα του είναι η ιστορία ενός σκλάβου, που ζει σ' ένα μεγάλο αγρόκτημα, ευτυχισμένος με την οικογένειά του. Ο κύριός του εκτιμά τις επιδεξιότητές του, την εργατικότητά του, και η μεταχείριση απέναντί του διακρίνεται από σεβασμό. Μια μέρα όμως όλα ανατρέπονται. Τα χρέη του κυρίου Σέλμπυ είναι απαγορευτικά και ο ίδιος αποφασίζει να τον πουλήσει. Όμως, ο νέος αφέντης δεν είναι το ίδιο γενναιόδωρος. Ο ήρωας της Stowe βιώνει την εκμετάλλευση, τον πόνο, τον εξευτελισμό.

Στο μυθιστόρημα προβάλλονται δύο ετερόκλητες νοοτροπίες.

Ο μπαρμπα-Θωμάς, υπάκουος στα προστάγματα του κυρίου του, Σάιμον Λεγκρί, αρνείται να διεκδικήσει την ελευθερία του. Υποτάσσεται καρτερικά προσδοκώντας στην καλή θέληση του αφέντη του.

«Κατάλαβέ το, ο Θεός δεν πρόκειται να σε βοηθήσει. Αν υπήρχε, δε θα μ' άφηνε να σου φέρομαι έτσι», του έλεγε ο Λεγκρί. «Όχι, αφέντη μου, αποκρίθηκε ο μπαρμπα-Θωμάς... Ο Κύριος μπορεί να με βοηθήσει, μπορεί και όχι. Εγώ όμως θα πιστεύω σ' Αυτόν μέχρι τέλους».

Η πίστη στο Θεό είναι το ανώτατο ιδανικό που επιχειρεί να αναδείξει η Stowe. Συνεπώς, η σύμπλευση του χριστιανισμού με τη δουλεία καθίσταται ατελέσφορη. Η Ελίζα, μαχόμενη, αναζητά με το αγораκι της (Τζιμ) το δρόμο της φυγής. Δεν μπορεί να δεχθεί αδιαμαρτύρητα τη μοίρα, την καταδικαστική επιλογή του κυρίου Σέλμπυ που θα την απομάκρυνε από το παιδί της. Αποφασίζουν μαζί να δραπετεύσουν.

³³ Ένα group επιφανών Βρετανίδων, μεταξύ των οποίων η οπαδός του Συντηρητικού Κόμματος Lord Shaftesbury, η Δούκισσα του Sutherland, μια προσωπική φίλη της Βασίλισσας Victoria, η Viscountess Palmerston, η Δούκισσα του Bedford και Argyll, και οι γυναίκες των Charles Dickens και Lord Tennyson, συναντήθηκαν στο Λονδίνο για να συζητήσουν το πρόβλημα της δουλείας. Η πρωτοβουλία που ανέπτυξαν αφορούσε τη σύνταξη ενός document το 1853 με τίτλο "An Affectionate and Christian Address of Many Thousands of Women of Great Britain and Ireland to Their Sisters, the Women of the United States of America." Το έναυσμα για τη δράση αυτή των Βρετανίδων δεν ήταν άλλο από το μυθιστόρημα της Stowe.

«Γεμάτη από μια δύναμη τέτοια που ο Θεός δίνει μόνο στους απελπισμένους, κι ενώ οι διώκτες της την έφταναν σχεδόν, η κοπέλα έδωσε μια και με μια άγρια κραυγή πήδηξε... πάνω από το οργισμένο ρεύμα του ποταμού και προσγειώθηκε πάνω σε μια πλάκα πάγου. Μόνο η τρέλα κι η απελπισία μπορούσαν να καταφέρουν ένα τέτοιο πήδημα».

Ο θάνατος του μπαρμπα-Θωμά ίσως αποτελεί τη θυσία του Αμνού στη γραφή της Stowe για τα αμαρτήματα που διεπράγησαν. Γεγονός είναι ότι οι σελίδες του βιβλίου, οι εικόνες, τα πρόσωπα, έμειναν ανεξίτηλα. Όπως αναφέρεται, είναι το βιβλίο που περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο συνέβαλε στην κατάργηση της δουλείας στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής.

«Με το να επιλέξει ως κύριο θέμα της στο Uncle Tom's Cabin το χωρισμό των παιδιών από τους γονείς, η Stowe διέγειρε ένα πλήθος παραμελημένων συναισθημάτων στους μεσοαστούς λευκούς γονείς – επιστράτευσε τον οίκτο τους για τους σκλάβους και τα παιδιά τους, καθιερώνοντας ισχυρές μεταφορές, υλικό για μια ευαγγελική θρησκεία που τη σφυροκοπούν αδιάκοπα οι απώλειες και η σκλαβιά».³⁴

Αν και επικρίθηκε για «ρομαντικό φυλετισμό», το συγγραφικό χάρισμα της Stowe παρέδωσε ένα κλασικό έργο που διηγείται πώς το νότιο σύστημα δουλείας διαφθείρει τις ηθικές αξίες, καταστρατηγεί βασικά χριστιανικά δόγματα και καταλύει την ιερότητα του γάμου και της οικογενειακής εστιάς. Όταν συναντήθηκε με την κυρία Stowe μία δεκαετία αργότερα, ο Abraham Lincoln φημολογείται ότι είπε: “so this is the little lady who made this big war.”³⁵

Η άλλη βαρύσημη λογοτεχνική επίθεση στο σύστημα της δουλείας προήλθε από έναν πρώην σκλάβο. Το 1845 ο Frederick Douglass δημοσίευσε την πρώτη εκδοχή της αυτοβιογραφίας του Narrative of the Life of Frederick Douglass. Έπειτα από την πάροδο δέκα ετών δημοσιεύθηκε μια δεύτερη εκδοχή, με τίτλο My Bondage and My Freedom (1855). Η εκδοχή του Douglass επικρίνει την φύση της δουλείας, συνθέτοντας μια βλοσυρή πραγματικότητα στην αξία της οικογένειας. Η απώλεια του οικογενειακού του περίγυρου – από τον λευκό πατέρα και την μαύρη σκλάβια – όσο κι αν ακούγεται παράδοξο, ώθησε τον Douglass να γίνει ο κατεξοχόν αυτοδημιούργητος άνθρωπος.

Θα πρέπει να παρατηρήσουμε ότι σ’ ολόκληρη την ιστορία οι δούλοι εθεωρούντο εκ φύσεως κατώτερα όντα, σκηνή, ρέποντες προς την κλοπή, ασελγείς, ανειλικρινείς και ανίκανοι για τις υψηλές σκέψεις και συγκινήσεις της ζωής.

³⁴ Paul Levine και Ντόρα Τσιμπούκη, *Αμερικανικές Ταυτότητες. Η Λογοτεχνική Ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών 1603-2000* (Εκδόσεις Πατάκη, Τρίτη Έκδοση, 2007), σελ. 125

³⁵ Wendy F. Hamand, «"No Voice from England": Mrs. Stowe, Mr. Lincoln, and the British in the Civil War», *The New England Quarterly* 61 (Mar., 1988) :3

Μπορεί να ειπωθεί πως η επιθυμία του Douglass για ελευθερία ήταν, εν μέρει, έκφραση της θέλησής του να εφεύρει την αυτάρκειά του ως νέγρου άντρα που δρα σε έναν κόσμο όπου επικρατεί η κοινότητα των λευκών.

Η θέσπιση του διατάγματος για τους φυγάδες, καρπός του Συμβιβασμού του 1850, μέσα από ένα πλήθος δημόσιων αντιδράσεων, κατέστησε τη δουλεία καθημερινό πρόβλημα.

Στις 5 Ιουλίου του 1852 ο απελπισμένος Douglass απεύθυνε λόγο σε μια συγκέντρωση στο Rochester της Νέας Υόρκης με θέμα «Το Νόημα της Τετάρτης Ιουλίου για τους Νέγρους».

«Τι σχέση έχω εγώ, ή εκείνοι που εκπροσωπώ, με την εθνική σας ανεξαρτησία;» ρωτούσε ο Douglass το λευκό του ακροατήριο. «Τις σπουδαίες αρχές της πολιτικής ελευθερίας και του φυσικού δικαίου που εμπεριέχονται σε εκείνη τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας μπορούμε να τις επικαλεστούμε κι εμείς;»... «... Το πλούσιο απόθεμα δικαιοσύνης, ελευθερίας, ευημερίας και ανεξαρτησίας που σας κληροδότησαν οι πατέρες σας το μοιράζετε μεταξύ σας, αλλά εγώ δεν το δικαιούμαι. Ο ήλιος που σας φώτισε και σας θεράπευσε, εμένα με μαστίγωσε και με σκότωσε. Αυτή η Τετάρτη Ιουλίου είναι δική σας, όχι δική μου. Εσείς να χαίρεστε, εγώ πρέπει να θρηνώ».³⁶

...But the American civil war was not the “moral urgency” of the slavery issue (το βεβαιώνει και ο Αβραάμ Λίνκολν στις 22 Αυγούστου 1862)

Η αντίσταση κατά της δουλείας βασιζόταν πιο πολύ σε οικονομικά παρά σε ηθικά κίνητρα. Ο πυλώνας της οικονομικής ανάπτυξης του Βορρά ήταν η βιομηχανία.

Κατά την Έκθεση του Κρυστάλλινου Μεγάρου της Νέας Υόρκης, που οργανώθηκε το 1853, προσήλθαν μεγάλα πλήθη για να θαυμάσουν την ποικιλία και την αφθονία των βιομηχανικών προϊόντων της Αμερικής, τα περισσότερα από τα οποία είχαν παραχθεί στα εργοστάσια του Βορρά.

Ο εκβιομηχανισμένος Βορράς, ωστόσο, δεν βρήκε ιδιαίτερη ανταπόκριση από την ευρωπαϊκή αγορά, μια και η βιομηχανική επανάσταση είχε ήδη ξεσπάσει. Πουλώντας το 70% της παραγωγής του στο Νότο, ένωθε παρόλα αυτά να υστερεί καθώς δεν εισέπραττε την τιμή της αξίας για τα προϊόντα που εξήγαγε. Η επανάσταση στις μεταφορές είχε απελευθερώσει την αγροτική ενδοχώρα από τον αγώνα της να διατηρήσει μια ανεπαρκή οικονομία συντήρησης: Οι αγρότες της Αιόβα ή του Μιζούρι μπορούσαν τώρα να στέλνουν τις σοδείες τους και τα ζώα τους σε μακρινές αγορές, και να προμηθεύονται φτηνά προϊόντα μαζικής παραγωγής από τα εργοστάσια του Νιου Τζέρσι και της Μασαχουσέτης.

³⁶ Paul Levine και Ντόρα Τσιμπούκη, *Αμερικανικές Ταυτότητες. Η Λογοτεχνική Ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών 1603-2000* (Εκδόσεις Πατάκη, Τρίτη Έκδοση, 2007), σελ. 126-7

Ο Νότος, την ίδια στιγμή, κάλυπτε τις ανάγκες ζήτησης στο εσωτερικό του για βιομηχανικά αγαθά, μέσω των εισαγωγών από τη Βρετανία. Η ραγδαία πρόοδος που επετεύχθη στο δίκτυο μεταφορών της Αμερικής αποδείχθηκε καταστροφική για την κοινωνία του Βορρά.

Το ασυμβίβαστο (ασυμφιλίωτο) δύο καθεστώτων των δικαιωμάτων ιδιοκτησίας - ένα στο νότο που αναγνώριζε την ιδιοκτησία στους ανθρώπους και ένα στο Βορρά που δεν το αναγνώριζε - καθώς οι Ηνωμένες Πολιτείες ήταν διαιρεμένες σε μικρές αγοραστικές περιοχές, συνέπλεε χωρίς ιδιαίτερες τριβές.

Ο John Adams είχε αντιληφθεί, από τις αρχές του δεκάτου ενάτου αιώνα, ότι τα ιδιοκτησιακά δικαιώματα μπορεί να δημιουργήσουν μια νέα ελίτ. “I repeat it, so sure as the idea and existence of property is admitted and established in society, accumulations of it will be made; the snowball will grow as it rolls.”³⁷

Η επανάσταση μεταφορών προφήτευσε το τέλος της τοπικής αγοράς και των τοπικών τιμών, και αναδιαμόρφωσε την οικονομία των Ηνωμένων Πολιτειών. Το κόστος της αποστολής (φόρτωσης) εμπορευμάτων παρουσιάστηκε πολύ μειωμένο. Τα ατμόπλοια, κανάλια, και οι σιδηρόδρομοι δημιούργησαν μια στοιχειώδη εθνική αγορά που σύνδεσε την ανατολική ακτή με τον ποταμό του Μισισιπή από το 1854. Η διάταξη σε εκείνη την ανάπτυξη ήταν η ολοκλήρωση τεσσάρων ζωτικής σημασίας σιδηροδρομικών γραμμών – the New York Central, the New York and Erie, the Pennsylvania, and the Baltimore and Ohio.

Οι βόρειοι συνειδητοποίησαν ότι, με τη βοήθεια μιας εθνικής αγοράς, τα αποτελέσματα του νότιου συστήματος εργασίας θα μπορούσαν να διαβιβαστούν στο Βορρά, να πιάσουν τις αμοιβές των ελεύθερων εργαζομένων του Βορρά, και να βλάψουν την οικονομία του. Οι νόμοι του ανταγωνισμού, της προσφοράς και ζήτησης, απειλούσαν να διαβάλλουν τη Βόρεια οικονομία.

Ο John C. Calhoun³⁸ ήξερε την συναισθηματική έξαρση που θα λάμβανε χώρα αν ποτέ οι σκλάβοι ανταγωνίζονταν άμεσα (ευθέως) με τους βορείους: “Can we conceive a more dangerous political condition, than for free and slave labour to come into competition {?}” he queried Postmaster General John McLean in 1828; “{D}o you think, that the free laborers, the voters of the North, would permit bread to be taken out the mouths of their wives and children, by the slaves of the South?”

Ο George M. Weston³⁹, ένας παλαιότερος δημοκρατικός συντάκτης από το Maine, πραγματοποίησε μια λαμπρή οικονομική ανάλυση των αποτελεσμάτων της σύζευξης ελεύθερης και δουλοκτητικής εργασίας σε μια περιοχή και έδωσε στη διατριβή του τον τίτλο: Η νότια σκλαβιά μειώνει τις βόρειες αμοιβές (Southern slavery reduces northern wages). Ο σκοπός της σκλαβιάς ήταν η «μείωση του ανεπίκευτου εργάτη στο ελάχιστο της

³⁷ James L. Huston, *Calculating the value of the Union. Slavery, property rights, and the economic origins of the civil war* (The University of North Carolina Press, 2003), p. 12

³⁸ James L. Huston, «Property Rights in Slavery and the Coming of the Civil War», *The Journal of Southern History* 65 (May, 1999) :270

³⁹ James L. Huston, ο.π., p. 269

φυσικής επιβίωσης...». Ο Frederick Douglass⁴⁰ καθορίζει επακριβώς με ευκρίνεια τον αντίκτυπο της σκλαβιάς επάνω στους ελεύθερους εργαζομένους. “[T]he white laboring man was robbed by the slave system of the just results of his labor”, επισήμανε ο Douglass, «επειδή ρίχτηκαν σε έναν ανταγωνισμό με μια τάξη ανειδίκευτων εργατών οι οποίοι δούλευαν χωρίς μισθούς».

In August 1860 Richard Oglesby⁴¹ offered the following tale to listeners at a meeting in Clinton:

“I came myself from a slave State. Poor white girls washed there all day over a hot and steaming tub, and under a blazing sun, for ten cents a day. [Cries of “That’s a fact; I saw such things.”] And why was this? Simply because a negro wench, equally strong, could be hired for that price. In Kentucky I was a laboring man. I hired out for six dollars a month. Why couldn’t I get more? Because a negro man, of of [sic] equal physical strength, could be hired for \$75 per year. He could be fed on coarser food than I, and would be submissive ... Do you want such an institution in your territories?”

Περίφημη έμεινε η αγόρευση του William Henry Seward⁴² το 1858 με τίτλο "Irrepressible Conflict" (Ακατάσχετη διαμάχη). Οι ιστορικοί έχουν ουκ ολίγες φορές χρησιμοποιήσει αυτή τη φράση για να δείξουν συσσωρευτικό (εντεινόμενο) παράλογο τοπικισμό:

“Hitherto, the two systems have existed in different states, but side by side within the American Union. This has happened because the Union is a confederation of states. But in another aspect the United States constitute only one nation. Increase of population, which is filling the states out to their very borders, together with a new and extended net-work of railroads and other avenues, and an internal commerce which daily becomes more intimate, is rapidly bringing the states into a higher and more perfect social unity or consolidation. Thus, these antagonistic systems are continually coming into closer contact, and collision results. Shall I tell you what this collision means? . . . It is an irrepressible conflict between opposing and enduring forces, and it means that the United States must and will, sooner or later, become either entirely a slaveholding nation, or entirely a free-labor nation.”

Δημιουργήθηκε με τον τρόπο αυτό μία οικονομική ανισότητα η οποία έμμελε να αφήσει τον Βορρά οικονομικά απομονωμένο και τον Νότο σαν τον κύριο διαχειριστή του πλούτου της χώρας.

Είναι σημαντικό να ειπωθεί πως την εποχή εκείνη στο αμερικανικό έδαφος κάθε πολιτεία ήταν ανεξάρτητη και είχε δική της διοίκηση και οικονομία ενώ οι αρμοδιότητες του προέδρου περιορίζονταν σε έναν αντιπροσωπευτικό ρόλο. Ως εκ τούτου, η απόπειρα των Βορείων βιομηχάνων να επηρεάσουν μέσω των πολιτικών τους διασυνδέσεων τις ισορροπίες, αποδείχθηκε άκαιρη.

⁴⁰ James L. Huston, ο.π., p. 269

⁴¹ James L. Huston, *Calculating the value of the Union. Slavery, property rights, and the economic origins of the civil war* (The University of North Carolina Press, 2003), p. 67

⁴² James L. Huston, «Property Rights in Slavery and the Coming of the Civil War», *The Journal of Southern History* 65 (May, 1999) :272

Μέχρι το 1831, η ακμάζουσα αγορά βαμβακιού υπηρετούσε εξίσου τα συμφέροντα των ιδιοκτητών φυτειών στο Νότο, που έμειναν γνωστοί ως «κύριοι του βούρδουλα», και των ιδιοκτητών υφαντουργείων του Βορρά, γνωστών και ως «κύριοι του αργαλειού».

Ήδη όμως από τη δεκαετία του 1830, οι νότιες πολιτείες, στις οποίες ανθούσε η δουλεία, έγιναν πιο εσωστρεφείς και επιφυλακτικές σε σχέση με την ομοσπονδιακή εξουσία. Καθώς δεν είχαν την εμπειρία της εκβιομηχάνισης και δεν δέχτηκαν τις μαζικές μεταναστεύσεις που μεταμόρφωσαν το Βορρά, είχαν λιγιστό πληθυσμό και, ως εκ τούτου, μειωμένη αντιπροσώπευση στην Κάτω Βουλή του Κογκρέσου.

Υπήρχε ο φόβος μήπως επέμβει η Ένωση στις αρμοδιότητες των Πολιτειών, γεγονός που προσέδωσε και συνταγματική απόχρωση στο ζήτημα της δουλείας. Οι Νότιοι ανησυχούσαν ότι η πλειοψηφία των Βορείων στο Κογκρέσο θα ήταν πολύ σύντομα αρκετά μεγάλη ώστε να αγνοήσει τις επιθυμίες των Νοτίων σχετικά με τα δασμολόγια.

Ήδη από το 1789 (first Congress) (έως και το ξέσπασμα του εμφυλίου πολέμου) υπήρχε διάσταση μεταξύ των Βορείων και των Νοτίων πολιτειών πάνω στο ζήτημα των προστατευτικών δασμολογίων, ή εισαγωγικών δασμών στα βιομηχανικά προϊόντα (protective tariffs, or imports duties on manufactured goods). Οι Βόρειοι κεφαλαιούχοι ήθελαν δασμολογική προστασία για τις αναδυόμενες βιομηχανίες τους και έργα υποδομής από το κράτος που θα διευκόλυναν την μετακίνηση των βιομηχανικών τους προϊόντων. Οι θιασώτες των δασμολογίων δικαιολογούσαν τη στάση τους τονίζοντας πως η πρακτική της ενίσχυσης της εγχώριας βιομηχανίας θα σημάνει την απασχόληση σε χιλιάδες αμερικανούς μηχανικούς, χειροτέχνες, εργαζομένους.

Την ίδια στιγμή, οι νότιοι καλλιεργητές γαιοκτήμονες ζητούσαν ελεύθερο εμπόριο και ελάχιστο παρεμβατισμό του κράτους. Όμως, το Σύνταγμα των Ηνωμένων Πολιτειών (4 Μαρτίου 1789), στο Άρθρο 1, Εδάφιο 8, όριζε, μεταξύ άλλων, τα εξής για τους δασμούς:

«Το Κογκρέσσον έχει αρμοδιότητα να επιβάλλη και να εισπράττη φόρους, δασμούς και τέλη, να προβαίνει εις εξόφλησιν δημοσίου χρέους, να φροντίζη διά την εθνικήν άμυναν και την γενικήν ευημερίαν των Ηνωμένων Πολιτειών' δέον όμως όπως **άπαντες οι δασμοί και τα τέλη ώσιν ομοιόμορφα καθ' όλην την έκτασιν της Επικράτειας**».⁴³

Κατά τη διάρκεια της συνόδου 1831-1832 το νομοθετικό σώμα της Βιρτζίνια συζήτησε το μέλλον της σκλαβιάς. Η εκτίμηση του Dew⁴⁴ αναφερόταν στα φυλετικά δόγματα, αλλά η καρδιά του δοκιμίου ήταν μια απλή οικονομική έκθεση. Ποιος ήταν ο πλούτος της Βιρτζίνια;, διερωτήθη. Υπολόγισε ότι οι κάτοικοι της Virginia (Virginians) είχαν περίπου \$206 εκατομμύρια σε σπίτια και γη και \$100 εκατομμύρια σε σκλάβους. Πώς θα μπορούσε η Βιρτζίνια να χειραφετήσει τους σκλάβους της και να ανταμείψει τους ιδιοκτήτες αυτών των

⁴³ Χένρυ Σ. Κόμμαγκερ, *Αθάνατα Κείμενα της Αμερικανικής Ιστορίας* (Αθήνα: Αμερικανική Υπηρεσία Πληροφοριών 1900-1950), σελ. 20

⁴⁴ James L. Huston, «Property Rights in Slavery and the Coming of the Civil War», *The Journal of Southern History* 65 (May, 1999) :264

σκλάβων όταν η αξία των σκλάβων ήταν ένα το ένα τρίτο της αξίας ολόκληρης της πολιτείας; Ο Dew πήγε κατ' ευθείαν στην καρδιά του προβλήματος, και στηρίχτηκε πλήρως στα δικαιώματα ιδιοκτησιών. Η μερική αποζημίωση ήταν άδικη και επομένως αποκλείστηκε. Οι κάτοχοι ιδιοκτησίας θα επαναστατούσαν εάν η χειραφέτηση χωρίς αποζημίωση επιχειρούνταν, κατά συνέπεια, η σκλαβιά δεν θα μπορούσε να τερματιστεί νόμιμα χωρίς πτώχευση (αποδυνάμωση) της πολιτείας. Το επιχείρημα του Dew είναι ισχυρό για απλούς οικονομικούς λόγους, βασίζεται μόνο στην υπόθεση ότι οι ιδιοκτήτες σκλάβων θα αντιστέκονταν σε οτιδήποτε λιγότερο από την πλήρη αποζημίωση.

Η πολιτική και νομική διάσταση του προβλήματος έθεσε τις συντεταγμένες του πολιτικού τοπίου με το διακύβευμα να διαφαίνεται: Ο έλεγχος του κράτους (state power) είναι έλεγχος του καθορισμού των ιδιοκτησιακών δικαιωμάτων και των νομικών μέσων απόκτησης της ιδιοκτησίας.

Όπως ο Albert Gallatin Brown του Μισισιπή ανέφερε στην Αμερικανική Σύγκλητο, στις Μαρτίου 1860, εάν τα δικαιώματα ιδιοκτησιών στους σκλάβους στα εδάφη δεν τηρηθούν, τότε “our \$2,000,000,000” στους σκλάβους μπορεί να καταστραφούν καθώς επίσης και “the value of the soil on which they work; you destroy the value of all our machinery; our stock becomes worthless; commerce is broken up; our cities dwindle and perish; and yet, sir, this great interest – the greatest individual interest under the Government – gets no protection from the Federal head.”⁴⁵

Στο μεταξύ, το λαϊκό αίσθημα κλίνει ολοένα και περισσότερο προς το τέλος του θεσμού της δουλείας : ιδρύεται και αποκτά ευρύτατη λαϊκή βάση στο Βορρά το Κίνημα Κατάργησης και οργανώνεται ο «Υπόγειος Σιδηρόδρομος», που παρέχει διέξοδο σε όσους σκλάβους θέλουν να αποδράσουν από το Νότο.

Σκλάβοι δραπετεύοντες διά του «Υπογείου σιδηρόδρομου» διά την ασφάλειαν των εις πολιτείαν όπου δεν υπήρχεν η δουλεία.

Είναι ενδεικτικό ότι ο υπέρμαχος της κατάργησης William Lloyd Garrison ιδρύει το διάσημο περιοδικό του κατά της δουλείας The Liberator το 1831, την ίδια ακριβώς χρονιά που ο Nat Turner ηγείται μιας σύντομης αλλά αιματηρής εξέγερσης σκλάβων, που συντάραξε όλο το νότο.

Ακολούθησε η Διακήρυξη των θέσεων της αμερικανικής Συνέλευσης εναντίον της δουλείας το 1833:

«Αυτοί, για την απελευθέρωση των οποίων αγωνιζόμαστε, αποτελούν σήμερα τουλάχιστον το 1/6 του πληθυσμού της χώρας μας... Απογυμνώνονται καθημερινά από τους καρπούς των κόπων τους χωρίς ανταμοιβή. Δεν απολαμβάνουν καμία συνταγματική ή νομική προστασία από ασελείς και δολοφονικές βιαιοπραγίες εναντίον τους και βασανίζονται ανηλεώς... σύμφωνα με τα καπρίτσια και τα κέφια των ανεύθυνων τυράννων.

⁴⁵ James L. Huston, ο.π., p. 260

Για το έγκλημα να έχουν σκούρο χρώμα δέρματος υποφέρουν από την πείνα, το μαρτύριο του μαστιγώματος, την ατίμωση της σκληρής δουλειάς».⁴⁶

Η θρυαλλίδα του πολέμου άναψε (σε πολιτικό επίπεδο) με τις αλληπάλληλες προσθήκες νέων εδαφών στην αμερικανική επικράτεια. Η επισήμανση των Conrad και Meyer έδινε το στίγμα:

“ the maintenance of profits in the Old South depended upon the expansion, extensive or intensive, of slave labor into the South-west.”⁴⁷

Η Susan Lee⁴⁸ ήταν περισσότερο κριτική στο σημείο αυτό. Η συνάφεια της αξίας της δουλικής εργασίας και της επέκτασης στη Δύση δεν είναι ευδιάκριτη. Όπως παρατηρεί:

“Land expansion was potentially a two-edged sword. Every increase in land for cotton production carried with it two effects – an increase in the marginal physical product of slaves and an increase in the supply of cotton. An increase in marginal physical productivity made slaves more valuable, but an increase in the supply of cotton drove down the price of cotton and tended to depress the value of slaves... Hence the effect of land expansion on slave values is neither obvious nor simple.”

Η επερχόμενη ενσωμάτωση καινούριων Πολιτειών αναμόχλευσε σε ιδιαίτερα έκδηλο βαθμό ένα θεμελιώδες δίλημμα για τις Ηνωμένες Πολιτείες : θα ίσχυε στις νέες πολιτείες το καθεστώς της δουλοκτησίας ή θα προκρίνονταν η διάσπαση της ;

Στο Κογκρέσο των Ηνωμένων Πολιτειών, οι αντιπρόσωποι και από τον Βορρά και από το Νότο συζητούσαν έντονα τους όρους ένταξης στην Ένωση των εδαφών της Δύσης. Οι ριζοσπάστες επιθυμούσαν την πλήρη κατάργηση της δουλειάς, ενώ οι αντίπαλοί τους επέμεναν ότι οι κάτοικοι κάθε νέας Πολιτείας έπρεπε να έχουν το δικαίωμα να αποφασίσουν μόνοι τους με λαϊκή ψήφο αν θα επέτρεπαν ή όχι τη δουλειά στα όριά τους.

Οι αντιθέσεις δεν ήταν καθαρά γεωγραφικές: Υπήρχαν Νότιοι εχθρικοί προς τη δουλειά καθώς και Βόρειοι που ήταν αντίθετοι σε κάθε προσπάθεια από μέρους της ομοσπονδιακής κυβέρνησης να περιορίσει το υφιστάμενο δουλοκτητικό σύστημα. Έγιναν πολλές προσπάθειες συμβιβασμού, που αποσύρθηκαν ή τροποποιήθηκαν, με μακροχρόνιες πικρόχολες επικρίσεις και παρασκηνιακές διαπραγματεύσεις.

Η αγορά της Louisiana (το κόστος ανήλθε σε 14 εκατομμύρια δολάρια ενώ η έκταση της περιοχής ήταν ανάλογη με 22 πολιτείες της Αμερικής) από τη Γαλλία (1803), επί προεδρίας Jefferson, έφερε και επίσημα στην επιφάνεια το βαρυσήμαντο ερώτημα αν οι νέες πολιτείες που ενσωματώνται στις Ηνωμένες Πολιτείες πρέπει να υποστηρίζουν την ελευθερία ή τη δουλειά.

⁴⁶ Συλλογικό Έργο, *Larousse Μεγάλη Θεματική Εγκυκλοπαίδεια*, Ενότητα Ι: Ιστορία και Τέχνες: Τόμος 2: Παγκόσμια Ιστορία ΙΙ (Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη, 2008)

⁴⁷ Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), pp. 12-3

⁴⁸ Roger L. Ransom, ο.π., p. 55

Ο Jefferson επέτρεψε τη συνέχιση του καθεστώτος της δουλοκτησίας στο έδαφος της Louisiana, μιας και ίσχυε όταν η τελευταία τελούσε υπό γαλλική κυριαρχία. Η άρνηση του να περιορίσει τη δουλεία στο νότιο μέρος της περιοχής, εκεί όπου ανθούσε, και η ανοχή που επέδειξε στο βόρειο μέρος, όπου δεν είχε εδραιωθεί ακόμα, ευνοώντας κατ' ουσίαν την επέκτασή της, ήταν ενέργειες που έμμελε να κυφορήσουν τραγικές συνέπειες πενήντα χρόνια αργότερα.

Εν συνεχεία, υπήρξε η συμφωνία του Προέδρου James Polk για την προσάρτηση των πολιτειών, Washington, Oregon, Montana και μέρος του Wyoming. Ο συμβιβασμός του Μισούρι κατεύνασε τη διαμάχη σχετικά με τη δουλεία στην περιοχή των δυτικών εδαφών για ένα τέταρτο του αιώνα.

Ο στόχος της ισοστάθμισης των συμφερόντων και τα αμοιβαία ανταλλάγματα, οδήγησαν το 1820 στην αναγνώριση του Missouri από την Ένωση ως δουλοκτητική πολιτεία και στο Maine ως ελεύθερη πολιτεία.

Ο Μεξικανικός πόλεμος, ωστόσο την ανανέωσε (την διαμάχη). Ανταποκρινόμενο στο «αναπόφευκτο μέλλον», το επεκτατικό κίνημα, που στόχευε να εκτείνει τα όρια των ΗΠΑ ως τον Ειρηνικό, υπό τον πρόεδρο Τζέιμς Πολκ (1795-1894), προσπάθησε να πείσει το Μεξικό να πουλήσει τις επαρχίες του Νέου Μεξικού και της Καλιφόρνιας. Όταν το Μεξικό αρνήθηκε, εξερράγη ο πόλεμος (13 Μαΐου 1846). Για τις ΗΠΑ ο πόλεμος ήταν νικηφόρος, με αποκορύφωμα την κατάληψη της Πόλης του Μεξικού (14 Σεπτεμβρίου 1847). Με τη συνθήκη της Γουαδελούπης Χιντάλγκο (2 Φεβρουαρίου 1848), το Μεξικό παραχώρησε στις ΗΠΑ ένα σημαντικό τμήμα των εδαφών του, που περιλάμβανε το Νέο Μεξικό και την Καλιφόρνια.

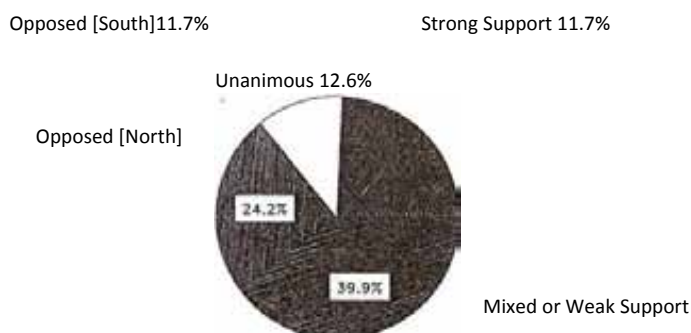

Figure 1 . Support for the Compromise of 1850 in the House of Representatives

Source: Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), p. 113

Μια συμβιβαστική νομοθεσία, όπως ο Νόμος περί Φυγάδων Δούλων, που αποσκοπούσε στον κατευνασμό του Νότου, όταν η Καλιφόρνια και άλλα εδάφη της Δύσης θα εντάσσονταν στην Ένωση ως ελεύθερες και όχι ως δουλικές Πολιτείες, προκάλεσε την έντονη εχθρότητα όσων ήταν κατά της δουλείας. Σύμφωνα με το νόμο αυτό ο δραπετής δούλος παρέμενε στην κατοχή του κυρίου του, ακόμη και αν κατόρθωνε να φτάσει στις ελεύθερες Πολιτείες του Βορρά, και οι δουλοκτήτες μπορούσαν να στείλουν πράκτορες σε καταδίωξη της απολεσθείσης

ιδιοκτησίας τους. Το διάταγμα για τους φυγάδες κλιμάκωσε τον αγώνα κατά της δουλείας στο βορρά και δημιούργησε έριδες σε οικογένειες, αφού στερούσε από τους σκλάβους το δικαίωμα να τους δικάσει σώμα ενόρκων, έδινε κίνητρα στους ομοσπονδιακούς σερίφηδες να τους καταδιώκουν και θέσπιζε ποινές για όσους πολίτες τους είχαν βοηθήσει να αποδράσουν. Όπως παρατήρησε ο Henry Ward Beecher, το διάταγμα για τους φυγάδες έφερε «το βδέλυγμα της δουλείας στα κατώφλια των σπιτιών μας».⁴⁹

Όταν με βάση αυτό το νόμο, ένας φυγάς δούλος ονομαζόμενος Άντονι Μπερνς συνελήφθη σε προσπάθεια απόδρασης μέσω της βόρειας πόλης της Βοστώνης, οι πολίτες έντυσαν τα ιδρύματα της πόλης με μαύρα πανιά, ενώ χτυπούσαν οι καμπάνες των εκκλησιών. Στους δρόμους παρατάχθηκαν στρατεύματα, με σκοπό να αποτρέψουν κάθε προσπάθεια διάσωσης του Μπερνς, πριν επιβιβαστεί στο πλοίο, το οποίο θα τον μετέφερε στο Νότο.

Οι Νότιοι αντιλήφθηκαν ότι η εισδοχή της Καλιφόρνιας στην Ένωση θα έβαζε τέρμα στην ισοψηφία στη Γερουσία – την τελευταία τους γραμμή άμυνας – και πως η εισδοχή και άλλων ελεύθερων πολιτειών θα τους έφερνε σε ακόμα μειονεκτικότερη θέση.

Ο Κάλχουν ήταν αντίθετος προς το συμβιβασμό, καθώς διέβλεπε την επερχόμενη αλλαγή στην ισορροπία δυνάμεων. Ο Κάλχουν πρότεινε στην κυβέρνηση μια σειρά αλλαγές, εκ των οποίων περιλαμβανόταν και η πρόταση για διπλή εκτελεστική εξουσία, μία από κάθε τμήμα, που θα είχαν και οι δύο το δικαίωμα του βέτο. Έφυγε από τη ζωή και δεν πρόλαβε να διατυπώσει διεξοδικά τις σκέψεις του.

Ο αρχιδικαστής Lemuel Shaw στο Ανώτατο Δικαστήριο της Μασσαχουσέττης προέδρευσε σε πολλές υποθέσεις που αφορούσαν δραπετές σκλάβους. Σε προσωπικό επίπεδο εναντιωνόταν στη δουλεία και πρέσβευε ότι η κατάργηση ήταν αναπόφευκτη, αλλά συνάμα υποστήριξε μια μέση λύση, φοβούμενος μια αντιπαράθεση με πολιτικές προεκτάσεις. Τον Απρίλιο του 1851 ο Shaw αντιμετώπισε την πιο κρίσιμη υπόθεση της σταδιοδρομίας του. Στην τεταμένη ατμόσφαιρα της Βοστώνης, όπου το γενικό κοινό τασσόταν παθιασμένα υπέρ της κατάργησης της δουλείας και οι ομοσπονδιακοί σερίφηδες απέκλειαν την πρόσβαση στα δικαστήρια για να εμποδίσουν τυχόν συλλαλητήρια, ο Shaw αποφάνθηκε ότι ο Thomas Sims, ένας σκλάβος που είχε δραπετεύσει από μια φυτεία της Georgia, όφειλε να επιστρέψει στον κύριο του. Η απόφαση του Shaw προξένησε τη δημόσια κατακραυγή και έγινε αντικείμενο επιθέσεων από πλευράς διακεκριμένων διανοούμενων και συγγραφέων της Νέας Αγγλίας.

Το 1854 η Πράξη Κάνσας-Νεμπράσκα, η οποία ακύρωνε τον Συμβιβασμό του Μισούρι και εφήρμοζε την αρχή της «λαϊκής κυριαρχίας» (παραχωρούσε σε κάθε Πολιτεία την ελευθερία να διαλέξει κατά πόσο θα επέτρεπε ή όχι τη δουλεία) προκάλεσε τη λαϊκή οργή στο Βορρά, καθώς θεωρήθηκε ότι άνοιγε ο δρόμος για την επικράτηση της δουλείας στην περιοχή.

Το έδαφος που επρόκειτο να γίνει Πολιτεία του Κάνσας διαιρέθηκε σε δύο τμήματα, το ένα δουλικό και το άλλο αντιδουλικό. Σχηματίστηκαν δύο χωριστές κυβερνήσεις, ενώ βίαια στοιχεία και από τις δύο πλευρές

⁴⁹ Paul Levine και Ντόρα Τσιμπούκη, *Αμερικανικές Ταυτότητες. Η Λογοτεχνική Ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών 1603-2000* (Εκδόσεις Πατάκη, Τρίτη Έκδοση, 2007), σελ. 121

εξαπέλυσαν επιθέσεις. Η ένταση εξαπλώθηκε ανατολικά από την πρωτεύουσα του έθνους, όπου οι Βόρειοι και Νότιοι νομοθέτες αντάλλασαν κατηγορίες σχετικά με το θέμα που έγινε γνωστό ως «Ματωμένο Κάνσας».

Το Μάιο του 1856 ο γερουσιαστής Τσαρλς Σάμνερ της Μασαχουσέτης καταφέρθηκε κατά των οπαδών της δουλείας κατηγορώντας τους Νοτίους ότι προετοιμάζαν «το βιασμό ενός παρθένου εδάφους, υποχρεώνοντάς το στο μισητό εναγκαλισμό της δουλείας». Τέσσερις μέρες αργότερα, ο Σάμνερ δέχτηκε επίθεση στην αίθουσα της Γερουσίας από ένα βουλευτή της Νότιας Καρολίνας, τον Πρέστον Μπρουκς. Στους νομοθέτες που τάσσονταν κατά της δουλείας αυτό δεν προξένησε έκπληξη. Μια τέτοια συμπεριφορά, είπαν, χαρακτηρίζει ένα νότιο δουλοκτήτη, ο οποίος είναι συνηθισμένος να ασκεί την εξουσία του με το μαστίγιο ή την αλυσίδα. Οι αντίπαλοι τους δεν μπορούσαν να κρύψουν την ικανοποίησή τους. Ο Μπρουκς γινόταν δεκτός σε πολλά μέρη του Νότου ως ήρωας και τον κατέκλυσαν με κολακευτικές επιστολές και μαστούνια με χρυσή λαβή ως δώρο σε αντικατάσταση αυτού που έσπασε κατά την επίθεσή του.

Στην πολιτική αναταραχή που ακολούθησε, το σύστημα των κομμάτων μετασχηματίστηκε. Η δημοτικότητα των Δημοκρατικών μειωνόταν λόγω της κυρίαρχης παρουσίας των Νοτίων στο κόμμα, ενώ το νέο Ρεπουμπλικανικό κόμμα, που δεσμεύτηκε να αντιταχθεί σε περαιτέρω εξάπλωση της δουλείας, εξασφάλισε ευρύτερη υποστήριξη από τους Βορείους.

Οι υπέρμαχοι της κατάργησης της δουλείας εξοργίστηκαν ακόμα περισσότερο το 1857 με μια δικαστική απόφαση πάνω σε ένα κρίσιμο συνταγματικό θέμα, βασιζόμενο στην περίπτωση ενός δούλου.

Το 1857, μια απόφαση του ανώτατου δικαστηρίου των ΗΠΑ (ύστερα από διαδοχικές δίκες και εφέσεις), όπου οι Νότιοι δικαστές είχαν την πλειοψηφία, με αφορμή την υπόθεση του σκλάβου Ντρεντ Σκοτ, που διεκδικούσε την ελευθερία του, επειδή αγοράστηκε από τον αφέντη του σε πολιτεία που δεν αναγνώριζε την δουλεία, προέβλεπε ότι ο Σκοτ, καθότι νέγρος, δεν ήταν πολίτης, και κατά συνέπεια δε δικαιούνταν προστασία από το σύνταγμα των ΗΠΑ. Η απόφαση αυτή όχι μόνο προκάλεσε την αντίθεση του Βορρά, αλλά κατέδειξε, συνάμα, πως η ίδια η Ένωση βρισκόταν στις παραμονές της διάλυσης της.

Οδοφράγματα των αντιδουλικών στη Νέα Υόρκη. (4 Ιουλίου 1857).

Η πραγματική βία είχε ήδη ξεκινήσει το 1855 στο Κάνσας, όταν μερικοί φιλονότιοι κάτοικοι του Μιζούρι συγκρούστηκαν με φανατικούς Βόρειους που ήταν πλούσια εφοδιασμένοι με τουφέκια και τους έδωσαν φιλάνθρωποι και ήταν γνωστά με το όνομα «Βίβλοι του Μπήτσερ», προς τιμήν του κληρικού Χένρυ Ουώρντ Μπήτσερ που με τα κηρύγματά του καταπολέμησε τη δουλεία.

Το 1859, ένας μαχητικός αντίπαλος της δουλείας, ο Τζον Μπράουν, ηγήθηκε μιας ομάδας από 5 μαύρους και 17 λευκούς και οργάνωσε μια επίθεση κατά του κρατικού οπλοστασίου στο Χάρπερς Φέρι της Βιρτζίνια. Σκοπός του ήταν να εξασφαλίσει αρκετά όπλα και πυρομαχικά, ώστε να μπορέσει να οργανώσει μια εκτεταμένη ανταρσία δούλων, που θα εξάγνιζε το νότο από τα αμαρτήματά του.

Το σχέδιο απέτυχε, ο Brown πιάστηκε και εκτελέστηκε.

Τον Ιανουάριο του 1860, ο Μαρξ⁵⁰ ονόμασε τη δράση για τη δουλεία που άρχισε από το θάνατο του John Brown ένα από τα δύο «μεγαλύτερα πράγματα που συμβαίνουν στον κόσμο σήμερα» (το άλλο ήταν η δράση των δουλοπάροικων στη Ρωσία).

Και πρόσθεσε πως ο πόλεμος για να τελειώσει η δουλεία ήταν κάτι «που πρέπει να ‘στρατολογήσει’ τις θερμότερες συμπάθειες κάθε ατόμου, όχι ενός ομολογημένου κακοποιού, στην πλευρά του». Αυτός απαίτησε τη χειραφέτηση σε όλο το έθνος. Η χειραφέτηση ήταν η «ριζική θεραπεία» (radical remedy), ελεύθεροι όλοι οι σκλάβοι στο έθνος με ή χωρίς τη συγκατάθεση των κυρίων τους. Οι μαρξιστές δε, υποστήριζαν ότι η εξαφάνιση της σκλαβιάς ήταν ένας απαραίτητος πρόδρομος της αστικής βιομηχανοποίησης που θα οδηγούσε στη σοσιαλιστική επανάσταση.

Ο μαρτυρικός θάνατος του Μπράουν στο όνομα της κατάργησης της δουλείας έκανε τον Emerson να τον συγκρίνει με τον Abraham Lincoln, ενώ ο Thoreau έφτασε να τον παρομοιάσει με τον Ιησού Χριστό. Ένα πράγμα είναι βέβαιο: Παρ’ όλη την αποτυχία του σχεδίου του, η προφητεία του επαληθεύτηκε. Χωρίς αιματοχυσία δε συγχωρείται καμία αμαρτία.

Για το Νότο η επιδρομή του Τζον Μπράουν ήταν ένα ακόμη σύμβολο παράβασης.

«Δεν είναι η ανθρωπιά που σας επηρεάζει», κατηγορούσε αυτή την ομάδα ο γερουσιαστής Τζέφερσον Νταϊήβις, «όλα αυτά τα κάνετε για να έχετε την πλειοψηφία στο Κογκρέσο των ΗΠΑ και να μετατρέψετε την κυβέρνηση σε όργανο επέκτασης του Βορρά».⁵¹

Το ζήτημα της δουλείας, γιγαντωμένο πια, επικρεμάται πάνω από όλα ως δαμόκλειος σπάθη.

Μερικοί Νότιοι πίστευαν τώρα ότι η παλιά Ένωση είχε πάψει να υφίσταται: Βορράς και Νότος είχαν γίνει ξεχωριστές χώρες, που οι λαοί τους είχαν διαφορετικές στάσεις και βλέψεις. Στη Νότια Καρολίνα, την Τζόρτζια και το Μισισίπι έγιναν συνελεύσεις για να συζητηθεί η πιθανότητα απόσχισης από τη δημοκρατία.

⁵⁰ Ο Καρλ Μαρξ εφοδιάστηκε με τις αμερικανικές εφημερίδες, συμπεριλαμβανομένων των νότιων περιοδικών. Η εξάρτησή του στις αμερικανικές εφημερίδες επιβεβαιώνεται στην καταγγελία του: “ I shall write to Dana once more. I miss the sending of the Tribune sadly. This is a mean trick of Greeley and McElrath.”

Gerald Runkle, «Karl Marx and the American Civil War», *Comparative Studies in Society and History* 6 (Jan., 1964) :118, 120

⁵¹ Ανδρέας Πάγκαλος, *Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. The Encyclopedia Americana 1959* (Αθήνα: “20^{ος} αιώνας”, 1960), σελ. 205

Πολλοί Βόρειοι θεωρούσαν πια τον πόλεμο ειλικρινά σαν έναν αγώνα για να διατηρηθεί όχι μόνο η Ένωση, αλλά και μια βασική δημοκρατική αρχή – η υποταγή της μειοψηφίας στην αρμόδια εκφρασμένη γνώμη της πλειοψηφίας.

Όπως δήλωνε ο Λίνκολν, αργότερα, στον πρώτο εναρκτήριο λόγο:

«... η κυριαρχία της μειοψηφίας, υπό χαρακτήρα μονιμότητας, είναι καθ' ολοκληρίαν απαράδεκτος⁵² εις τρόπον ώστε, δια της απορρίψεως του θεσμού της πλειοψηφίας, η αναρχία ή ο δεσποτισμός, υπό τина μορφήν, είναι ό,τι απομένει...».

Η φυσιολογία του Αβραάμ Λίνκολν

“Mr. Lincoln keeps all people, his friends included, in the dark. . . . Mr. Lincoln promises nothing, but only listens.”⁵³

Ο Αβραάμ Λίνκολν σε πίνακα του Τζον Χίλι (Λευκός Οίκος, Ουάσινγκτον)

Κατά την κρίσιμη αυτή φάση της αμερικανικής ιστορίας αναδύθηκε το άστρο του αυτοδημιούργητου Ρεπουμπλικάνου πολιτικού Αβραάμ Λίνκολν, τυπικού εκφραστή του «αμερικανικού ονείρου», ο οποίος διακήρυξε δημόσια την έντονη αντίθεση του στο θεσμό της δουλείας, με αποτέλεσμα να αποκτήσει μεγάλη δημοτικότητα στις αντιδουλοκτητικές πολιτείες.

Σε έναν από τους λόγους που εξεφώνησε το 1859, έλεγε πως «δεν υπάρχει διαρκής τάξη εργατών ανάμεσά μας».⁵⁴

«Ένα τμήμα της χώρας μας πιστεύει ότι η δουλεία είναι δίκαια και θα έπρεπε να επεκταθή, ενώ το άλλο πιστεύει ότι είναι άδικος και δεν θα έπρεπε να επεκταθή. Τούτο είναι και η μόνη ουσιαστική διαφορά».⁵⁵

Συγκεκριμένα, ο Λίνκολν διέκρινε ότι ο θεσμός της δουλείας, κατάλοιπο της αποικιοκρατικής περιόδου, λειτουργούσε ως ανασταλτικός παράγοντας στο γενικότερο αστικό εκσυγχρονισμό της χώρας, σε μια εποχή, μάλιστα, που συντελούνταν ήδη η «Βιομηχανική Επανάσταση» στις βόρειες πολιτείες και ως προκάλυμμα όλων εκείνων των συντηρητικών κοινωνικών δυνάμεων, που εξαρτούσαν συμφέροντα από τη χαλαρότητα των

⁵² Χένρυ Σ. Κόμμαγκερ, *Αθάνατα Κείμενα της Αμερικανικής Ιστορίας* (Αθήναι: Αμερικανική Υπηρεσία Πληροφοριών 1900-1950), σελ. 54

⁵³ Kenneth M. Stampp, «Lincoln and Strategy of Defense in the Crisis of 1861», *The Journal of Southern History* 11 (Aug., 1945) :297

⁵⁴ Κίτρικ, Ε. Μ., «Η περίοδος της Ανοικοδόμησης: μια υπερσυντηρητική επανάσταση» στο Woodward, V. C., επιμ, *Συγκριτικά δοκίμια γύρω από την Αμερικανική ιστορία*, Αθήναι: Εκδ. Δ. Παλτεζανάκη, 1969, σελ. 215

⁵⁵ Χένρυ Σ. Κόμμαγκερ, *Αθάνατα Κείμενα της Αμερικανικής Ιστορίας* (Αθήναι: Αμερικανική Υπηρεσία Πληροφοριών 1900-1950), σελ. 54

ομοσπονδιακών θεσμών και την αδυναμία μιας πλήρους εθνικής και οικονομικής ολοκλήρωσης, η οποία θα επέτρεπε στις ΗΠΑ να διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο στις παγκόσμιες εξελίξεις.

Ιστορικά, η πολιτική ταυτότητα του Αβραάμ Λίνκολν εδράζεται στην εποχή του γερουσιαστή Χένρυ Κλαίυ, στη δεκαετία του 1820. Τότε, ο Χένρυ Κλαίυ, υποστήριζε την εφαρμογή μίας συγκεντρωτικής κρατικής οικονομίας. Το απόσταγμα μιας τέτοιας αντίληψης συνεπαγόταν σημαντικούς περιορισμούς της οικονομική αυτοδιάθεσης των πολιτειών, οι κυβερνήτες των οποίων διαφώνησαν άμεσα. Το φάσμα μιας ανορθολογικής και άδικης φορολογικής κατανομής, είχε αποφευχθεί την εποχή της αγγλοκρατίας, μα τώρα απειλούσε όλη την επικράτεια. Στις επερχόμενες εκλογές, ο Κλαίυ απέτυχε και πολλοί έσπευσαν να του χρεώσουν την ήττα στις ιδέες που διακήρυττε. Ένα νέο κόμμα, το Ρεπουμπλικανικό, ήταν η παρακαταθήκη που άφησε το 1852. Ο πολιτικός κληρονόμος αυτής ονομαζόταν Αβραάμ Λίνκολν.

Οι περισσότεροι λευκοί Βόρειοι θρεμμένοι με τα ιδανικά των ανθρωπίνων δικαιωμάτων της ελευθερίας, τα οποία είχαν εμπνεύσει τους ιδρυτές της δημοκρατίας τους, απέκρουαν την ιδέα ότι μια φυλή μπορούσε να ασκεί την πλήρη εξουσία της πάνω σε μια άλλη.

Οι αδιέξοδες αντιφάσεις του Jefferson στο ζήτημα των φυλών, μισό αιώνα πριν, καταγράφησαν ως ιδέες διακριτής πνευματικής στάθμης.

Μελετώντας συγκριτικά τις φυλετικές διαφορές στο Notes of the State of Virginia ο Jefferson μιλούσε για διαφορές βιολογικά εδρασμένες, υποδεικνύοντας πως οι μαύροι είναι ανώτεροι στις μουσικές ικανότητες, ισότιμοι στο θάρρος και στην ηθική αλλά κατώτεροι από τους λευκούς όσον αφορά τη δύναμη του λόγου και της φαντασίας.

Όταν ο Λίνκολν ερωτήθη, τον Οκτώβριο του 1856, για τη στάση του στην διάκριση των φυλών που υφίσταται, έδωσε την εξής απάντηση: «Δεν προτίθεμαι να εισάγω την πολιτική και κοινωνική ισότητα μεταξύ της λευκής και της μαύρης φυλής. Υπάρχει μία φυσική διαφορά μεταξύ των δύο η οποία κατά την κρίση μου πιθανώς να αποτρέψει για πάντα την συμβίωση μεταξύ τους, μέχρι την εδραίωση μίας τέλειας ισότητας».

Ο Αβραάμ Λίνκολν διατηρούσε μια ήπια, επιφυλακτική στάση, δίχως συναισθηματικές εξάρσεις. Όπως είχε γράψει ο Paul M. Angle το 1930:

“Lincoln never poured out his soul to any mortal creature at any time. . . . He was the most secretive - reticent – shut-mouthed man that ever existed.”⁵⁶

Two years later (1858) Lincoln stated that a house divided against itself cannot stand, and that this government cannot endure permanently half-slave and half-free.

Η προεδρική εκστρατεία του 1860 έγινε μέσα σε κλίμα αυξανόμενης έντασης. Πριν δύο χρόνια, οι δύο υποψήφιοι ήταν αντίπαλοι στην πολιτεία Ιλινόις για μια θέση στη Γερουσία. Τότε, ο δημοκρατικός Στίβεν Ντάγκλας, που δεν ήταν στην ουσία υπέρμαχος της διατήρησης της δουλείας, όσο ενάντιος στην επιβολή της

⁵⁶ Kenneth M. Stampp, «Lincoln and Strategy of Defense in the Crisis of 1861», *The Journal of Southern History* 11 (Aug., 1945) :297

βούλησης της ομοσπονδιακής κυβέρνησης πάνω σε καθεμιά από τις Πολιτείες, υπερίσχυσε του ρεπουμπλικανικού υποψηφίου, Αβραάμ Λίνκολν, δικηγόρου από το Ιλινόις, που τασσόταν μαχητικά κατά της δουλείας.

Ο Λίνκολν, παρόλο που πριν και κατά τη διάρκεια του προεκλογικού αγώνα είχε διαμαρτυρηθεί για την επέκταση της δουλείας στις περιοχές, ήταν αντίθετος στα ριζοσπαστικά μέτρα που υποστήριζαν οι οπαδοί της κατάργησης της δουλείας, και είχε την ελπίδα πως η κατάργηση της δουλείας θα επέλθει τελικά με τη φυσική εξέλιξη της ανθρώπινης κοινωνίας. Ο Νότος όμως πρόσεξε περισσότερο τις πιο ριζοσπαστικές δηλώσεις του Λίνκολν, που χαρακτήριζαν τη δουλεία σαν «ηθικό, κοινωνικό και πολιτικό κακό», σα δημιούργημα του ανθρώπινου εγωισμού, και για αυτό και δεν εμπιστευόταν ούτε αυτόν ούτε το κόμμα του. Πολλοί Νότιοι προειδοποιούσαν ότι, αν επικρατούσαν κατά τις επικείμενες εκλογές οι ρεπουμπλικάνοι, το μόνο που τους απέμενε ήταν η απόσχιση.

Το αποτέλεσμα των εκλογών του 1860 αποκάλυψε πως και στα δύο κόμματα, αντίθετα με την εξέλιξη του 1850, ο έλεγχος είχε φύγει από τα χέρια των μετριοπαθών. Ο Λίνκολν πήρε 1,866,352 λαϊκούς ψήφους και ο Ντούγκλας 1,375,157. Ωστόσο παρουσιάστηκε μια μονόπλευρη συγκέντρωση ψήφων εκλεκτόρων – 180 ο Λίνκολν έναντι 12. Ο Λίνκολν και ο Μπέκινριτζ, οι δύο λιγότεροι διαλλακτικοί υποψήφιοι, πήραν και οι δύο μαζί 2,716,000 ψήφους, ενώ οι δύο πιο μετριοπαθείς υποψήφιοι, οι Ντούγκλας και Μπελ, πήραν συνολικά μόνο 1,965,000 ψήφους.⁵⁷

“Look out!—Lincoln's elected,” ήταν το επιφώνημα από τα χείλη των Νοτίων.

Η εκλογή του Προέδρου Lincoln, παρατήρησε η Stowe, είχε στείλει ένα σαφές μήνυμα στο Νότο: “No more Slave Territory”, έτσι ώστε “doom of their peculiar institution was sealed.”⁵⁸

Το κίνημα της απόσχισης

Μετά την εκλογή του Λίνκολν (και πριν αναλάβει την Προεδρία), οι επτά πολιτείες του «νοτιότερου» Νότου – από τη Νότια Καρολίνα ως το Τέξας προχώρησαν σε αποχώρηση και ακολούθως σε ανεξαρτητοποίηση. Τον αποχωρισμό τον εγκαινίασε στις 20 Δεκεμβρίου 1860 η Νότια Καρολίνα και την ακολούθησαν ο Μισισίπις στις 9 Ιανουαρίου 1861, η Φλόριδα στις 10 Ιανουαρίου, η Αλαμπάμα στις 11 Ιανουαρίου, η Γεωργία στις 19 Ιανουαρίου, η Λουιζιάνα στις 26 του ίδιου μήνα, το Τέξας στις 1 Φεβρουαρίου.

⁵⁷ Ανδρέας Πάγκαλος, *Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. The Encyclopedia Americana 1959* (Αθήνα: “20^{ος} αιώνας”, 1960), σελ. 207

⁵⁸ Wendy F. Hamand, «“No Voice from England”: Mrs. Stowe, Mr. Lincoln, and the British in the Civil War», *The New England Quarterly* 61 (Mar., 1988) :8

Οι Βόρειοι αμφισβήτησαν το δικαίωμα απόσχισης των Πολιτειών: «Πρέπει να ρυθμίσουμε αυτό το ζήτημα τώρα», δήλωσε ο Λίνκολν, «κατά πόσο, δηλαδή, έχει το δικαίωμα η μειοψηφία σε μια ελεύθερη κυβέρνηση να διασπά αυτή την κυβέρνηση κατά βούληση».

Το Φεβρουάριο του 1861, οι αντιπρόσωποι από τις εφτά αποσχισμένες πολιτείες έδωσαν την απάντησή τους: Στο Μοντγκόμερι της Αλαμπάμα κατέστρωσαν τα σχέδια για τις νέες Συνομοσπονδες Πολιτείες της Αμερικής (σύμπληξη Συνομοσπονδίας), που θα είχαν δικό τους Κογκρέσο, σύνταγμα και εθνική κυβέρνηση. Οι αντιπρόσωποι των πολιτειών που αποχώρησαν, συναντήθηκαν στο Μοντγκόμερι της Αλαμπάμα στις 4 Φεβρουαρίου 1861 και στις 8 του ίδιου μήνα σχημάτισαν μια προσωρινή κυβέρνηση των «Συνομοσπονδιακών Πολιτειών της Αμερικής» (Confederate States of America). Την επομένη έκλεξαν τον Τζέφερσον Νταϊήβις του Μισισίπη προσωρινό Πρόεδρο και τον Αλεξάντερ Στέφεν (1812-1883) προσωρινό αντιπρόεδρο.

Κατά τον Πρώτο Εναρκτήριο Λόγο του Abraham Lincoln, τέσσερις άλλες Πολιτείες είχαν αναγγείλει ότι θα αντιτίθεντο σε οιαδήποτε απόπειρα της Ομοσπονδιακής κυβέρνησης να επιβάλλει την θέλησή της στις Πολιτείες.

Ο Πρώτος Εναρκτήριο Λόγος του Λίνκολν⁵⁹, (First inaugural address) 4 Μαρτίου 1861

... Θεωρώ, αναλογιζόμενος τον παγκόσμιο νόμον και το Σύνταγμα, ότι η Ένωσις των Πολιτειών αυτών είναι αιωνία. ... Ας συνεχίσωμεν να εκτελώμεν όλας τας ρητάς επιταγάς του εθνικού μας Συντάγματος και η Ένωσις θα διατηρηθή εσαεί, τούτου μη όντος δυνατού να την καταστρέψη, εκτός δι' ενεργείας τίνος που δεν προβλέπεται εις αυτό τούτο το θεμελιώδες κείμενον.

Και πάλιν, εάν αι Ηνωμέναι Πολιτείαι δεν είναι κυρίαρχον κράτος, αλλά σύνδεσμος Πολιτειών, με τον χαρακτήρα του συμβολαίου απλώς, δύναται τούτο, ως συμβόλαιον, να καταλυθή ειρηνικώς υπό ολιγωτέρων της ολότητος εκείνων που το εδημιούργησαν; Εις των συμβαλλομένων είναι δυνατόν να παραβιάση εν συμβόλαιον, να το αθετήση, τρόπον τινά; αλλά δεν απαιτείται η συγκατάθεσις όλων διά την νόμιμον ακύρωσιν του;

... Η Ένωσις είναι πολύ αρχαιοτέρα του Συντάγματος. Ουσιαστικώς, επραγματοποιήθη διά των Άρθρων του Συνδέσμου το 1774. Ηνδρώθη και εσυνεχίσθη διά της Διακηρύξεως της Ανεξαρτησίας το 1776. Ωρίμασε περισσότερο, η δε πίστις όλων των τότε δεκατριών Πολιτειών ρητώς διετράνωσε και έδωσε την ιεράν υπόσχεσιν ότι θα είναι αιωνία, διά των Άρθρων της Συνομοσπονδίας το 1778. Και τελικώς, το 1787, εις εκ των διακηρυχθέντων σκοπών της συντάξεως και εδραιώσεως του Συντάγματος ήτο «διά την δημιουργίαν μιας αρτιωτέρας Ενώσεως»...

⁵⁹ Χένρυ Σ. Κόμμαγκερ, *Αθάνατα Κείμενα της Αμερικανικής Ιστορίας* (Αθήναι: Αμερικανική Υπηρεσία Πληροφοριών 1900-1950), σελ. 53-5

Όμως, εάν η καταστροφή της Ενώσεως υπό μιάς η μόνον μέρους των Πολιτειών είναι νομίμως δυνατή, η Ένωσις είναι ολιγώτερον αρτία αφ' ό,τι προ του Συντάγματος, έχουσα απωλέσει το ζωτικόν στοιχείον της αιωνιότητος.

Εκ των ανωτέρω απόψεων συνάγεται ότι ουδεμία Πολιτεία δύναται εννόμως να αποχωρή της Ενώσεως, με απλήν πρωτοβουλίαν της... και ότι, πράξεις βίας, εντός οιασδήποτε Πολιτείας ή Πολιτειών, εναντίον της εξουσίας των Ηνωμένων Πολιτειών, αναλόγως των περιστάσεων, είναι ανάρτικαι και επαναστατικάί.

... και, καθ' όσον δύναμαι, θα μεριμνήσω, όπως ρητώς μοι επιτάσσει αυτό τούτο το Σύνταγμα, να τηρηθούν είς όλας τας Πολιτείας πιστώσ οι νόμοι της Ενώσεως. Θεωρώ τούτο ως εκτέλεσιν ενός απλού καθήκοντος εκ μέρους μου' και θα προχωρήσω εις την εκτέλεσίν του τόσον όσον είναι πρακτικώς δυνατόν, εκτός εάν οι νόμιμοι κύριοί μου, ο Αμερικανικός Λαός, θέλει να μου αφαιρέσει τα αναγκαία μέσα, η κατά κάποιον επίσημον τρόπον διατάξη το αντίθετον. Ελπίζω να μη θεωρηθή τούτο ως απειλή, αλλά μόνον ως ο κεκηρυγμένος σκοπός της Ενώσεως, ότι θα υπεραμύνεται εαυτής και θα διατηρή εαυτήν εν τω πλαισίω του Συντάγματος.

Η κεντρική ιδέα της αποσχίσεως είναι σαφώς το κυριώτερον στοιχείον της αναρχίας.

Εις χείρας σας, δυσσαρεστημένοι συμπατριώται μου, και όχι εις τας ιδικάς μου, ευρίσκεται η τεράστια ευθύνη του εμφυλίου πολέμου. Η Κυβέρνησις δεν θα σας επιτεθή. Σεις ημπορείτε να αποσοβήσετε την σύρραξιν εάν δεν είσθε σεις οι επιτιθέμενοι. Σεις δεν έχετε δώσει όρκον εις τον ουρανόν να καταστρέψητε το κράτος, ενώ εγώ θα έχω τον πλέον ιερόν όρκον «να διαφυλάττω, να προστατεύω και να προασπίζω» τούτο.

Το τέλος της πρώτης ομιλίας του Λίνκολν (αφού εξελέγη για πρώτη φορά πρόεδρος) ήταν μια εύγλωττη και συγκινητική έκκληση για την αποκατάσταση των παλαιών δεσμών φιλίας.

Όπως έγραφε ένας παρατηρητής στις 29 Μαρτίου 1861:

"It is a singular fact that merchants who, two months ago, were fiercely shouting 'no coercion,' now ask for anything rather than *inaction*."⁶⁰

Δυστυχώς για το μέλλον του έθνους, οι Νότιες Πολιτείες συσπειρώθηκαν όλο και περισσότερο. Η προσάρτηση στην Συνομοσπονδία της Βιργινίας στις 17 Απριλίου, του Αρκάνσας στις 6 Μαΐου, του Τένεση στις 7 Μαΐου και της Βόρειας Καρολίνα στις 20 Μαΐου, ήταν πλέον πραγματικότητα.

Το φθινόπωρο του 1861, ο Νταϊήβις και ο Στέφεν εκλέχθηκαν με λαϊκή ψηφοφορία για 6 χρόνια, όπως πρόβλεπε το Συνομοσπονδιακό Σύνταγμα. Στις 22 Φεβρουαρίου 1862 έγινε η ανακήρυξη τους στο Ρίτσμοντ της Βιργινίας (που είχε ορισθεί νέα πρωτεύουσα από τον προηγούμενο Μάιο) και έτσι η κυβέρνηση, που ως τότε ήταν προσωρινή έγινε μόνιμη.

⁶⁰ Kenneth M. Stampp, «Lincoln and Strategy of Defense in the Crisis of 1861», *The Journal of Southern History* 11 (Aug., 1945) :317

Οι έντεκα πολιτείες του Νότου που αποσχίστηκαν είχαν συνολικό πληθυσμό 9,103,332 άτομα, από τα οποία τα 5,449,462 ήταν λευκοί, 132,760 ήταν ελεύθεροι μαύροι και 3,521,110 ήταν νέγροι-δούλοι.

«Με εξαίρεση τη Νότια Καρολίνα», παρατηρεί ο Μαρξ, «υπήρχε παντού η ισχυρότερη αντίθεση στην απόσχιση».⁶¹ Ο Μαρξ εξήγει πώς η δυσανάλογη επιρροή των ιδιοκτητών σκλάβων λειτούργησε και στο βαθύ νότο και στις συνοριακές πολιτείες. Στο Tennessee, παραδείγματος χάριν, η Πολιτεία προσχώρησε στη Συνομοσπονδία με τη βοήθεια «της εξαπάτησης, της δολοπλοκίας και του τρόμου». Μαζί με τη Βιρτζίνια προσχώρησε στους συνομοσπονδιακούς και ο συνταγματάρχης Ρόμπερτ Ε. Λη που είχε αρνηθεί να αποδεχθεί τη διοίκηση του στρατού της Ένωσης από νομιμοφροσύνη για την Πολιτεία του.

Όπως έλεγε σε κάποιο Βόρειο φίλο του τον Φεβρουάριο του 1861: “If Virginia stands by the old Union, so will I. But if she secedes (though I do not believe in secession as a constitutional right, nor that there is sufficient cause for revolution), then I will follow my native state with my sword , and if need be with my life.”⁶²

Οι προϋποθέσεις στις οποίες βασίστηκε η νέα δημοκρατία ήταν το δικαίωμα των πολιτών της να έχουν δούλους και η υποδεέστερη κοινωνική θέση των νέγων. «Ακρογωνιαίος λίθος της», δήλωσε ο αντιπρόεδρος της Ομοσπονδίας, Αλεξάντερ Στίβενς, «είναι η μεγάλη αλήθεια ότι ο νέγρος δεν είναι ίσος με το λευκό, ότι η δουλεία [...] είναι η φυσική και ομαλή κατάστασή του. Η νέα μας κυβέρνηση είναι η πρώτη στην ιστορία του κόσμου που βασίζεται πάνω σε αυτή τη μεγάλη φυσική, φιλοσοφική και ηθική αλήθεια».⁶³

As it is said, Lincoln seems to have believed that with time, and without an act of provocation, the states in secession might return to the Union, but time ran out.

⁶¹ Gerald Runkle, «Karl Marx and the American Civil War», *Comparative Studies in Society and History* 6 (Jan., 1964) :119-120

⁶² Winston Churchill, *The American Civil War* (London: Cassell 1961), p. 31

⁶³ Καπόπουλος, *Παγκόσμια Ιστορία. Η αποικιοκρατία 1850-1900 μ.Χ* (Εκδόσεις Time Life), σελ. 140

Όταν ο νεοκλεγμένος πρόεδρος της Συνομοσπονδίας, Τζέφερσον Ντέιβις, πρώην γερουσιαστής των ΗΠΑ, βγήκε στους δρόμους του Μοντγκόμερι για να μιλήσει σε ένα πλήθος που γιόρταζε, μια μπάντα ανέκρουσε το «Ντίξι», ένα λαϊκό σκοπό που έγινε ο ανεπίσημος ύμνος της Συνομοσπονδίας. «Ο καιρός των συμβιβασμών» είπε ο Ντέιβις, παρήλθε! Ο Νότος είναι αποφασισμένος να διατηρήσει τη θέση του, και να κάνει όσους εναντιώνονται να νιώσουν τη μυρωδιά της μπαρούτης και του ατσαλιού του Νότου»!⁶⁴

Όσα είπε δεν ήταν κενά λόγια. Ενώ οι άλλες νότιες Πολιτείες συζητούσαν για τις επιπτώσεις της απόσχισης και οι Βόρειοι για το κατά πόσον έπρεπε να πολεμήσουν ή όχι για τη διατήρηση της Ένωσης, η Συνομοσπονδία άρχισε τις στρατιωτικές προπαρασκευές.

Η ιστορία του Fort Sumter

Αρχές του 1861, ο «Αστέρας της Δύσης» επιχείρησε, χωρίς επιτυχία, να εφοδιάσει την ομοσπονδιακή φρουρά που ο ταγματάρχης Ρόμπερτ Άντερσον την είχε μετακινήσει από το οχυρό Μάουλτρη στο οχυρό Σάμπερ, στο λιμάνι του Τσάρλεστον.

Στις 10 Απριλίου η συνομοσπονδιακή κυβέρνηση έδωσε οδηγίες στον Μπώρεγκαρ να ζητήσει την εκκένωση του Σάμπερ στο λιμάνι του Τσάρλεστον και σε περίπτωση άρνησης του Άντερσον να χτυπήσει τη φρουρά. Ο Άντερσον έδωσε αναβλητική απάντηση, διατηρώντας υπερυψωμένη την Αστερόεσα, η εκλογή της οποίας είχε προηγηθεί στις 4 Μαρτίου 1861 από την Ομοσπονδιακή κυβέρνηση.

Οι ομοσπονδιακοί οχυρώνουν το φρούριο Σάμπερ για να αμυνθούν.

Την αυγή της 12ης Απριλίου, δυνάμεις του Νότου βομβάρδισαν την απομονωμένη στο Φορτ Σάμπερ της Νότιας Καρολίνας φρουρά των ΗΠΑ, σφυροκοπώντας την επί 33 ώρες μέχρι την παράδοσή της. Ο ερειπωμένος προμαχώνας του Φορτ Σάμπερ στη Νότια Καρολίνα, μετά την επίθεση των Νοτίων. Το σχέδιο γι' αυτό τον πίνακα

εκτέλεσε ο στρατιώτης-καλλιτέχνης Κόνραντ Τσάπμαν, ενώ βρισκόταν υπό τα πυρά των πλοίων της Ένωσης στο βάθος, που είχαν σταλεί για να αποκλείσουν τις ακτές του Νότου.

Στις 16 Απριλίου η Buffalo Daily Courier έγραψε στο κύριο άρθρο της:

⁶⁴ Καπόπουλος, ο.π., σελ. 140

«...Η υπόθεση του Σάμπερ κατασκευάστηκε ως μέσο ερεθισμού της κοινής γνώμης του Βορρά», ενώ η Jersey City American Standard, εφημερίδα της Ένωσης, το χαρακτήρισε σαν «...απλό τέχνασμα που δρά ως ειλλημένη απόφαση της κυβέρνησης για να εξαπολύσει τα δεινά ενός πολέμου».⁶⁵

Την τελευταία άποψη ενισχύει το γράμμα του Lincoln στον Senator Lyman Trumbull στις 10 December 1860:

“The tug has to come, & better now than any time hereafter.”⁶⁶ «Από αυτό το πονηρά σχεδιασμένο σχέδιο», πρόσθεσε ένας δημοκρατικός συντάκτης στην New York Tribune, «αναμένεται ότι η ευθύνη της έναρξης των εχθροτήτων θα ριχτεί επάνω στο νότο».⁶⁷

Ένας άλλος κριτικός στη New York Morning Express έγραψε πως η αποστολή στο Φρούριο Σάμπερ σχεδιάστηκε για προφανή σκοπό: *"to provoke and draw the first fire, from the Montgomery government."*⁶⁸

“The cannonade at Fort Sumter resounded through the world. It roused and united the people of the North. All the free states stood together. Party divisions were effaced.”⁶⁹ Στο ίδιο μοτίβο η Washington Correspondence of New York: *"Nothing but a war can keep together the Republican party."*⁷⁰

Μετά τα πυρά στο φρούριο Σάμπερ τον Απρίλιο 1861, η στιγμή για ανακωχή και συμβιβασμό ήταν πια παρελθόν:⁷¹

“Sumter’s flames in Southern waters
Are the first wild beacon light
And on Northern hills reflected
Give the signal for the light.”

Δύο δεκαετίες πριν από τον εμφύλιο πόλεμο, οι νότιοι ήξεραν ότι το έδαφός τους ήταν ακμάζων, από τις προκηρύξεις συγγραφέων όπως ο David Christy που δήλωνε : «Cotton is King».⁷²

⁶⁵ Δαλασσήνος, Α. Ν., *Αβραάμ Λίνκολν και Αμερικανικός εμφύλιος. Οι υιοθετημένοι μύθοι της Ιστορίας* (Internet Explorer)

⁶⁶ Kenneth M. Stampp, «Lincoln and Strategy of Defense in the Crisis of 1861», *The Journal of Southern History* 11 (Aug., 1945) :299

⁶⁷ Kenneth M. Stampp, ο.π., p. 319

⁶⁸ Kenneth M. Stampp, ο.π., p. 319

⁶⁹ Winston Churchill, *The American Civil War* (London: Cassell 1961), p. 30

⁷⁰ Kenneth M. Stampp, «Lincoln and Strategy of Defense in the Crisis of 1861», *The Journal of Southern History* 11 (Aug., 1945) :319

⁷¹ Lorenzo D. Turner, «The Civil War Period (1861-1865)», *The Journal of Negro History* 14 (Oct., 1929) :483

⁷² James L. Huston, «Property Rights in Slavery and the Coming of the Civil War», *The Journal of Southern History* 65 (May, 1999) :255

«Τα νότια προϊόντα κυβερνούν τον Κόσμο», έγραφε η γερουσιαστής Τζέιμς Χάμοντ της Νότιας Καρολίνας, μια εβδομάδα μετά την επίθεση εναντίον του φρουρίου Σάμτερ, «και έχουμε την εξυπνάδα να το ξέρουμε... Ο Βορράς χωρίς εμάς θα είναι σα μοσχάρι δίχως μητέρα, που θα βελάζει του κάκου και θα πεθάνει από την ψώρα και την πείνα».⁷³

James Rusell Lowell asked for peace through war; and Richard Henry Stoddard called upon the men of the North and West to fight for their country if they loved freedom better than slavery, for:⁷⁴

“They have torn down your banner of stars;

They have trampled the laws;

They have stifled the freedom they hate

For no cause!

Do you love it or slavery best?

Speak! Men of the North and West.

.....

“Not with words; they laugh them to scorn,

And tears they despise;

But with swords in your hands and death

In your eyes!

Strike home! Leave to God all the rest;

Strike! Men of the North and West.”

Η Stowe καταπιάνεται με τον ηθικό σκοπό στην πολεμική προσπάθεια των Βορείων:

To the last battle set, throughout the earth!

Not for vile lust of plunder or of power

The hosts of justice and eternal right

Unfurl their banner in this solemn hour.⁷⁵

⁷³ Ανδρέας Πάγκαλος, *Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. The Encyclopedia Americana 1959* (Αθήνα: “20^{ος} αιώνας”, 1960), σελ. 207

⁷⁴ Lorenzo D. Turner, «The Civil War Period (1861-1865)», *The Journal of Negro History* 14 (Oct., 1929) :484

Η δομή των στρατιωτικών δυνάμεων

Κατά την κατάληψη του Φορτ Σάμπερ, η Συνομοσπονδία διέθετε μια μαχητική δύναμη 60,000 ανδρών με ποικίλη εκπαίδευση και εφόδια. Αυτοί οι στρατιώτες είχαν μαζί τους άλογα, που τα χρησιμοποιούσαν είτε ως ιππικό είτε ως μεταγωγικά του πυροβολικού.

Η απάντηση του Λίνκολν στην πτώση του Σάμπερ ήταν να καλέσει 75,000 ομοσπονδιακούς πολιτοφύλακες και να συγκαλέσει το Κογκρέσο για τις 4 Ιουλίου. Ο βομβαρδισμός και η πρόσκληση στρατευμάτων ματαίωσαν κάθε προσπάθεια των μετριοπαθών και έστρεψαν τη συντριπτική πλειοψηφία Βορείων και Νοτίων στην ίδια πολιτική. Ο ενθουσιασμός ήταν τεράστιος σε όλη τη χώρα. Γίνονταν συγκεντρώσεις στρατολογίας, γιορτές της σημαίας και αποχαιρετηστήριες τελετές για τους στρατιώτες που αναχωρούσαν. Αυτές τις μέρες της πατριωτικής έξαρσης παρουσιάστηκαν και στις δύο πλευρές πολύ περισσότεροι εθελοντές από όσους είχαν τη δυνατότητα να εξοπλίσουν.

Πράκτορες, σταλμένοι από τις δύο ανταγωνιζόμενες κυβερνήσεις και από μερικές πολιτείες όργανα την Ευρώπη ζητώντας όπλα και άλλο πολεμικό υλικό. Στην ίδια την Αμερική τα εργοστάσια που υπήρχαν επεκτάθηκαν, ιδρύθηκαν καινούρια και οι πολεμικές βιομηχανίες και στο Βορρά και στο Νότο πολλαπλασιάστηκαν.

Οι δύο πρωτεύουσες – η Ουάσινγκτον και το Ρίτςμοντ – έγιναν σύντομα τα βασικά κέντρα συγκέντρωσης στρατευμάτων.

Μόλις αποχωρούσαν οι πολιτείες, άρχιζαν να στρατολογούν στρατεύματα και να καταλαμβάνουν κρατικά φρούρια, αποθήκες υλικού πολέμου, και τελωνεία που βρίσκονταν μέσα στα σύνορά τους.

Οι δύο κυβερνήσεις, του Λίνκολν και του Τζέφερσον Ντέιβις, ακολούθησαν μια εκπληκτικά όμοια πολιτική. Και οι δύο πλευρές υποχρεώθηκαν να βασιστούν στην αρχή σε πρόχειρα εκπαιδευμένους εθελοντές για την επάνδρωση του στρατού τους και ήταν ελάχιστα προετοιμασμένες και οι δύο κυβερνήσεις να εξοπλίσουν τις πυκνές φάλαγγες των νέων που προσέρχονταν κάτω από τις σημαίες, κατά τα πρώτα στάδια του πολέμου.

Ξεκούραστοι πολιτοφύλακες της Συνομοσπονδίας, έτοιμοι να πάρουν το βάπτισμα του πυρός.

⁷⁵ Wendy F. Hamand, «"No Voice from England": Mrs. Stowe, Mr. Lincoln, and the British in the Civil War», *The New England Quarterly* 61 (Mar., 1988) :6

Ο τακτικός στρατός της χώρας είχε πριν από τον πόλεμο μόνον 16,367 αξιωματικούς και άντρες μαζί.

Η Ένωση είχε μικρό μόνιμο στρατό, από τον οποίο αποσύρθηκαν, όταν άρχισαν οι εχθροπραξίες, πολλοί καταγόμενοι από το Νότο αξιωματικοί και άντρες, οι οποίοι προσχώρησαν στις δυνάμεις της Συνομοσπονδίας.

Οι εκπαιδευμένοι στη Στρατιωτική Ακαδημία του Γουέστ Πόιντ των ΗΠΑ καθώς και οι επαγγελματίες στρατιωτικοί που είχαν πάρει το βάπτισμα του πυρός στο Μεξικανικό πόλεμο, όλοι τους τέως συνάδελφοι, υποχρεούνταν τώρα να εφαρμόσουν μαθήματα στρατηγικής και τακτικής, καθένας υπηρετώντας τα ιδανικά του.

Από την πλευρά της Ένωσης, οι πολιτοφύλακες των κωμοπόλεων ενισχύθηκαν από νεοσύστατα αστικά συντάγματα, μερικά από τα οποία ήταν συγκροτημένα μόνο από μετανάστες, που έφεραν μαζί τους τα στρατιωτικά έθιμα και τις παραδόσεις της πατρίδας τους (υπήρχαν ιρλανδικές και γερμανικές μονάδες, καθώς και ένα σκοτζέζικο σύνταγμα Χαιλάντερ με τις φούστες τους, από τη Νέα Υόρκη). Στο στρατό των συνομοσπονδιακών υπήρχαν σχετικά λιγότεροι ξένοι, πάντως όμως και εκεί ήταν δεκάδες χιλιάδες.

Το ιππικό στον αμερικανικό εμφύλιο βρισκόταν σε μεταβατικό στάδιο και αντιμετώπιζε προβλήματα κυρίως στη διοικητική του οργάνωση. Για το λόγο αυτό οι δυνάμεις του ιππικού δεν επηρέασαν αποφασιστικά τη ροή των στρατιωτικών αναμετρήσεων.

Οι φαιοχίτωνες στρατιώτες του Νότου συγκροτούσαν μια περισσότερο ομοιογενή μονάδα (από φυλετική και κοινωνική άποψη), ενώ το ισχυρότερο κίνητρο συμμετοχής τους στην πολεμική αναμέτρηση, όπως καταδεικνύουν οι συστηματικές μελέτες του ιστορικού James McPherson, ήταν η υπεράσπιση της πατρογονικής γης, η ιερότητα του οικογενειακού δεσμού και η απρόσκοπτη ιδέα της ελευθερίας.

Ο Λίνκολν σχολιάζοντας την επίκληση της ελευθερίας από τους νοτίους ανέφερε τα εξής: «όλοι επικαλούμαστε την ελευθερία, αλλά δεν εννοούμε το ίδιο πράγμα...για μερικούς σημαίνει την δυνατότητα να χρησιμοποιούν άλλους ανθρώπους κατά τη βούληση τους και μάλιστα το προϊόν της εργασίας των άλλων».⁷⁶

Οι Νότιοι δεν ήταν τόσο μορφωμένοι όσο οι Βόρειοι, ήταν πιο συναισθηματικοί και προικισμένοι φανερά με περισσότερο χιούμορ. Οι «Επαναστάτες» έδειχναν μεγαλύτερη προσαρμοστικότητα, μαχητικότητα και ορμή στη μάχη, αν και οι «Γιάνκηδες» πολεμούσαν με περισσότερη αποτελεσματικότητα.

Η συνεισφορά στις στρατιωτικές δραστηριότητες δεν ήταν αμιγώς γεωγραφικά οριοθετημένη. Στο στρατό ένωσης υπήρξαν 283,599 λευκά άτομα από τις νότιες δουλοκτητικές πολιτείες που συμμετείχαν ενεργά ενάντια στο νότο. Η πολιτεία του Μισούρι εφοδίασε περισσότερους από 100.000 στρατιώτες την Ένωση, και

⁷⁶ Θάνος Βερέμης, *ΗΠΑ : Από το 1776 έως σήμερα. Η εκδοχή ενός ταξιδιώτη* (Βιβλιοθήκη Διεθνών και Ευρωπαϊκών Μελετών, 2003), σελ. 55

ακολούθησαν η Βιρτζίνια και Tennessee (31,000), Μέριλαντ (33.000), Delaware (11,000), Άρκανσας (8.000). Η νότια Καρολίνα και η Γεωργία ήταν οι μόνες δουλοκτητικές πολιτείες που απέτυχαν να εφοδιάσουν με στρατεύματα την Ένωση ενάντια στη συνομοσπονδία.⁷⁷

Σημειώνεται ότι με βάση τη Στρατιωτική Διαταγή # 309 που δόθηκε το 1863 από το War Department (Υπουργείο Πολέμου), οι πολιτείες του Tennessee, Missouri και Maryland μπορούσαν να επιτρέψουν στους Αφρικανούς να ενσωματωθούν στα Ενωτικά στρατεύματα. Καθώς οι εχθροπραξίες προχωρούσαν και οι δύο κυβερνήσεις κατέφυγαν απρόθυμα στην επιστράτευση. Το συνομοσπονδιακό (Νότιο) Κογκρέσο ψήφισε τον πρώτο εθνικό νόμο αναγκαστικής στρατολογίας στην αμερικανική Ιστορία στις 16 Απριλίου 1862. Με βραδύτερο ρυθμό ακολούθησαν οι Ομοσπονδιακοί νομοθέτες, με ένα ατελέσφορο διάταγμα προς τα τέλη του 1862 και με έναν αυστηρότερο νόμο το 1863.

Ο συνομοσπονδιακός νόμος καθόρισε όρια ηλικίας για τους στρατεύσιμους από 18 ως 35, ενώ ο Βορράς από 20 ως 45. Ωστόσο η έλλειψη αντρών έκανε τους Νότιους να επεκτείνουν το 1864 αυτά τα όρια από 17 ως 50 χρονών.

Η απροθυμία να χρησιμοποιηθούν οι σκλάβοι κοντά στις πρώτες γραμμές του Νότου αντανάκλασε τους φόβους των καλλιεργητών ότι ο «εχθρός» θα πρόσφερε μια προοπτική ελευθερίας. Η ιστορικός Barbara Fields παρέχει μια οξυδερκή ανάλυση αυτής της κατάστασης:

“The (slaveholders) knew from the outset what their fellows would soon learn: that the arrival of the federal army would inevitably incite the slaves to disobedience and escape. Slaves and secessionist masters developed remarkably similar analyses of the situation. There was no coincidence in this, for they had learned from each other. Slaves knew that the election of a Republican president portended the abolition of slavery – long before the Republican president himself knew it – because slaveholders had been saying so for years.”⁷⁸

Οι ομοσπονδιακοί στρατολόγησαν περίπου 200,000 Νέγρους, που υπηρετούσαν συνήθως σε μη μάχιμες μονάδες.

Νέγροι εθελοντές κατατάσσονται στο στρατό του στρατηγού Γκράντ. (χαλκογραφία, 1864).

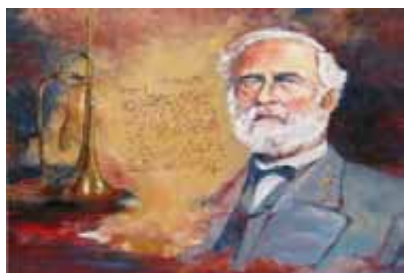
⁷⁷ Robert W. Winston, «Was the American Conflict a War between States?», *Social Forces* 13 (Mar., 1935) :382

⁷⁸ Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), p. 197

Με τη στρατολόγηση των Νέγρων στο δυναμικό του Βορρά εξυπηρετήθηκαν δύο αντικειμενικοί σκοποί. Ο ένας αφορούσε άμεσα τους Νέγρους, «Άσε το Νέγρο να φορέσει πάνω του το μπρούτζινο έμβλημα U.S.A.», όπως είπε ένας Νέγρος αγωνιστής της χειραφέτησης, ο Φρέντερικ Ντάγκλας, «και δεν υπάρχει δύναμη στη γη, που θα μπορέσει να του αρνηθεί πώς κέρδισε το δικαίωμα να γίνει πολίτης των Ηνωμένων Πολιτειών».⁷⁹ Ο άλλος αντικειμενικός σκοπός ήταν η επάνδρωση του φθίνοντος στρατού των Βορείων, για να μπορέσει να καταπνίξει την ανταρσία του Νότου. Η κοινή γνώμη των Βορείων δεν ήταν πρόθυμη να δεχτεί παρά μόνο τον δεύτερο, και αυτό μπόρεσε να γίνει μόνον όταν ο πόλεμος άρχιζε να χρονίζει, και ύστερα από μια σειρά νικών των Νοτίων. Η στρατιωτική συνεισφορά των μαύρων φυγάδων στον στρατό της Ένωσης, συμφιλώσε σταδιακά τους βορείους με την ιδέα της απελευθέρωσης όλων των δούλων.

Η δράση όμως εκείνων (των νέγρων) που πήραν μέρος σε μάχες – όπως στο Πόρτ Χούδσον, – ήταν τέτοια, ώστε παρότρυνε και τους συνομοσπονδιακούς στρατιωτικούς ηγέτες (στους οποίους συμπεριλαμβανόταν και ο Ρόμπερτ Ε. Λη), μπροστά στην απελπιστική ανάγκη στρατευμάτων, να ζητούν τη στρατολόγηση Μαύρων. Τελικά, τον Μάρτιο του 1865, το Κογκρέσο της Συνομοσπονδίας ενέκρινε τη συγκρότηση μονάδων από Νέγρους. Μολονότι ένας μικρός αριθμός Μαύρων εντάχθηκε στο συνομοσπονδιακό στρατό, ούτε ένας δεν πήρε μέρος σε μάχη, επειδή (όπως αναφέρθηκε) θα ήταν εύκολο να παραδοθεί.

Ο ομοσπονδιακός στρατός αν και περίπου τριπλάσιος αριθμητικά (2,1 εκατομμύρια) από τον συνομοσπονδιακό (800,000), ο δεύτερος αξιώθηκε, αρχικά τουλάχιστον, καλύτερης στρατιωτικής ηγεσίας, με εξέχουσα μορφή τον στρατηγό Robert Lee.

Ο Ρόμπερτ Ε. Λη υπήρξε ένας από τους πιο αγαπητούς στρατιωτικούς διοικητές της ιστορίας. Χάρη στις οργανωτικές του ικανότητες, την τόλμη του και το εξαιρετικό παρουσιαστικό του, είχε εμπνεύσει εμπιστοσύνη και είχε κερδίσει την αφοσίωση των στρατιωτών του. Η απaráμιλλη ηγεσία του σ' όλο τον αγώνα και η αξιοπρεπής στάση του στην ήττα προκάλεσαν αληθινό θαυμασμό.

Οι Νότιοι πίστευαν ακράδαντα ότι πολεμούσαν υπέρ μιας αρχής και για την προστασία ενός τρόπου ζωής, αλλά από άποψη εφοδίων και οπλισμού υστερούσαν. Το 1860 ο Βορράς παρήγε το 97% όλων των όπλων και πυρομαχικών, επικρατούσε στην παραγωγή χυτοσίδηρου, ενώ εξασφάλιζε και μεγάλες ποσότητες υφασμάτων και υποδημάτων.

⁷⁹ Κίτρικ, Ε. Μ., «Η περίοδος της Ανοικοδόμησης: μια υπερσυντηρητική επανάσταση» στο Woodward, V. C., επιμ, *Συγκριτικά δοκίμια γύρω από την Αμερικανική ιστορία*, Αθήναι: Εκδ. Δ. Παλτεζανάκη, 1969, σελ. 217

Πυροβόλα και πυρομαχικά στο οπλοστάσιο της Ένωσης στο Σίτι Πόιντ της Βιρτζίνια, έτοιμα να μεταφερθούν στη γραμμή του μετώπου.

Οι Γιάνκηδες διέθεταν επίσης καλύτερους σιδηροδρόμους, επιστρωμένους δρόμους και διώρυγες, καθώς και βιομηχανική τεχνολογία για την προσαρμογή και επέκταση αυτού του δικτύου μεταφορών. Η ανάπτυξη των λιμένων και η εμφάνιση των ατμόπλοιων δημιουργούσαν περαιτέρω ευελιξία για το στόλο της Ένωσης. Εν τω μεταξύ, οι στρατηγοί επινοούσαν νέες μεθόδους.

Και οι δύο πλευρές πειραματίζονταν συνέχεια στις νέες εφευρέσεις και τα σχέδια. Ωστόσο υπήρχε μεγάλη δυσαναλογία στη δύναμη των αντιπάλων στόλων.

Οι Βόρειοι υπερτερούσαν των Νοτιών στις ναυτικές δυνάμεις σε ποσοστό 10 προς 1.

Για το λόγο αυτό, ο διοικητής των Βορείων, Γουίνφιλντ Σκοτ, τάχθηκε υπέρ της «ανακόντα» - ήττας με στραγγαλισμό. Το σχέδιο είχε διαμορφωθεί σύμφωνα με τις στρατηγικές αντιλήψεις και ιδέες τις οποίες είχαν επεξεργαστεί ανταλλάσσοντας μηνύματα ο Σκοτ και ο Μακ Κλήλαν στις 27 Απριλίου, στις 3 Μαΐου και στις 21 Μαΐου 1861. Αντί της εισβολής στο Νότο, που θα απαιτούσε κατόπιν ομοσπονδιακά κονδύλια για αποκατάσταση, ο Σκοτ πρότεινε τον ολοκληρωτικό ναυτικό αποκλεισμό με πολεμικά σκάφη, που δε θα επέτρεπαν στα ευρωπαϊκά πλοία ανεφοδιασμού να προσεγγίζουν στα λιμάνια του Ατλαντικού, σε συνδυασμό με μια αποφασιστική κάθοδο κατά μήκος του Μισισιπή (με κανονιοφόρους και στρατεύματα) ώστε να παγιωθούν οι δυνάμεις του Νότου μέσα σε έναν ασφυκτικό κλοιό από χερσαίες και ναυτικές ομοσπονδιακές δυνάμεις.

Αλλά το σχέδιο αυτό απαιτούσε μακροχρόνια προσπάθεια. Το μεγάλο μήκος ακτών της Συνομοσπονδίας (3,500 μίλια ή 5,600 περίπου χιλιόμετρα) φαινόταν ότι ήταν αδύνατο να υποστεί αποκλεισμό.

“McClellan’s “anaconda plan” is “sheer childishness,” for the Confederacy has neither a population nor military center of gravity.”⁸⁰

Οι πολιτικοί του Βορρά, απογοητευμένοι, ζητούσαν πιο αποφασιστική δράση: Γρήγορη εισβολή και εκμηδένιση των στασιαστών του Νότου. Η συνολική εκπόνηση των στρατιωτικών επιχειρήσεων για το Βορρά, είναι δυνατό να αποτυπωθεί ως ακολούθως:

Η πρώτη προτεραιότητα για την Ένωση ήταν να κερδηθεί ο έλεγχος του ποταμού Μισισιπή (σημείο I). Αυτό όχι μόνο θα έκοβε τη συνομοσπονδία στο μισό, αλλά θα έδινε επίσης στους διοικητές της ένωσης μια

⁸⁰ Gerald Runkle, «Karl Marx and the American Civil War», *Comparative Studies in Society and History* 6 (Jan., 1964) :129

ανεκτίμητη βάση για την υποστήριξη όλων των επόμενων κινήσεων και πρωτοβουλιών τους στη δύση. Η δεύτερη προτεραιότητα επρόκειτο να καθιερώσει έναν ναυτικό αποκλεισμό της νότιας ακτής (σημείο 2). Αυτό θα εμπόδιζε το Νότο να κάνει εξαγωγή της σημαντικής βαμβακοπαραγωγής του και εισαγωγή των αναγκαίων όπλων, πυρομαχικών και άλλων στρατιωτικών εφοδίων τα οποία δεν μπορούσαν να παράγουν τα ανεπαρκή νότια βιομηχανικά συγκροτήματα. Τέλος ο Scott πρότεινε ότι ο στρατός ένωσης έπρεπε να προσπαθήσει να καταλάβει της πρωτεύουσα της Συνομοσπονδίας στο Ρίτςμοντ και να θέσει εκτός πολέμου τη Βιρτζίνια (σημείο 3). Ο Λίνκολν επικύρωσε γρήγορα αυτούς τους στόχους και πρόσθεσε ένα τέταρτο: να κρατήσει το Κεντάκυ και να επιτεθεί στην καρδιά της συνομοσπονδίας μέσω του Tennessee (σημείο 4).

Το σχέδιο ήταν και φιλόδοξο στο πεδίο του και προσεκτικό στη μέθοδό του. Απαίτησε μια ογκώδη συγκέντρωση των δυνάμεων, και πρόκρινε μια προσέγγιση «διάσπασης και κατάκτησης» παρά μια προσπάθεια να καταληφθούν οι μεγάλες περιοχές του νότου (σχέδιο Anaconda).

Map : The Union plan for victory , 1861

Source : Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), p. 180

Οι Συνομοσπονδιακοί ήταν υποχρεωμένοι να αρχίσουν σχεδόν από το μηδέν τις ναυπηγήσεις τους και τη συγκρότηση πολεμικού ναυτικού. Το ότι ανταποκρίθηκαν τόσο καλά στην ανάγκη αυτή οφείλεται ως ένα μεγάλο βαθμό στις προσπάθειες του εξαιρετικά ικανού υπουργού Ναυτικών της Συνομοσπονδίας Στήβεν Μάλορυ (Mallory). Ο Μαλόρυ έστειλε πράκτορες στην Ευρώπη για αγορά πολεμικών πλοίων, φρόντισε για την επισκευή και αξιοποίηση διαφόρων εγκαταλελειμμένων, ή σκόπιμα ημιβυθισμένων σκαφών της Ένωσης και κατέβαλε κάθε δυνατή προσπάθεια για τον εξοπλισμό και τη χρησιμοποίηση σε πολεμική υπηρεσία πλοίων που ανήκαν σε Νότιους πλοιοκτήτες και ήταν αγκυροβολημένα σε λιμάνια της Συνομοσπονδίας.

Η αντίδραση της Συνομοσπονδίας στην επιβολή (από την Ένωση) αποκλεισμού των εξαγωγών της στην Ευρώπη, ήταν η δημιουργία ενός στόλου από σκάφη διάσπασης του αποκλεισμού, που ήταν επανδρωμένα με τολμηρούς Νοτίους και βρετανούς τυχοδιώκτες, τα οποία μετέφεραν βαμβάκι στην Αγγλία και κατόπιν, κατά το ταξίδι της επιστροφής, γέμιζαν τα αμπάρια τους με όπλα και πυρομαχικά.

Τα γνωστά καταδρομικά του Νότου «Αλαμπάμα», «Φλόριδα», «Σεναντόα», ναυπηγημένα στην Αγγλία άρχισαν την κουρσάρικη δράση, παρά τις διαμαρτυρίες του Αμερικανού υπουργού των Εξωτερικών Τσάρλς Φράνσις Άνταμς. Ύστερα όμως από τις νίκες της Ένωσης στο Γκέτισμπουργκ και το Βίκσμπουργκ, η βρετανική κυβέρνηση υποχώρησε στις αμερικανικές πιέσεις εναντίον του απόπλου και άλλων πολεμικών, που προορίζονταν για τη Συνομοσπονδία. Οι ΗΠΑ θεώρησαν τη Μεγάλη Βρετανία υπεύθυνη για τις ζημιές που τους προξένησαν η «Αλαμπάμα» και τα άλλα καράβια της ίδιας κατηγορίας και με τη διαιτησία της Γενεύης επέτυχαν 15,500,000 δολάρια αποζημίωση (1871).⁸¹

Στο πεδίο του στρατού, η διοίκηση της Συνομοσπονδίας ανέπτυξε μια μέθοδο που ο Τζέφερσον Ντέιβις ονόμασε «επίθεση-άμυνα»: Θα συγκέντρωναν τις σκόρπιες δυνάμεις τους για να αποκρούσουν κάθε εχθρική διείσδυση, ενώ ταυτόχρονα θα πραγματοποιούσαν εισβολή που θα υποχρέωνε το Βορρά σε άμυνα. Για να είναι, όμως, κάποια στρατηγική αποτελεσματική, έπρεπε να πειστούν να προσχωρήσουν στην υπόθεσή τους οι Πολιτείες που βρίσκονταν στα όρια μεταξύ Βορρά και Νότου.

Η Μέριλαντ, το Μιζούρι και το Κεντάκι είχαν και οι τρεις ισχυρούς πολιτιστικούς και ιστορικούς δεσμούς με το Νότο, αλλά οικονομικά συμφέροντα που τα έβλαπτε η απόσχιση. Στη Μέριλαντ, που είχε στρατηγική σπουδαιότητα ως διάδρομος για τη μεταφορά στρατευμάτων προς το Νότο, υπήρχαν πολλοί φίλοι της Ένωσης, που αντιλαμβάνονταν ότι η ευημερία τους εξαρτιόταν από τους συγκοινωνιακούς δεσμούς με το Βορρά. Αλλά το ένα τρίτο περίπου των κατοίκων της Μέριλαντ που πήραν μέρος στη σύγκρουση ήταν με το μέρος των επαναστατών. Στο Μιζούρι, μια μερίδα φιλονότιων συγκρότησαν δικό τους νομοθετικό σώμα, ενώ η πλειονότητα των λευκών του Μιζούρι πολέμησαν στο στρατό της Ένωσης.

Το Κεντάκι, που συνόρευε με τρεις δουλικές και τρεις ελεύθερες Πολιτείες, αγωνιζόταν να διατηρήσει μια επισφαλή ουδετερότητα. Αλλά πριν το τέλος του έτους μεταβλήθηκε σε πεδίο μάχης κατεχόμενο από τους δύο στρατούς. Το νομοθετικό σώμα της χώρας παρέμεινε φιλοενωτικό, ενώ ο κυβερνήτης και άλλοι πολιτικοί αποσπάστηκαν και συγκρότησαν δική τους προσωρινή κυβέρνηση, η οποία έγινε δεκτή στη Συνομοσπονδία. Το Κεντάκι ήταν για τους Νότιους το 13^ο αστέρι της σημαίας τους για χάρη όσων κατοίκων του φορούσαν την γκριζα στολή του Νότου.

Η επίκληση του Λίνκολν για την ανάγκη να εξασφαλισθεί για την Ένωση η συμμαχία με το Κεντάκι, έμεινε περίφημη:

Lincoln, a Kentuckian by birth, like Jefferson Davis, is reported to have said, “I should like to have God on my side, but I must have Kentucky.”⁸²

Σχετικά με το Delaware, το 1787, ο κυβερνήτης της πολιτείας, Richard Bassett, εισήγαγε έναν state law, ο οποίος περιόριζε τις δραστηριότητες ανταλλαγής σκλάβων με τις πολιτείες, Carolina, Georgia και West Indies.⁸³

⁸¹ Η Μεγάλη Βρετανία πείσθηκε να δεχθεί κανόνες επαγρύπνησης για τη συμπεριφορά που θα έπρεπε να ακολουθήσει στο μέλλον σαν ουδέτερη χώρα, γιατί έκανε τη σκέψη πως σε κάποιο μελλοντικό πόλεμό της με κάποια μικρή ναυτική δύναμη, οι ΗΠΑ μπορούσαν να επιτρέψουν στους εχθρούς της Βρετανίας να ναυπηγήσουν πλοία για να βλάψουν το βρετανικό εμπόριο. Μια τέτοια σύγκρουση – ο πόλεμος των Μπόερς – επρόκειτο να αρχίσει το 1899.

⁸² Winston Churchill, *The American Civil War* (London: Cassell 1961), p. 34

Ένας συνολικός αριθμός 954 Αφρο-Αμερικανών από το Delaware προσήλθε στο στρατό το 1863. Το Delaware συμμετείχε στον πόλεμο μόνο στο πλευρό της Ένωσης.

Η διπλωματία των Βρετανών

Ο Ντέιβις και πολλοί Συνομοσπονδιακοί έλπιζαν στην αναγνώριση της ανεξαρτησίας τους και στην άμεση επέμβαση στον πόλεμο υπέρ της υπόθεσης τους από μέρους της Μεγάλης Βρετανίας και ίσως και της Γαλλίας. Η Μεγάλη Βρετανία, δια μέσου πολιτικών πρωτοβουλιών, προσέδιδε μια ηθική δικαίωση στον αγώνα των Νοτίων.

Οι Βρετανοί με την Προκήρυξη περί Ουδετερότητας της 13 Μαΐου 1861 είχαν αναγνωρίσει τους συνομοσπονδιακούς σαν εμπόλεμους. Στις 7 Οκτωβρίου 1862 ο Ουίλιαμ Έβερτ Γλάδστον (Άγγλος φιλελεύθερος πολιτικός και πρωθυπουργός) δήλωσε σε μια δημόσια συγκέντρωση στο Νιούκασλ πως οι συνομοσπονδιακοί είχαν δημιουργήσει ξεχωριστό έθνος και μια εβδομάδα αργότερα ο Λόρδος Τζών Ράσελ, Βρετανός υπουργός των Εξωτερικών, πρότεινε στο υπουργικό συμβούλιο να μεσολαβήσει ανάμεσα στα δύο αντίπαλα μέρη.

Ο Καρλ Μαρξ αποκρυπτογραφεί τις στρατηγικές κινήσεις των Άγγλων.⁸⁴

Η πραγματική βάση για το αντι-βόρειο συναίσθημα στην Αγγλία, είπε ο Marx, είναι διπλή: (1) οικονομική. Το αγγλικό κεφάλαιο επιθυμεί την ελεύθερη συναλλαγή. Ο αποκλεισμός των νότιων λιμένων αποτρέπει την αποστολή του βαμβακιού στην αγγλική βιομηχανία υφάσματος, η οποία είναι τώρα σε κρίσιμη θέση. (2) ιμπεριαλιστική. Οι σκέψεις και εκτιμήσεις της Αγγλίας (καθώς και της Γαλλίας), ήτοι οι αστικοί ηγέτες τους, στον Τύπο και την κυβέρνηση, θα αντιτίθονταν στη πλήρη εδραίωση του καπιταλιστικού συστήματος στις Ηνωμένες Πολιτείες. Θα προτιμούσαν ότι πρέπει να παραμείνει ένα γεωργικό, ημι-αποικιακό κράτος που χρησιμεύει ως ένας προμηθευτής του σιταριού και του βαμβακιού και ένας αγοραστής των βιομηχανικών αγαθών. Οι δημοφιλείς μάζες, εντούτοις, δεν είχαν αυτόν τον επικερδή προσανατολισμό.

Οι Συνομοσπονδιακοί δοκίμασαν όμως πικρή απογοήτευση, τόσο εξαιτίας της επιδέξιας διπλωματικής τακτικής⁸⁵ του Λίνκολν, του υπουργού Εξωτερικών της Ένωσης Γουίλιαμ Χ. Σίγουορντ (William H. Seward) και του πρεσβευτή της στην Αγγλία Τσαρλς Φράνσις Άνταμς (Charles Francis Adams), όσο και εξαιτίας της στρατιωτικής αποτυχίας⁸⁶ των Συνομοσπονδιακών σε ένα κρίσιμο στάδιο του πολέμου.

⁸³ Στο παράρτημα 3 δίνεται η γραφική ανάλυση της κλίμακας των Νέγρων στο Delaware που υποδουλώθηκαν.

⁸⁴ Gerald Runkle, «Karl Marx and the American Civil War», *Comparative Studies in Society and History* 6 (Jan., 1964) :121-2

⁸⁵ Ο Ενωτικός πλοίαρχος Τσαρλς Γουίλκινς σταμάτησε το βρετανικό ατμόπλοιο «Τρεντ», στις 8 Νοεμβρίου 1861, και απήγαγε δύο Συνομοσπονδιακούς απεσταλμένους, τους Τζέιμς Μέισον (James M. Mason) και Τζων Σλίντελ (John Slidell), που επέβαιναν στο πλοίο με προορισμό την Ευρώπη. Μόνο αφού αφέθηκαν ελεύθεροι οι δύο διπλωμάτες αποφεύχθηκε η διπλωματική ρήξη της Ένωσης με τη βρετανική κυβέρνηση Πάλμερστον.

⁸⁶ Οι μάχες του Γκέτυσμπουργκ και του Βίκσμπουργκ επηρέασαν τη βρετανική κυβέρνηση να δεχθεί την επείγουσα αίτηση του Αμερικανού πρεσβευτή Τσαρλς Φράνσις Άνταμς, και να μην επιτρέψει να παραδοθούν στη Συνομοσπονδία τα εξοπλισμένα με έμβολα πλοία των ναυπηγείων Λαίρντ.

“Matthew Arnold in 1866 wrote that during the war the English middle class was "full of coldness, slights and sermons" for Northerners but, as soon as the Union was victorious, discovered that they had always desired its triumph.”⁸⁷

Ο πόλεμος των λέξεων δε συνεχίστηκε επί πολύ.

Ύστερα από πολλές μικροσυγκρούσεις στις συνοριακές και παράκτιες περιοχές, που έγιναν τον Απρίλιο, Μάιο και Ιούνιο του 1861, ήρθε η πρώτη αποφασιστική ένοπλη σύγκρουση στις 21 Ιουλίου 1861, η πρώτη μάχη του Μπουλ Ραν⁸⁸, κοντά στο Μανάσας της Βιργινίας.

Η πρώτη μάχη του εμφυλίου πολέμου στο Μπουλ Ρουν (21 Ιουλίου 1861).

Στη μάχη αυτή ο ταξίαρχος Μάκ Ντάουελ (1818-1885) επικεφαλής 35,000 περίπου Βορείων επιτέθηκε κατά των ενωμένων δυνάμεων του ταξίαρχου Τζόζεφ Ε. Τζόνστον (1807-1891). Πολλοί Βόρειοι πίστευαν ότι ο στρατός τους απλώς θα προέλαυνε στη Βιρτζίνια και ότι ο στρατός των Νοτίων θα συντριβόταν. Απατάθηκαν όμως ως προς τις προβλέψεις τους. Η κανονική υποχώρηση των ομοσπονδιακών, εφόσον δεν έφτασαν ενισχύσεις, μεταβλήθηκε σε πανωλεθρία, σε άτακτη φυγή, (1200 αιχμάλωτοι). Η μάχη αυτή διοικήθηκε μέτρια και από τις δύο πλευρές, κυρίως εξαιτίας της απειρίας των αξιωματικών και αντρών και χαρακτηρίστηκε σωστά σα «μάχη λαθών». Οι δυνάμεις όπως και οι απώλειες των δύο εμπόλεμων κρίθηκαν λιγοστές. Η νίκη των συνομοσπονδιακών ωστόσο ζημίωσε ίσως τους Νοτίους, επειδή ενίσχυσε τις ελπίδες τις ελπίδες τους για έναν εύκολο θρίαμβο.

Σε όλες τις νότιες Πολιτείες, από τη Βιρτζίνια ως την Αλαμπάμα, οι εφημερίδες εξυμνούσαν τη νίκη και παρότρυναν τις δυνάμεις των Νοτίων να καταστρέψουν τις πόλεις του Βορρά, εκμηδενίζοντάς τον ως δύναμη. Μια εφημερίδα του Ρίτςμοντ έγραφε: «Η συντριβή της φυλής των Γιάνκηδων, η ανικανότητα τους να ασκούν την εξουσία, επιβάλλει να αναλάβει ο Νότος την κυριαρχία. Είμαστε υποχρεωμένοι να αναλάβουμε το σκήπτρο της εξουσίας. Πρέπει να προσαρμοστούμε στο νέο μας πεπρωμένο».⁸⁹

⁸⁷ Joseph M. Herson Jr., «British Sympathies in the American Civil War: A Reconsideration», *The Journal of Southern History* 33 (Aug., 1967) :367

⁸⁸ Σε όλο τον πόλεμο οι Βόρειοι ονόμαζαν τις μάχες από τα ποτάμια που βρίσκονταν κοντά, ενώ οι Νότιοι από τις πόλεις. Για αυτό οι Βόρειοι ονόμασαν αυτή την πρώτη μεγάλη σύγκρουση μάχη του Μπουλ Ραν, ενώ οι Νότιοι της έδωσαν το όνομα μάχη του Μανάσας.

⁸⁹ Καπόπουλος, *Παγκόσμια Ιστορία. Η αποικιοκρατία 1850-1900 μ.Χ* (Εκδόσεις Time Life), σελ. 144

Αντίθετα, η ήττα της Ένωσης έκανε τους Βόρειους να καταλάβουν πως ο πόλεμος θα ήταν μακρόχρονος και τους παρακίνησε να αναλάβουν πιο ρωμαλέα τη διεξαγωγή του.

Η μάχη στο Bull Run, ήταν φυσικά ένα λάθος, αλλά όχι αποφασιστικό. Ο ιστορικός της στρατιωτικής τέχνης, δεν θα πρέπει να εκπλήσσεται.

“Such things happened to the French troops very often from 1792 to 1795; they did not, however, prevent these same troops from winning the battles of Jemappes, and Fleurus, Moutenotte, Castiglione και Rivoli.”⁹⁰

Η εμπιστοσύνη στο Βορρά είχε κλονιστεί προς το παρόν, αλλά δεν είχε καταρρεύσει. Ο πόλεμος για τη συντριβή του Νότου έγινε σταυροφορία. Στις 25 Ιουλίου 1861, διορίστηκε διοικητής του στρατού του Ποτομάκ ο υποστράτηγος Τζώρτζ Μπ. Μάκ Κλέλαν (1826-1885). Ο Μάκ Κλέλαν προβιβάστηκε την 1η Νοεμβρίου 1861 σε αρχιστράτηγο όλων των στρατών του Βορρά, στη θέση του στρατηγού Ουίνφελντ Σκότ, και πήρε αποφασιστικά μέτρα για να μεταβάλει σε αποφασιστική δύναμη μάχης τους πολυάριθμους εφέδρους που συγκεντρώθηκαν με τις στρατολογίες που είχε εγκρίνει το Κογκρέσο τον περασμένο Ιούλιο. Την βελτίωση των δυνάμεων της ξηράς την ακολούθησαν μέτρα για την ανάπτυξη του ναυτικού, με σκοπό να γίνει αποτελεσματικός ο αποκλεισμός των λιμανιών του Νότου, που ο Λίνκολν είχε προκηρύξει στις 19 Απριλίου του ίδιου χρόνου.

Μετά το Μπουλ Ραν δε σημειώθηκαν σοβαρές συγκρούσεις έως το τέλος του 1861, επειδή και οι δύο αντίπαλοι έστρεψαν την προσοχή τους κυρίως στην αύξηση, εκπαίδευση και εφοδιασμό των δυνάμεων τους και στη σταθεροποίηση των γραμμών τους.

Οπλίτες του ομοσπονδιακού στρατού σε έφοδο του 1861.

Τους τελευταίους μήνες του 1861 και τους πρώτους του 1862 οι Βόρειοι είχαν πολλές επιτυχίες κατά μήκος της ακτής. Καθεμιά από τις επιτυχίες αυτές ξεχωριστά ήταν μικρή. Όλες όμως μαζί γίνονταν πολύ σημαντικές, γιατί εγκαινίασαν μια στρατηγική σύσφιξης, που θα κατέληγε στην αποκοπή μεγάλων τμημάτων της Συνομοσπονδίας και στην καταστροφή των γραμμών εφοδιασμού της. Η σημαντικότερη απώλεια των Νοτίων ήταν η Νέα Ορλεάνη (έπεσε στα χέρια του λοχαγού Ντέιβιντ Φάραγκατ), ζωτική έξοδος προς τη θάλασσα στον ποταμό Μισισίπι, και σημαντικότερο λιμάνι των Νοτίων.

⁹⁰ Gerald Runkle, «Karl Marx and the American Civil War», *Comparative Studies in Society and History* 6 (Jan., 1964) :129

Ενώ οι στρατιώτες⁹¹ πολεμούσαν και οι πολιτικοί συζητούσαν, οι μεγάλες μάζες του λαού συνέχιζαν τις καθημερινές τους ασχολίες. Στο Βορρά ο πόλεμος έφερε περισσότερες δουλειές, υψηλότερες τιμές και τεράστια οικονομική ανάπτυξη. Οι σιδηρόδρομοι, που για να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες του πολέμου σταθεροποιήθηκαν και επεκτάθηκαν οι γραμμές τους, γνώρισαν μια ανάπτυξη χωρίς προηγούμενο. Τα ορυχεία και τα εργοστάσια πλήθυναν και έγιναν μεγαλύτερα. Η βιομηχανία διατηρημένου κρέατος αναπτύχθηκε καταπληκτικά, και το Σικάγο εδραιώθηκε ως η νέα «χοιρούπολη» της Δύσης. Στο διαιτολόγιο του στρατού μπήκαν καινούριες κατεργασμένες τροφές, όπως τα αποξηραμένα λαχανικά και το «απόσταγμα καφέ». Αυξήθηκε πολύ επίσης η κατανάλωση του ούισκυ και οι ποτοποιοί είχαν μεγάλα κέρδη.

Η ευημερία στις πόλεις και στην ύπαιθρο υποβοηθούσε και την ψύχωση που δημιουργείται σε πολεμική περίοδο για διασκέδασεις, κερδοσκοπία και απάτες. Τα θέατρα, οι όπερες, και οι αίθουσες συναυλιών συγκέντρωναν πολύ κόσμο – ενώ, αντίθετα, η θρησκεία, η εκπαίδευση και η λογοτεχνία γνώριζαν παρακμή.

Στην αρχή του πολέμου η ζωή στα μετόπισθεν των Νοτίων έμοιαζε με τη ζωή στο Βορρά. Η βιομηχανία γνώρισε και εδώ τεράστια άνοδο, τα κοινωνικά μέσα αυξήθηκαν, οι τιμές των εμπορευμάτων ανέβηκαν, πολλοί αγρότες μετακινήθηκαν προς τις πόλεις, η ηθική άρχισε να αμβλύνεται, τα κέντρα διασκέδασης αναζωογονήθηκαν, ο αριθμός των εκκλησιαζομένων λιγόστεψε και η εκπαίδευση παρουσίαζε κατάπτωση. Οι καλές μέρες του Νότου όμως ήταν πολύ λίγες. Μια σειρά από στρατιωτικές αποτυχίες, έριξαν σε όλη τη χώρα μια σκιά, που ολοένα μεγάλωνε. Και πολύ σύντομα ο αποκλεισμός, η ανεπάρκεια της βιομηχανικής παραγωγής και των κοινωνικών μέσων, ο αυξανόμενος πληθωρισμός και η απουσία όλων των ενήλικων αντρών από τα περισσότερα σπίτια, μεγάλωσαν τις δυσκολίες και χειροτέρεψαν πολύ την κατάσταση.

Το χειμώνα του 1862, ο πόλεμος μεταφέρθηκε στη θάλασσα και τους ποταμούς. Στην ατλαντική ακτή, το ναυτικό της Ένωσης καταδίωκε τα σκάφη που προσπαθούσαν να διασπάσουν τον αποκλεισμό. Στο εσωτερικό, θωρακισμένα ποταμόπλοια συγκρούονταν στους μεγάλους υδάτινους δρόμους (Τένεσι, Κάμπερλαντ και Μισισσιπή) που διέσχιζαν το δυτικό τμήμα της Συνομοσπονδίας. Σε αυτό το δυτικό μέτωπο, μια επιτυχής εκστρατεία των Βορείων τους απέφερε την πολυαίμακτη νίκη της μάχης του Σίλοχ, κατά την οποία σε μια διήμερη σφοδρή σύγκρουση φονεύτηκαν ή τραυματίστηκαν 20,000 άντρες και από τις δύο πλευρές.

⁹¹ Η στολή των νοτίων ήταν γκριζα (στο χρώμα του χυλού από βρόμη)

Οι στρατιώτες της Ένωσης φορούσαν μπλε στολή

Στην αρχή του εμφυλίου πολέμου την άνοιξη του 1861 οι επιτυχίες των Συνομοσπονδιακών ανάγκασαν το ναυτικό της Ένωσης να εγκαταλείψει τα ναυπηγεία του Νόρφολκ στη Βιρτζίνια. Αρκετά πλοία που βρίσκονται εκεί για συντήρηση παραδόθηκαν στη φωτιά για να μη πέσουν στα χέρια των επαναστατών. Μεταξύ τους ήταν το Μέριμακ, ένα ξύλινο ελικοφόρο ατμόπλοιο κατασκευής 1856. Οι Συνομοσπονδιακοί το ανέλκυσαν, επισκεύασαν τις ατμομηχανές, πρόσθεσαν σκληρότερα ξύλα σε πολλαπλά στρώματα και τοποθέτησαν σιδερένια ελάσματα (χυτοσίδηρα δοκάρια) στα πιο ευπαθή σημεία, κυρίως στο ξύλινο κατάστρωμά του.

Μολονότι όμως αυτές οι προσπάθειες «ενίσχυσαν» κάπως τα πλευρά του πλοίου, περιόρισαν παραλλήλως την ικανότητα των ελιγμών (πλήρη περιστροφή έπειτα από τριάντα λεπτά) καθώς και την ανώτατη ταχύτητά του (μόλις τέσσερις κόμβους) και δημιούργησαν προβλήματα που απειλούσαν την ευστάθειά του.

Η ονομασία Μέριμακ δόθηκε στο πλοίο κατά τη διάρκεια των επισκευών. Ωστόσο, όταν κατελκύστηκε στις 5 Μαρτίου 1862, το επίσημο όνομα του ήταν Βιρτζίνια.

Το πρωί της 8ης Μαρτίου το Βιρτζίνια έπλευσε στα νερά του Χάμπτον Ρόουντς και επετέθη στον στόλο της Ένωσης. Την ίδια ημέρα το Βιρτζίνια έριξε επίσης και το Μινεσότα στα αβαθή. Πάνω από 400 Ενωτικοί και 20 Ομοσπονδιακοί ναυτικοί σκοτώθηκαν ή τραυματίστηκαν στη ναυμαχία της 8ης – 9ης Μαρτίου.

Την αυγή της 9ης Μαΐου το Βιρτζίνια κινήθηκε προς το Μινεσότα σκοπεύοντας να το αποτελειώσει. Ωστόσο, οι Συνομοσπονδιακοί ναυτικοί βρήκαν μπροστά τους το Μόνιτορ, το οποίο είχε έλθει από τη Νέα Υόρκη στη διάρκεια της νύχτας. Στις 9:00 π.μ. τα δύο θωρηκτά άνοιξαν πυρ. Στην διάρκεια της δίωρης ναυμαχίας το Μόνιτορ αποδείχτηκε πιο ευέλικτο, αλλά καμία πλευρά δεν κατάφερε να επιβληθεί της άλλης, αφού οι μάλες των κανονιών τους αναπηδούσαν πάνω στις σιδερένιες πλάκες χωρίς να προξενούν καμία βλάβη. Η ναυμαχία της 9^{ης} Μαΐου ολοκληρώθηκε αναίμακτα και για τις δύο πλευρές.

Ακόμη και αν το Βιρτζίνια είχε νικήσει το Μόνιτορ, είναι αμφίβολο αν θα είχε επηρεάσει σοβαρά την έκβαση του πολέμου. Η Ομοσπονδία δεν διέθετε την αναγκαία βιομηχανία για την κατασκευή και άλλων θωρηκτών. Το βαρύ και αργοκίνητο Βιρτζίνια θα ήταν μάλλον αναποτελεσματικό έξω από τα νερά των εσωτερικών θαλασσών. Η πραγματική σημασία της ναυμαχίας του Χάμπτον Ρόουντς δεν έγκειται στην ίδια την αναμέτρηση ή έστω και στον εμφύλιο πόλεμο συνολικά, αλλά στις συνέπειες της για το μέλλον της ναυπηγικής.

Λίγες εβδομάδες μετά τη ναυμαχία, όλοι οι σημαντικοί στόλοι του κόσμου άρχισαν να σκέφτονται τη ναυπήγηση θωρηκτών. Η πρώτη σύγκρουση σιδηρόφρακτων πολεμικών στο Χάμπτον Ρόουντς, ιστορικά, υποδείκνυε την υπεροχή της νέας τεχνολογίας. Ο μαχητικός Νότος, με τα στρατεύματά του να έχουν πάρει το βάπτισμα του πυρός και την πολεμική του μηχανή να λειτουργεί πιο αποτελεσματικά, παρέμενε άκαμπος.

Το καλοκαίρι και το φθινόπωρο του 1862 έγιναν πολύ αιματηρές συγκρούσεις. Και το Σεπτέμβριο έγινε μια μάχη που οι Νότιοι ονόμασαν «Σάρπσμπουργκ» και οι Νότιοι «Αντίταμ».

Αντίταμ

Η ήττα της επανάστασης άρχισε στη ρεματιά Αντίταμ κοντά στο Σάρψμπεργκ του Μέριλαντ, στις 17 Σεπτεμβρίου 1862.

Το Μάιο του 1862 ο στρατηγός Ρόμπερτ Λη ανέλαβε τη διοίκηση του Στρατού της Βόρειας Βιρτζίνιας.

Παρά τις ελλείψεις του και τις επικρίσεις που δεχόταν για την ανικανότητά του να ελέγξει τους υφισταμένους του αξιωματικούς, ο Λη αποδείχτηκε ανώτερος των αντιπάλων του, τους οποίους κατέβαλε στις πρώτες μάχες. Εν τούτοις, τόσο ο Λη όσο και ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας Τζέφερσον Ντέιβις αντιλήφθηκαν ότι ο Νότος για να καταφέρει να επιβληθεί σε έναν μακροχρόνιο πόλεμο εναντίον του πολυπληθέστερου και πιο εκβιομηχανισμένου βορρά χρειαζόταν πολεμικό υλικό και ναυτική υποστήριξη από τη Βρετανία, τη Γαλλία και, ίσως, ακόμη και από τη Ρωσία. Ενώ όμως αυτές οι χώρες έβλεπαν με συμπάθεια τον αγώνα του Νότου, δεν θα διακινδύνευαν κακές σχέσεις ή ακόμη και πόλεμο με τις Ηνωμένες Πολιτείες παρά μόνο αν ήταν βέβαιες για την επιτυχία της επανάστασης.

Μετά τη νίκη τους στη δεύτερη μάχη του Μπουλ Ραν κοντά στο Μανάσας της Βιρτζίνιας, στις 30 Αυγούστου 1862, και αφού είχαν αποτρέψει την είσοδο των Βορείων στο Ρίτσμοντ, ο Λη και ο Ντέιβις κατέστρωσαν ένα σχέδιο που θα κάλυπτε τις άμεσες ανάγκες τους σε εφόδια και θα πραγματοποιούσε τον τελικό στόχο τους για ευρωπαϊκή αναγνώριση. Θα μετέφεραν τον πόλεμο στον βορρά.

Στις 9 Σεπτεμβρίου 1862 ο Λη εξέδωσε τη διαταγή αρ. 191 με την οποία ο μισός στρατός του θα χτυπούσε το Χάρισμπεργκ της Πενσιλβάνιας για να καταλάβει το σιδηροδρομικό κέντρο της πόλης, ενώ ο υπόλοιπος θα βιάδιζε εναντίον τους Χάρπερς Φέρι για να καταλάβει το εργοστάσιο όπλων της πόλης και να εξασφαλίσει την επικοινωνία του με τον Νότο. Τέσσερις ημέρες αργότερα, ένας στρατιώτης της Ένωσης ανακάλυψε σε κάποιο χωράφι ένα αντίγραφο της διαταγής τυλιγμένο γύρω από τρία πούρα. Η διαταγή του Λη έφθασε σύντομα στα χέρια του Μακλέλαν.

Αν και ο Μακλέλαν είχε πλέον στα χέρια του ολόκληρο το πολεμικό σχέδιο των Ομοσπονδιακών και οι δυνάμεις του έφθαναν τους 76,000 άνδρες έναντι των 40,000 επαναστατών, υπήρξε επιφυλακτικός επειδή οι αξιωματικοί της αντικατασκοπείας του τον πληροφόρησαν εσφαλμένως ότι η δύναμη της Ομοσπονδίας ήταν πολύ μεγαλύτερη.

Το πλεονέκτημα της αριθμητικής υπεροχής του Μακλέλαν εξουδετερώθηκε γρήγορα από τη βραδύτητά του, την κλιμακωτή χρησιμοποίηση των δυνάμεων του και από τη λυσασμένη αντίσταση των συνομοσπονδιακών.

Στις 14 Σεπτεμβρίου ο Μακλέλαν άρχισε να περικυκλώνει τον στρατό του Λη, αλλά εμποδίστηκε από μικρές αντίπαλες δυνάμεις στο Σάουθ Μάουντεν. Η μικροκαθυστέρηση επέτρεψε στον Λη να παρατάξει το στρατό του σε μια μικρή κορυφογραμμή κοντά στη ρεματιά Αντίταμ ανατολικά του Σάρψμπεργκ στο Μέριλαντ.

Τελικά ο Μακλέλαν επιτέθηκε το πρωί της 17ης Σεπτεμβρίου, αλλά η χαρακτηριστική διστακτικότητά και οι ανεπαρκείς επικοινωνίες του είχαν ως αποτέλεσμα να διασπαστεί η επίθεση σε τρεις μικρότερες μάχες αντί μιας συντονισμένης προσπάθειας. Οι επιθέσεις και οι αντεπιθέσεις κυριάρχησαν στο επόμενο δίωρο, καθώς καμία πλευρά δεν μπορούσε να αποκτήσει κάποιο πλεονέκτημα. Εν τω μεταξύ, το μεσημέρι τα Ενωτικά στρατεύματα επιτέθηκαν στο κέντρο των Νοτίων που προστατεύονταν από ένα κατασκαμμένο δρόμο. Όταν υποχώρησαν οι επαναστάτες, τέσσερις ώρες αργότερα, οι αποδεκατισμένες και εξαντλημένες δυνάμεις των Βορείων δεν ήταν ικανές να τους καταδιώξουν πέρα από ένα σημείο που είναι σήμερα γνωστό με την ονομασία «Ματωμένο μονοπάτι».

Το απόγευμα άλλη μια Ενωτική μονάδα επιτέθηκε στη δεξιά πτέρυγα των επαναστατών επιδιώκοντας να διασχίσει τη ρεματιά Αντίταμ. Μολονότι το ποτάμι ήταν διαβατό στο μεγαλύτερο μέρος του, η μάχη επικεντρώθηκε κυρίως σε μια μικρή γέφυρα. Μετά από σημαντική αιματοχυσία, τα Ενωτικά στρατεύματα απώθησαν τους Συνομοσπονδιακούς και προσπάθησαν να αποκόψουν την επικοινωνία του Λη με τον νότο, όταν έφθασαν επαναστατικές ενισχύσεις από το Χάρπερς Φέρι. Το πρωί της 18ης Σεπτεμβρίου ο στρατός του Λη υποχώρησε πίσω στη Βιρτζίνια. Ο Μακλέλαν, επιφυλακτικός στο έπακρο όπως συνήθως, αποφάσισε να μην τον καταδιώξει. Μελετητές συνηγορούν πως αν το έπραττε, ο πόλεμος ίσως να τελείωνε.

Οι δυο στρατοί είχαν συνολικά 23,000 νεκρούς και τραυματίες, είτε με μπλε είτε γκριζα στολή. Μια μόνο ημέρα μάχης είχε περισσότερες απώλειες από οποιαδήποτε άλλη σύγκρουση στην αμερικανική ιστορία. Είναι χαρακτηριστικό πως οι απώλειες στο Αντίταμ ξεπέρασαν εκείνες της Πιο Μεγάλης Ημέρας του Β Παγκοσμίου Πολέμου, την πρώτη ημέρα της απόβασης στη Νορμανδία σε αναλογία εννέα προς ένα.

Οι συνέπειες του Αντίταμ επεκτάθηκαν πολύ πέρα από θανάτους και τραυματισμούς. Ακόμη πιο σημαντικό και από την άνοδο του ηθικού της Ένωσης, ήταν το γεγονός πως η νίκη των στρατευμάτων της Ένωσης ματαίωσε και την τελευταία πιθανότητα της ευρωπαϊκής διπλωματίας, (Γαλλία, Αγγλία) να εμποδίσει τη δημιουργία μιας ενιαίας Δημοκρατίας σε όλη τη βορειοαμερικανική ήπειρο. Η ελπίδα του Νταϊήβις ότι η Αγγλία θα τασσόταν στο πλευρό των Συνομοσπονδιακών ως παντοδύναμος σύμμαχος, απολέσθηκε σε αυτή την κρίσιμη καμπή της μάχης.

Είναι χαρακτηριστικό πως όταν το 1862 ο Συνομοσπονδιακός διπλωμάτης William Lowndes Yancey επέστρεψε από το Λονδίνο ύστερα από παραμονή μηνών προσπαθώντας (ανεπιτυχώς) να εξασφαλίσει την Βρετανική υποστήριξη για το Νότο, αυτός είπε στον Jefferson Davis σαρκαστικά πως πολλοί είναι οι Βρετανοί που έχουν διαβάσει το Uncle Tom's Cabin.

“With the lost of Antietam went the best chance for recognition of the Confederacy by the European powers.”⁹²

Αν και χρειάστηκαν ακόμη δύομιση χρόνια πολέμου με τις μάχες στο Γκέτισμπεργκ και στο Βίξμπεργκ για να τερματιστεί οριστικά ο πόλεμος, οι Νότιες Πολιτείες ήταν καταδικασμένες από την εποχή που

⁹² Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), p. 186

υποχώρησαν νοτίως του Αντίταμ. Ο συνεχώς βελτιούμενος Ενωτικός στρατός, σε συνδυασμό με την πλήρη αδυναμία εξωτερικής βοήθειας για την Συνομοσπονδία, σηματοδότησε την αρχή του τέλους.

Ο Jefferson Davis αποτύπωσε την κατάσταση: “Our maximum strength has been mobilized, while the enemy is just beginning to put forth his might.”⁹³

Τα λόγια του Ντέιβις αποδείχθηκαν προφητικά. Δεν θα δινόταν ποτέ ξανά στο Νότο η ευκαιρία να αποκτήσει ένα τέτοιο πλεονέκτημα στο πεδίο των μαχών.

As Longstreet noted : “The war had advanced far enough for us to see that mere victory without decided fruits was a luxury we could not afford. Our numbers were less than the Federal forces, and our resources were limited while theirs were not.”⁹⁴

Emancipation Proclamation

Ο Πρόεδρος Λίνκολν είχε από τις 22 Ιουλίου του 1862 αναγνώσει στο Υπουργικό Συμβούλιο ένα πρόχειρο σχέδιο της ιστορικής προκήρυξης για την απελευθέρωση των δούλων, αλλά την εποχή εκείνη, ο Υπουργός Σιούερντ πρότεινε να μην εκδοθεί η προκήρυξη προτού να επιτευχθεί μια στρατιωτική νίκη.

Ο Abraham Lincoln, λίγες μόλις μέρες πριν την κρίσιμη μάχη του Αντιταμ, εξηγούσε τον εθνικιστικό στόχο ως τη διατήρηση της Ένωσης στις 22 Αυγούστου του 1862:

«Εάν υπάρχουν κάποιοι οι οποίοι δεν θα έσωναν την Ένωση εκτός αν την ίδια στιγμή μπορούσαν να σώσουν την σκλαβιά, δεν συμφωνώ μαζί τους. Εάν υπάρχουν κάποιοι οι οποίοι δεν θα έσωναν την Ένωση εκτός αν την ίδια στιγμή μπορούσαν να καταστρέψουν τη δουλεία, δεν συμφωνώ μαζί τους. Το κυρίαρχο αντικείμενό μου σε αυτήν την προσπάθεια είναι να σώσω την Ένωση, και δεν είναι ούτε να σώσω ούτε να καταστρέψω τη δουλεία. Εάν θα μπορούσα να σώσω την ένωση χωρίς την απελευθέρωση κάποιου σκλάβου θα το έκανα, και εάν θα μπορούσα να σώσω την Ένωση με την απελευθέρωση όλων των σκλάβων θα το έκανα, και εάν θα μπορούσα να τη σώσω με την απελευθέρωση κάποιων και αφήνοντας άλλους μόνους θα το έκανα επίσης...».⁹⁵

Αυτή η δήλωση έκφραζε την άποψη που συμμαρίζονταν πολλοί στον Βορρά, οι οποίοι πίστευαν ότι ο κύριος σκοπός του πολέμου δεν ήταν η απελευθέρωση των δούλων, αλλά η τιμωρία των προδοτών εκείνων που επιδίωξαν να διαλύσουν την Ένωση. Μερικοί συμμαρίζονταν την άποψη των Νοτίων, ότι οι μαύροι δεν πρέπει να έχουν τα ίδια δικαιώματα και προνόμια με τους λευκούς, και έκφραζαν την ελπίδα ότι οι δούλοι θα μπορούσαν αργότερα να σταλούν πίσω στην προγονική αφρικανική πατρίδα τους.

⁹³ Roger L. Ransom, ο.π., p. 186

⁹⁴ Roger L. Ransom, ο.π., p. 187

⁹⁵ Roger L. Ransom, ο.π., p. 172

Ο ίδιος ο Λίνκολν συνέχιζε να απορρίπτει την πολιτική της πλήρους πολιτικής αφομοίωσης, αλλά τώρα, μετά το Αντίταμ, ένωθε ότι μπορούσε να κερδίσει μια αποφασιστική μάχη (εννοούμε τη μάχη που ακολουθεί στο Γκέτισμπεργκ) μόνο αν πρόσθετε στον αρχικό σκοπό του την κατάργηση της δουλείας. Την εποχή εκείνη ο Marx έλεγε πως ο Λίνκολν θα πρέπει να ενδώσει στην πίεση από τη Νέα Αγγλία και τα βορειοδυτικά, και «να εγγράψει το slogan-μάχη ‘της κατάργησης της σκλαβιάς!’ στην Αστερόεσσα» .

Η νίκη των Ομοσπονδιακών στρατευμάτων το Σεπτέμβριο στο Αντίταμ έδωσε στον Λίνκολν την επιθυμητή ευκαιρία ώστε στις 22 Σεπτεμβρίου ανέγνωσε στο Υπουργικό Συμβούλιο ένα δεύτερο σχέδιο της προκήρυξης (προκαταρκτική διακήρυξη της χειραφέτησης).

Σε αυτή την κατεύθυνση αναφέρεται το απόσπασμα από το ετήσιο προεδρικό μήνυμα στο Κογκρέσο, την 1^η Δεκεμβρίου 1862:

«Δίδοντες ελευθερίαν εις τους δούλους, εξασφαλίζομεν ελευθερίαν διά τους ελευθέρους, άξιοι τιμής, εξ ίσου, δι’ αυτό που δίδομεν και δι’ αυτό που διατηρούμεν. Θα σώσωμεν ευγενώς ή θα απωλέσωμεν επαισχύντως την τελευταίαν, καλυτέραν ελπίδα της γης».⁹⁶

Επακολούθησε την 1η Ιανουαρίου 1863 η τελική διακήρυξη, η περίφημη «Προκήρυξη της Απελευθέρωσης» (Emancipation Proclamation), που δήλωνε ότι οι δούλοι που άνηκαν στους Νότιους στασιαστές θα απελευθερώνονταν – μόλις οι δυνάμεις της Ένωσης θα εισέρχονταν στο έδαφος των επαναστατών για να σπάσουν τις αλυσίδες τους, εκτός αν οι Πολιτείες που είχαν επαναστατήσει συμφωνούσαν να επιστρέψουν στην Ένωση. Η σχετική παράγραφος μάλιστα τελείωνε διευκρινίζοντας ότι για τις εξαιρούμενες πολιτείες «...οι διατάξεις επί του παρόντος παραμένουν ακριβώς, ως αυτή η Διακήρυξη να μην είχε εκδοθεί».

“Even the Emancipation Proclamation definitely implied that the states could keep slavery if they would come back to the Union.”⁹⁷

Τα πλεονεκτήματα που εξασφάλισε ο Λίνκολν από την Διακήρυξη, μπορούν να συνοψισθούν στα εξής:

By issuing the Emancipation Proclamation, Lincoln had, in the words of Allan Nevins, “irrevocably committed the United States, before the gaze of the whole world, to the early eradication of slavery from those wide regions where it was most deeply rooted.”⁹⁸

“With the stroke of a pen, the president had turned the war into a revolution.”⁹⁹

⁹⁶ Χένρυ Σ. Κόμμαγκερ, *Αθάνατα Κείμενα της Αμερικανικής Ιστορίας* (Αθήνα: Αμερικανική Υπηρεσία Πληροφοριών 1900-1950), σελ. 57

⁹⁷ J. G. Randall, «The Civil War Restudied», *The Journal of Southern History* 6 (Nov., 1940) :449

⁹⁸ Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), p. 207

⁹⁹ Roger L. Ransom, ο.π., p. 207

Αν και πολλοί – ίσως οι περισσότεροι – σκλάβοι είχαν αντιληφθεί ότι θα αφεθούν ελεύθεροι όταν θα κατέφθαναν οι νικητές Γιάνκηδες, ήταν συχνά απροετοίμαστοι για αυτό το γεγονός, όταν τελικά έλαβε χώρα. Ένας παλαιότερος σκλάβος από τη Virginia θυμήθηκε πώς αυτός και οι ελεύθεροι σύντροφοι του ένωσαν από την στιγμή που συνειδητοποίησαν ότι ήταν πλέον ελεύθεροι : “ It came so sudden on ’em they wasn’t prepared for it. Just think of whole droves of people, that had always been kept so close, and hardly left the plantation before, turned loose all at once, with nothing in the world, but what they had on their backs, and often little enough of that.”¹⁰⁰

Μάλιστα, οι επιπτώσεις της διακήρυξης αναδιαμόρφωσαν τις ασχολίες του αγροτικού Νότου, προς όφελος του ελεύθερου χρόνου – προφανώς υπήρξε και αύξηση της κατανάλωσης πέραν των αναγκαίων προς αυτοσυντήρηση.

Όσον αφορά την πτυχή του leisure time:

“It was emancipation of the slaves, and not the physical damage wrought by the war, which accounts for the course of agricultural output in the postwar period. Emancipation gave the ex-slave the freedom to lighten his burden and, for the first time, reserve a portion of his time to himself. The result was that the amount of labor offered by each freedman and his family was substantially less than when slavery forced every man, woman, and child to work long hours throughout the year. Rather than work like slaves, the freedman chose to offer an amount of labor comparable to the standard for free laborers of the time. This withdrawal of labor was an inevitable result of any emancipation scheme.”¹⁰¹

Το ηθικό των Βορείων αναπτερώθηκε ενώ πολλοί Νότιοι θεώρησαν μάταιη τη συνέχιση του αγώνα. Η διακήρυξη ενθάρρυνε πολλούς δούλους να δραπετεύσουν από τους κυρίους τους και να ενταχθούν στις δυνάμεις της Ένωσης.

Στο μεταξύ, η Προκήρυξη Χειραφέτησης όριζε:

«Και διακηρύσσω περαιτέρω και καθιστώ γνωστόν ότι τιοιαύτα άτομα σωματικώς άρτια θα γίνονται δεκτά εις τας ενόπλους υπηρεσίας των Ηνωμένων Πολιτειών διά την επάνδρωσιν φρουρίων, τοποθεσιών, σταθμών και άλλων θέσεων, ως και διά να επανδρώνουν σκάφη όλων των ειδών των αναφερθείσων υπηρεσιών».¹⁰²

Με την αύξηση των δυνάμεων του Βορρά, ο Νότος υπέστη καίρια καταστροφικά πλήγματα.

Το καλοκαίρι του 1863, μια επιδρομή των Συνομοσπονδιακών στο Βορρά κατέληξε σε συντριπτική ήττα στο Γκέτισμπουργκ της Πενσυλβάνιας.

¹⁰⁰ Roger L. Ransom, ο.π., p. 219

¹⁰¹ Η άνθηση της βιομηχανίας εις βάρος της γεωργίας παρουσιάζεται βάσει στατιστικών δεδομένων στο παράρτημα 4. Όπως διαφαίνεται, η Διακήρυξη της Χειραφέτησης δεν μείωσε σημαντικά τα ποσοστά της γεωργίας.

¹⁰² Χένρυ Σ. Κόμμαγκερ, *Αθάνατα Κείμενα της Αμερικανικής Ιστορίας* (Αθήνα: Αμερικανική Υπηρεσία Πληροφοριών 1900-1950), σελ. 57

“It has always been identified as the single event that marked when the tide unmistakably turned in favor of the Union.”¹⁰³

Μετά την μάχη του Άντιταμ, η Ευρωπαϊκή διπλωματία φαινόταν να αποστασιοποιείται από την υπόθεση των Νοτίων. Όμως τίποτα δεν μπορούσε να προδικαστεί.

Σε μια περίφημη ομιλία στο Newcastle-on-Tyne, στις 7 Οκτωβρίου 1862, ο William Ewart Gladstone έλεγε με νόημα: "... We may have our own opinions about slavery; we may be for or against the South; but there is no doubt that Jefferson Davis and other leaders of the South have made an army; they are making, it appears, a navy; and they have made what is more than either, they have made a nation.”¹⁰⁴

Τον Οκτώβριο του 1862, ο Lord Palmerston διατηρούσε μια συγκρατημένη στάση. British government, he said, should “continue merely to be lookers-on till the war shall have taken a more decided turn.”¹⁰⁵

Η επιτυχημένη αντίσταση του στρατού των Ηνωμένων Πολιτειών (στη δεύτερη και τελευταία εισβολή στον Βορρά από τον στρατηγό Ρόμπερτ Λη) στο Γκέτισμπεργκ της Πενσιλβάνιας τον Ιούλιο του 1863 υπήρξε το απόγειο της επανάστασης των Συνομοσπονδιακών Πολιτειών της Αμερικής. Μετά τη μάχη του Άντιταμ, η οποία είχε ανακόψει την πρώτη εισβολή του Λη στον Βορρά τον προηγούμενο Σεπτέμβριο, ο πόλεμος είχε εξαντλήσει τους ελάχιστους πόρους των νοτίων πολιτειών και ο αποκλεισμός των Ομοσπονδιακών λιμανιών από την Ένωση εξακολουθούσε να περιορίζει σε μεγάλο βαθμό την άφιξη εφοδίων από την Ευρώπη δια θαλάσσης. Ο Λη και ο Ομοσπονδιακός πρόεδρος Τζέφερσον Ντέιβις αποφάσισαν για μια ακόμη φορά ότι είχε φθάσει η στιγμή για εισβολή στον Βορρά. Ήλπιζαν ότι αυτή η ενέργεια θα έδινε τη δυνατότητα στον στρατό της Βόρειας Βιρτζίνιας να ερευνήσει την περιοχή και τα εργοστάσια του Μέριλαντ και της Πενσιλβάνιας για εφόδια τα οποία θα αποθηκεύονταν για μελλοντικές επιχειρήσεις.

Ο Λη πίστευε επίσης ότι μια νίκη σε εδάφη της Ένωσης θα ενίσχυε το φιλειρηνικό κίνημα του Βορρά που ζητούσε τερματισμό του πολέμου. Την εποχή εκείνη, ο Ειρηνιστής Δημοκρατικός και Αρχηγός της

¹⁰³ Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), p. 2

¹⁰⁴ Joseph M. Herson, Jr., «British Sympathies in the American Civil War: A Reconsideration», *The Journal of Southern History* 33 (Aug., 1967) :364

¹⁰⁵ Joseph M. Herson, Jr., ο.π., p. 359

Αξιωματικής Αντιπολίτευσης, A. Valladingham, είχε προτείνει ανοικτά παύση του πολέμου και συνθηκολόγηση με τον Νότο. Με την κατηγορία της «...έκφρασης συμπάθειας προς το πρόσωπο του εχθρού», ο Βαλλάντιγκαμ κατεδικάστη σε εξορία στον Καναδά.

Η ενέργεια αυτή παραβίαζε το Άρθρο 1, Εδάφιο 9 του Συντάγματος:

«Το δικαίωμα του HABEAS CORPUS – το κατοχυρούν την ασυλίαν του ατόμου – δεν δύναται να ανασταλή εκτός αν απαιτήται τούτο χάριν της δημοσίας ασφαλείας εις περιπτώσεις στάσεως ή ξένης εισβολής».¹⁰⁶

Εν τω μεταξύ, στην Ουάσινγκτον, ο πρόεδρος Αβραάμ Λίνκολν, ανήσυχος, όταν έμαθε ότι ο Λη (Ιούνιος 1863) προχωρούσε προς βορράν στη Νότια Πενσιλβάνια, ανέθεσε τη διοίκηση στο στρατηγό Τζορτζ Μιντ.

Ο Μιντ κινητοποίησε το στρατό του για να αναχαιτίσει τους προελαύνοντες Συνομοσπονδιακούς. Η τελική σύγκρουση έγινε κατά τύχη και άρχισε όταν ο Συνομοσπονδιακός στρατηγός Α.Χιλ έμαθε ότι σε ένα εργοστάσιο του Γκέτισμπεργκ υπήρχαν παπούτσια που ήταν απολύτως αναγκαία για τους συμπατριώτες του.

Αργά το απόγευμα της 1ης Ιουλίου, οι στρατοί των Ενωτικών και των Ομοσπονδιακών συνέκλιναν προς το Γκέτισμπεργκ. Δυστυχώς για τον Λη, ο διοικητής του ιππικού Τζ. Στούαρτ απομακρύνθηκε αφήνοντας το Λη χωρίς πληροφορίες και αναγνωριστικές δυνάμεις.

Το πρωί της 2ας Ιουλίου ο Μιντ παρέταξε τους 90,000 στρατιώτες της Ένωσης (σε σχήμα αγκίστρου). Απέναντί του, σε ένα ανοιχτό επίπεδο περίπου ένα χιλιόμετρο προς δυσμάς, βρίσκονταν οι 76,000 άνδρες του Λη (παρατεταγμένοι σε μια πλαγιά).

Μετά από αιματηρή μάχη, και έχοντας αποτύχει στις επιθέσεις κατά της δεξιάς και της αριστερής εχθρικής πτέρυγας, ο Λη αποφάσισε πλέον να επιτεθεί στο κέντρο των Βορείων. Όταν διοικητής της δεξιάς πτέρυγας του Λη, ο Τζέιμς Λονγκστριτ πρότεινε να μη γίνει αυτό, ο Λη απάντησε: «Ο εχθρός βρίσκεται εκεί και σκοπεύω να του επιτεθώ».

Το πρωί της 3ης Ιουλίου η μάχη έγινε γνωστή ως επίθεση του Πίκετ.

Οι 15,000 Νότιοι στρατιώτες άρχισαν στις 3:00 μ.μ. τη μακρά προέλασή τους στο ανοιχτό πεδίο προς τις γραμμές των Βορείων. Σε έκταση ενός περίπου χιλιομέτρου, τα 200 κανόνια της Ένωσης σφυροκοπούσαν τη μακρά γκρίζα παράταξη. Παρά τη σφαγή, οι πειθαρχημένοι Συνομοσπονδιακοί έφθασαν τις αμυντικές θέσεις των Ενωτικών και τις διέσπασαν για λίγο πριν οι εφεδρικές δυνάμεις των τελευταίων τους απωθήσουν από αυτό που ονομάστηκε «απόγειο της Ομοσπονδίας». Λιγότερο από το μισό της δύναμης εφόδου κατέφερε να γυρίσει αποδεκατισμένο στο Σέμιναρι Ριτζ. Ο Λη υποδέχτηκε τους επιζώντες με τα λόγια: «Φταίω για όλα... Ζητώ συγνώμη». Η τριήμερη μάχη είχε περισσότερους από 23,000 νεκρούς, τραυματίες, αιχμαλώτους και αγνοούμενους από τους καλύτερους στρατιώτες του Λη. Οι απώλειες του Μιντ ήταν περίπου ισάριθμες.

¹⁰⁶ Χένρυ Σ. Κόμμαγκερ, *Αθάνατα Κείμενα της Αμερικανικής Ιστορίας* (Αθήνα: Αμερικανική Υπηρεσία Πληροφοριών 1900-1950), σελ. 21

Ορισμένες περιγραφές αποδίδουν την ήττα στο Γκέτισμπεργκ στον Στούαρτ, ο οποίος απουσίαζε και δεν είχε δώσει επαρκείς πληροφορίες στον Λη. Άλλες μέμφονται τον Λόνγκστριτ για τη διστακτικότητά του. Η πραγματική ευθύνη, πάντως, δεν ανήκει σε κανέναν άλλο παρά μόνο στον Ρόμπερτ Λη για την εσφαλμένη τακτική και τις ανέφικτες αποφάσεις του (επίθεση πάνω σε ανοιχτό έδαφος εναντίον των πολυάριθμων αμυντικών θέσεων της Ένωσης).

Μετά το Γκέτισμπεργκ, ο Νότος δεν κατάφερε ποτέ πια να αναλάβει κάποια αποτελεσματική επίθεση.

Είναι αμφίβολο αν η Ομοσπονδία θα κατάφερνε να επιβληθεί ακόμη και αν είχε νικήσει στο Γκέτισμπεργκ. Η θέση της στο θέμα της δουλείας κρατούσε τους Ευρωπαίους συμμάχους της σε απόσταση, ενώ ο Νότος δεν μπορούσε να συγκριθεί με τον Βορρά σε πορους και βιομηχανίες. Ο πιο πολυάνθρωπος Βορράς μπορούσε να παρατάξει περισσότερους στρατιώτες και, μετά τη Διακήρυξη της Απελευθέρωσης των δούλων, οι ελεύθεροι και οι φυγόδικοι σκλάβοι κατατάσσονταν εθελοντικά στον στρατό της Ένωσης. Όλοι αυτοί οι παράγοντες σε συνδυασμό καθιστούν το Γκέτισμπεργκ μία από τις σημαντικότερες μάχες της ιστορίας. Παραμένει όμως μικρότερης σημασίας από τη μάχη του Άντιταμ που είχε λάβει χώρα τον προηγούμενο χρόνο. Το Άντιταμ ανάγκασε την Ομοσπονδία να αγωνίζεται μόνη. Το Γκέτισμπεργκ απέδειξε ότι αυτό δεν ήταν αρκετό.

Ο λόγος του Γκέτισμπεργκ¹⁰⁷, 19 Νοεμβρίου 1863

... Ήδη, έχομεν εμπλακή εις ένα μεγάλον εμφύλιον πόλεμον κατά τον οποίον κρίνεται εάν αυτό το έθνος ή οιονδήποτε άλλο έθνος, ούτω θεμελιωθέν και ούτω αφιερωθέν, δύναται να διατηρηθή. Έχομεν συγκεντρωθή εις εν μέγα πεδίον μάχης του πολέμου αυτού. Προσήλθομεν διά να αφιερώσωμεν εν μέρος αυτού του πεδίου ως τελικόν τόπον αναπαύσεως εκείνων που εδώ προσέφερον την ζωήν των, ώστε το έθνος αυτό να ηδύνατο να επιζήση. Είναι απολύτως πρόπον και σωστόν να πράξωμεν ούτω.

Εν τούτοις, υπό ευρύτεραν έννοιαν, δεν δυνάμεθα να αφιερώσωμεν – δεν δυνάμεθα να εξαγνίσωμεν – δεν δυνάμεθα να καθαγιάσωμεν – το χώμα αυτό. Οι γενναίοι άνδρες, ζώντες και νεκροί, που ηγωνίσθησαν εδώ, το έχουν καθαγιάσει πολύ περισσότερον ή όσον η πτωχή μας δύναμις ημπορεί να προσθήση ή να αφαιρέση.

“The World,” Lincoln claimed, “will little note, nor long remember what we say here, but it can never forget what (those who died) did here.”

Χρέος ημών των ζώντων είναι μάλλον να αφιερώσωμεν εαυτούς, τώρα, εις το ημιτελές έργον το οποίον εκείνοι που επολέμησαν εδώ έχουν μέχρι τούδε τόσον ηρωικώς προαγάγει. Χρέος ημών μάλλον είναι να αφιερώσωμεν εαυτούς εις το υψηλόν καθήκον που παραμένει ενώπιόν μας – να αντλήσωμεν από τους

¹⁰⁷ Χένρυ Σ. Κόμμαγκερ, ο.π., σελ. 58

τιμημένους αυτούς νεκρούς ακόμη περισσότεραν αφοσίωσιν εις την υπόθεσιν διά την οποίαν εκείνοι έδωσαν και την τελευταίαν πλήρη απόδειξιν αφοσίωσως – να αποφανθώμεν ημείς εδώ εκ βάθους ψυχής ότι οι νεκροί αυτοί δεν θα έχουν πέσει επί ματαιώ, ότι το έθνος τούτο, με την βοήθειαν του Θεού, θα αναγεννηθή ελεύθερον και ότι η κυβέρνησις του λαού, υπό του λαού, διά τον λαόν, δεν θα εξαφανισθή από την γην.

Το Κογκρέσο αποφάσισε να μετατρέψει το πεδίο της μάχης, όπου είχαν πέσει τόσοι γενναίοι άνδρες, σε εθνικό κοιμητήριο.

Στο δυτικό μέτωπο το οχυρό των Συνομοσπονδιακών στο Βίκσμπουργκ του Μισισίπι υποχρεώθηκε να παραδοθεί ύστερα από παρατεταμένη πολιορκία. Οι παρατηρητές της εποχής τόνισαν ότι ο Νότος είχε, στην πραγματικότητα, χάσει τον πόλεμο, αλλά ο Βορράς δεν τον είχε κερδίσει ακόμα.

Βίζμπεργκ

Η παράδοση του Βίζμπεργκ στις 4 Ιουλίου 1863 εξουδετέρωσε το κυριότερο εμπόδιο για τον έλεγχο του ποταμού Μισισίπι (ζωτικές πηγές ανθρώπινου δυναμικού και εφοδίων) από την Ένωση (μέχρι τον κόλπο του Μεξικού) και χώρισε την Ομοσπονδία σε δύο τμήματα, ανατολικό και δυτικό. Καθιέρωσε επίσης τον στρατηγό Γιουλίσες (Οδυσσέα) Γκραντ ως ηγετική στρατιωτική φυσιογνωμία, κάτι που τον οδήγησε τελικά στην ανάληψη της αρχηγίας του στρατού της Ένωσης ο οποίος θα νικούσε τον Ρόμπερτ Λι και θα τερμάτιζε την επανάσταση.

Μετά την κατάληψη από τις δυνάμεις της ένωσης υπό τον Γκραντ του Φορτ Χένρι και του Φορτ Ντόνελσον (Φεβρουάριο του 1862) και της Νέας Ορλεάνης (Απρίλιος 1863) η Ένωση κατείχε τα δύο άκρα του Μισισίπι, αλλά οι επαναστάτες εξακολουθούσαν να ελέγχουν το εσωτερικό με διάφορα μικρά φρούρια στις όχθες του.

Ο Alfred Thayer Mahan, ιστορικός του ναυτικού πολέμου, ισχυριζόταν ότι: "the nation that controls the water ways wins the war."¹⁰⁸

Ο πρόεδρος Αβραάμ Λίνκολν δήλωσε: «Το κλειδί είναι το Βίζμπεργκ!... Ο πόλεμος δεν πρόκειται να τελειώσει αν δεν βάλουμε αυτό το κλειδί στην τσέπη μας». Οι Ενωτικοί διοικητές είχαν αντιληφθεί την ανάγκη να καταληφθεί αυτή η σημαντική μεταφορική οδός.

Ο Λίνκολν, επιδιώκοντας πάντα να έχει επιθετικούς στρατηγούς, προήγαγε τον Γκραντ στην αρχηγία του Στρατού του Τενεσί μετά την κατάληψη του Φορτ Ντόνελσον (φρούριο στις όχθες του ποταμού Κάμπερλαντ, διά

¹⁰⁸ Sellano L. Simmons, «Count Them too: African Americans from Delaware and the United States Civil War Navy, 1861-1865», *The Journal of Negro History* 85 (Summer, 2000) :188

του οποίου μεταφέρονταν εφόδια από τον Μισισίπι στο εσωτερικό του Τενεσί). Ο Γκραντ κινήθηκε προς το νότο, αλλά σύντομα διαπίστωσε ότι βρισκόταν μπροστά σε έναν τρομερό εχθρό: ο ισχυρός Ομοσπονδιακός στρατός υπό τον στρατηγό Τζον Πέμπερτον και διάφορες τοπικές ομάδες επαναστατών υπό τον στρατηγό Τζόζεφ Τζόνστον χρησιμοποιούσαν το Βίξμπεργκ για αρχηγείο τους.

Από τον Ιανουάριο μέχρι τον Μάρτιο του 1863 ο Γκραντ έκανε τέσσερις ανεπιτυχείς προσπάθειες για να καταλάβει, ή τουλάχιστον να απομονώσει, το Βίξμπεργκ. Τελικά, τον Απρίλιο κατέστρωσε ένα περίτεχνο σχέδιο ενοποιώντας τις χερσαίες και ναυτικές δυνάμεις που θα αναπτύσσονταν για να αποδυναμώσουν την άμυνα της Ομοσπονδίας. Στο μεταξύ, η ανάγκη για προμήθειες για το στρατό των Νοτίων γινόταν ολοένα αυξανόμενη.

Το καλοκαίρι του 1863 ένας από τους παλαιούς πολεμιστές του Lee έγραφε στο σπίτι του από την Πενσυλβάνια : “(Our) army likes this country very well, and – O! What a relief it will be to our country to be rid of our army for some time. I hope we may keep away for some time and so relieve the calls for supplies that have been so long made upon our people.”¹⁰⁹

Στο μέτωπο των συγκρούσεων, το σχέδιο του Γκράντ αποδείχθηκε λαμπρό. Έπειτα από σειρά παραπλανητικών επιθέσεων – στόχευαν σε κατάτμηση των δυνάμεων των Ομοσπονδιακών – στις 4 Ιουλίου οι κανονιοβολισμοί, σε συνδυασμό με τις ασθένειες και την πείνα, ανάγκασαν τον Πέμπερτον να παραδοθεί ενώ το ίδιο έπραξαν και οι υπόλοιποι επαναστάτες στα φρούρια του Μισισίπι. Ο Γκραντ ενημέρωσε την Ουάσινγκτον ότι ο ποταμός ήταν πλέον ανοικτός για τον Βορρά. Πλέον, οι ανατολικές περιοχές της Συνομοσπονδίας αποκόπηκαν από τα κύρια τμήματα της παραγωγής ζάχαρης και κρέατος και σταμάτησε έτσι το σημαντικό εξωτερικό εμπόριο με το Μεξικό.

Τσάρλστον

Η επίθεση του ομοσπονδιακού Χάνλι κατά του στόλου των Ηνωμένων Πολιτειών έξω από το λιμάνι του Τσάρλστον το 1864 ήταν η πρώτη επιτυχημένη υποβρύχια ενέργεια της ιστορίας. Όταν η Ομοσπονδία αποσπάστηκε από τις Ηνωμένες Πολιτείες το 1861, ο Βορράς απέκλεισε το Νότο εμποδίζοντας την εξαγωγή αγροτικών προϊόντων και την εισαγωγή στρατιωτικών εφοδίων. Η Ομοσπονδία προσπάθησε να διασπάσει τον αποκλεισμό με ένα σιδηρόφρακτο θωρηκτό στο Χάμπτον Ρούντς το 1862, αλλά ούτε αυτή ούτε οι επόμενες προσπάθειες της υπήρξαν επιτυχείς.

Το 1863 αρκετοί Νότιοι εφευρέτες σκέφτηκαν ότι η πιο οικονομική μέθοδος διάσπασης του αποκλεισμού από την Ένωση ήταν τα υποβρύχια. Η κατασκευή τους άρχισε στο Μόμπιλ της Αλαμπάμα το 1863 με το Χάνλι, που πήρε το όνομα του προς τιμήν του βασικού χρηματοδότη της προσπάθειας. Μοναδικός εξοπλισμός του υποβρυχίου (μήκος 13 μέτρων) ήταν εκρηκτικές ύλες. Για να επιτεθεί, το Χάνλι πλησίαζε υποβρυχίως ένα εχθρικό σκάφος, στερέωνε στο πλευρό του τα εκρηκτικά και μετά τα πυροδοτούσε με ένα σκοινί καθώς απομακρυνόταν

¹⁰⁹ Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), p. 194

από αυτό. Το φθινόπωρο του 1863 οι κατασκευαστές μετέφεραν το Χάνλι σιδηροδρομικώς στο Τσάρλστον της Νότιας Καρολίνας. Λίγο μετά την άφιξη και την καθέλκυσή του, το υποβρύχιο επιχείρησε να διασπάσει τον αποκλεισμό της Ένωσης έξω από το λιμάνι, δίχως επιθυμητή κατάληξη.

Στις 17 Φεβρουαρίου 1864 το σκάφος – αφού είχε βυθιστεί δύο φορές κατά τη διάρκεια θαλάσσιων δοκιμών τον Οκτώβριο - με καπετάνιο τον ανθυποπλοίαρχο Τζορτζ Ντίξον, έναν από τους κατασκευαστές του υποβρυχίου στην Αλαμπάμα, αναχώρησε από την προβλήτα του στο Τσάρλστον, βυθίστηκε κάτω από την επιφάνεια της θάλασσας και πλησίασε τον στόλο της Ένωσης. Αθόρυβα, βρέθηκε δίπλα στο εχθρικό Χαουσατόνικ, 1,800 τόνων και 23 κανονιών.

Την επόμενη ημέρα ο ανθυποπλοίαρχος Φ.Χίγκινσον του Ενωτικού ναυτικού στην ανάφορά του, έλεγε πως το Χάνλι πλησίασε το Χαουσατόνικ σε χρονικό διάστημα περίπου δύο λεπτών από τη στιγμή που έγινε αντιληπτό, ενώ περίπου ένα λεπτό αργότερα ακολούθησε η έκρηξη και το πλοίο άρχισε να βυθίζεται από την πρύμνη, παίρνοντας κλίση προς το λιμάνι. Το πλήγμα για τους Ομοσπονδιακούς ήταν πέντε ανθρώπινες ζωές.

Το Χάνλι δεν επέστρεψε μετά την επίθεση. Η τύχη του Χάνλι έμεινε άγνωστη τα επόμενα 131 χρόνια, μέχρις ότου οι υποβρύχιοι αρχαιολόγοι το ανακάλυψαν στο βυθό του ωκεανού το 1955. Η ανύσχυση του πραγματοποιήθηκε από δύτες το 2000. Η ακριβής αιτία της βύθισής του παραμένει ανεξακριβωτή. Η Ομοσπονδία είχε την τιμή να πραγματοποιήσει την πρώτη επιτυχημένη υποβρύχια πολεμική αποστολή. Τόσο οι Ηνωμένες Πολιτείες όσο και άλλες χώρες διδάχτηκαν από την μάχη και αύξησαν τις υποβρύχιες έρευνές τους. Η συνέχεια στο πεδίο των μαχών αποτέλεσε την επισφράγιση της νίκης των Βορείων.

Ο στρατηγός Γιούλις Σ. Γκραντ (νικητής του Βίσμπουργκ), ως ανώτατος διοικητής των δυνάμεων της Ένωσης από τις αρχές του 1864, εξαπέλυσε μια επίθεση κατά των στρατευμάτων του Ρόμπερτ Λη στη Βιρτζίνια. Η χώρα συνέχισε να σπαράσσεται από τον εμφύλιο πόλεμο όταν ο Λίνκολν εξελέγη Πρόεδρος για δεύτερη φορά το 1864. Την εποχή εκείνη η έκβαση του πολέμου ήταν ακόμη αμφίβολη. Ο συνάδελφος στρατηγός του Γκραντ, Γουίλιαμ Σέρμαν, - ιστορικά θεωρείται ο πρόδρομος του ολοκληρωτικού πολέμου - επικεφαλής των Βορείων, σε μια περίφημη, αιματηρή «πορεία προς τη θάλασσα», καταλαμβάνει την Ατλάντα, τη Σαβάνα, την Κολούμπια και το Τσάρλεστον, σπέρνοντας τον όλεθρο στο νότο. Όπως έγραφε στον Στρατηγό Grant, στις 9 Οκτωβρίου 1864: “I can make the march and make Georgia howl.”¹¹⁰ Οι καταστροφές είναι μεγάλες, (δρόμοι και σιδηρόδρομοι που χρησίμευαν ως ζωτικές γραμμές ανεφοδιασμού της Συνομοσπονδίας), αλλά ακόμη σημαντικότερες είναι οι ψυχολογικές επιπτώσεις τους. Το Νοέμβριο, η στοργή και ο ανθρωπισμός του Λίνκολν σε επιστολή¹¹¹ προς μια μητέρα πέντε παιδιών που φονεύθηκαν στη μάχη, αντανακλούσε το νόημα της θυσίας των πολεμιστών. Όπως διακήρυττε ο Λίνκολν, η διατήρηση του Συντάγματος, δηλαδή η νομιμότητα, και η ενότητα του νέου κράτος, άξιζαν τον ηρωισμό και την αυταπάρνησή τους.

¹¹⁰ James L. Sellers, «The Economic Incidence of the Civil War in the South», *The Mississippi Valley Historical Review* 14 (Sep., 1927) :179

¹¹¹ Χένρυ Σ. Κόμμαγκερ, *Αθάνατα Κείμενα της Αμερικανικής Ιστορίας* (Αθήνα: Αμερικανική Υπηρεσία Πληροφοριών 1900-1950)

Κυβερνείον

Ουάσινγκτον, 21, Ν/ου 1864

Καν Μπίξμπυ, Βοστώνη

Μασσαχουσέτης

Αξιότιμος Κυρία,

Εις τα αρχεία του Υπουργείου Στρατιωτικών μου έδειξαν μίαν δήλωσιν του Γενικού Υπασπιστού της Μασσαχουσέτης ότι είσθε η μήτηρ πέντε υιών, οι οποίοι απέθανον ενδόξως εις το πεδίον της μάχης. Αισθάνομαι πόσον άτονος και άκαρπος θα είναι κάθε λέξις μου που θα απέβλεπε εις το να σας αποσπάση της μεγάλης σας

θλίψεως διά μίαν απώλειαν τόσοσιν συντριπτικήν, αλλά θεωρώ καθήκον μου να σας προσφέρω την παρηγορίαν που θα εύρητε εις τας ευχαριστίας της δημοκρατίας, διά την οποίαν απέθανον όπως την σώσουν. Είθε ο Θεός να απαλύνη τον πόνον σας και να σας αφήση μόνον την γλυκείαν ανάμνησιν των λατρευτών σας νεκρών και την σεμνήν υπερηφάνειάν σας διά την τόσοσιν πολύτιμον θυσίαν, την οποίαν προσεφέρατε επί του βωμού της ελευθερίας.

Ειλικρινώς και ευσεβάστως υμέτερος

Α. Λίνκολν

Ο Αβραάμ Λίνκολν και ο υιός του Ταντ.

Στις 20 Δεκεμβρίου 1864, ο Sherman τηλεγράφησε στον Lincoln να του ανακοινώσει το ευχάριστο νέο της κατάληψης της Ατλάντα. Η υπερηφάνεια του ήταν έκδηλη. Sherman wished to present "as a Christmas gift, the city of Savannah."¹¹²

Σε μια επικοινωνία με τον γραμματέα Seddon, στις 11 Ιανουαρίου 1865, ο Robert Lee έγραψε: "There is nothing within reach of this army to be impressed; the country is swept clean. . . . We have only two days' rations."¹¹³

¹¹² Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), p. 210

¹¹³ James L. Sellers, «The Economic Incidence of the Civil War in the South», *The Mississippi Valley Historical Review* 14 (Sep., 1927) :180-1

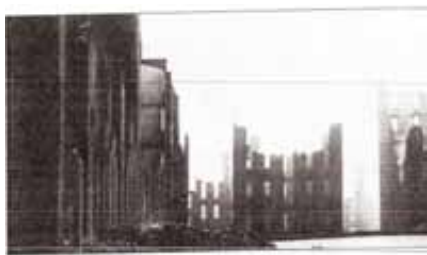
Κατά την ορκωμοσία του Λίνκολν, τον Μάρτιο του 1865, ήταν πλέον φανερό ότι ο Βορράς είναι ο νικητής και ότι ο πόλεμος θα τελείωνε σύντομα.

...Καμμία από τας δύο παρατάξεις δεν ανέμενε να έχη ο πόλεμος την έκτασιν και την διάρκειαν την οποίαν έχει ήδη λάβει... Εκάστη απέβλεπεν εις ένα εύκολον θρίαμβον και εν αποτέλεσμα ολιγώτερον θεμελιώδες και καταπληκτικόν.

Χωρίς κακίαν διά κανένα, με ευσπλαχνία δι' όλους, με σταθερότητα εις το δίκαιον όπως ο Θεός μας καθιστά ικανούς να διακρίνωμεν το δίκαιον, ας αγωνισθώμεν περαιτέρω διά να φέρωμεν εις πέρας το έργον που ανελάβομεν, να επουλώσωμεν τας πληγάς του έθνους, να φροντίσωμεν δι' αυτόν που θα έχη δώσει το αίμα του εις την μάχην και διά την χήραν του και το ορφανόν του, να κάμωμεν το παν διά του οποίου θα είναι δυνατόν να επιτευχθή και να διαφυλαχθή μία δικαία και διαρκής ειρήνη μεταξύ ημών των ιδίων και με όλα τα έθνη.

Η συνθηκολόγησι των Νοτίων & το άδοξο τέλος του Προέδρου Λίνκολν

Ήδη από τις αρχές του 1865, ο Τζέφερσον Ντέιβις είχε ξεκινήσει διακριτικές ερευνητικές συζητήσεις με Βόρειους απεσταλμένους με θέμα τους όρους μιας πιθανής ειρήνης. Σε ορισμένα θέματα ο Λίνκολν ήταν ανυποχώρητος: Υποστήριζε επίμονα ότι έπρεπε να αποκατασταθεί αμέσως η εθνική κυριαρχία της ομοσπονδιακής κυβέρνησης της Ουάσινγκτον. Δε θα υπήρχε συμβιβασμός ως προς το θέμα της δουλείας. Δε θα γινόταν πρόσκαιρη ανακωχή. Και όλες οι κατά τις Ένωσης δυνάμεις θα διαλύονταν αμέσως. Ο Ντέιβις έλπιζε ότι θα είχε την δυνατότητα διαπραγματεύσεων, και ο πόλεμος συνεχίστηκε ως την άνοιξη, οπότε ο στρατηγός Λη ειδοποίησε ότι έπρεπε να εκκενωθεί η πολιορκημένη πρωτεύουσα της Συνομοσπονδίας, Ρίτςμοντ.

Για τον Νότο, ο οποίος θρηνούσε την απώλεια των ελπίδων του, η πτώση του Ρίτςμοντ, πρωτεύουσα του Νότου, έδρα του προέδρου Τζέφερσον Ντέιβις και της κυβέρνησής του, σήμανε την αρχή του τέλους. Οι τοίχοι των καμένων αποθηκών του Ρίτςμοντ της Βιρτζίνια, πρωτεύουσας της Συνομοσπονδίας, μετά την κατοχή της πόλης από τις δυνάμεις της Ένωσης στις 3 Απριλίου του 1865. Δύο μέρες αργότερα, ενώ ο Λίνκολν βιάδιζε στους ερειπωμένους δρόμους της πόλης, τον περικύκλωσαν πλήθη από πρώην δούλους που γιόρταζαν την ελευθερία τους. Στις 9 Απριλίου, με αποκομμένες τις γραμμές ανεφοδιασμού και με την εξάντληση των εφοδίων του, ο επικεφαλής των στρατευμάτων της Συνομοσπονδίας, στρατηγός Ρόμπερτ Λη, δεν είχε άλλη επιλογή από το να παραδοθεί στον Ομοσπονδιακό ομόλογό του, Γουλίσερ Σ. Γκραντ, και αυτό έκανε στο Απομάτοξ Κορτ Χάους, 120 χιλιόμετρα περίπου δυτικά του Ρίτςμοντ.

¹¹⁴ Χένρυ Σ. Κόμμαγκερ, *Αθάνατα Κείμενα της Αμερικανικής Ιστορίας* (Αθήνα: Αμερικανική Υπηρεσία Πληροφοριών 1900-1950), σελ. 59-60

«Η παράδοση του στρατηγού Λη», στις 9 Απριλίου 1865 (πίνακας του Μ. Τσαπαντ).

Ο Λη στα χρόνια που έζησε δεν έπαψε να παροτρύνει τους Νοτίους να γίνουν νοματαγείς πολίτες των πρώην εχθρών τους. Η παράδοση του στρατηγού Τζόζεφ Ε. Τζόνστον, στον Σέρμαν εννιά μέρες αργότερα, έβαλαν τέλος στις εχθροπραξίες.¹¹⁵ Με το τέλος του εμφυλίου ο κίνδυνος διαμελισμού των Ηνωμένων Πολιτειών σε μικρές ανεξάρτητες δημοκρατίες παραμερίσθηκε.

“In truth, the reason the South failed to win was because the war was a civil war and not a war between states.”¹¹⁶

“For all the costs,” ο Russell F. Weigley γράφει, “the outcome of the Civil War somehow redeemed the costs.”¹¹⁷

Ακριβώς όπως «η καταστροφή της σατανικής αυτοκρατορίας του Adolf Hitler και της βάνουσης ιαπωνικής επίθεσης (επιδρομής)... επετεύχθη μόνο μέσω του πολέμου, έτσι η εξάλειψη της σκλαβιάς στις Ηνωμένες Πολιτείες ως μια ενσάρκωση του κακού μπορεί να ήταν ανέφικτη εκτός μέσα από την πληρωμή φόρου αίματος».

The poet Whittier rejoiced over the victory even though it came by a method other than that which he had hoped for, but saw in all of it the planning of a “wiser hand than man’s” :

“Not as we hoped ; but what are we?

Above our broken dreams and plans

God lays, with wiser hand than man’s,

The corner-stones of liberty.

“I cavil not with Him; the voice

That freedom’s blessed gospel tells

¹¹⁵ Στον «χρονολογικό κατάλογο μαχών» των ΗΠΑ περιλαμβάνονται πάνω από 2,200 συκρούσεις.

¹¹⁶ Robert W. Winston, «Was the American Conflict a War between States?», *Social Forces* 13 (Mar., 1935) :382

¹¹⁷ Russell F. Weigley and James M. McPherson., «A Great Civil War: A Military and Political History», *The Journal of Military History* 65 (Jan., 2001) :199

Is sweet to me as silver bells,
Rejoicing! Yea, I will rejoice!”¹¹⁸

Οι όροι της παράδοσης (των νοτιών) ήταν γεμάτοι νομιμοφροσύνη και, κατά την επιστροφή του από τη σύσκεψη, ο Γκραντ καθυσύχασε τις θορυβώδεις εκδηλώσεις των στρατιωτών του, θυμίζοντάς τους πώς «οι επαναστάτες είναι συμπατριώτες μας και πάλι».

Με τους όρους της Ειρήνης οι στρατιώτες της Συνομοσπονδίας απαλλάχτηκαν από τη δίωξη για προδοσία. Ύστερα από προσωπική αίτηση του Λη, ο Γκραντ επέτρεψε στους στρατιώτες της Συνομοσπονδίας να κρατήσουν τα άλογά τους. Στους δρόμους των πόλεων του Βορρά, άντρες και γυναίκες χόρευαν, τραγουδούσαν, προσεύχονταν και έκλαιγαν από χαρά. Στις 11 Απριλίου ο Λίνκολν σε ομιλία του από έναν εξώστη του Λευκού Οίκου στην Ουάσινγκτον ανακοίνωσε τα σχέδιά του για την επάνοδο των νοτιών Πολιτειών στην Ένωση και την ανασυγκρότηση της χώρας.

Η πολιτική του αυτή περιλάμβανε τους πιο γενναιόφρονους όρους που πρόσφερε ποτέ νικητής στον αντίπαλό του. Η ανταρσία πρέπει να ξεχαστεί και κάθε πολιτεία του νότου να γίνει ξανά δεκτή στην Ένωση με όλα της τα δικαιώματα. Αλλά καθώς μιλούσε, ένας από το αγαλλόμενο πλήθος στράφηκε προς ένα σύντροφό του και του είπε προφητικά: «Αυτή είναι η τελευταία ομιλία που θα κάνει».

Την Πέμπτη το βράδυ, στις 13 Απριλίου, η Ουάσινγκτον ήταν φωταγωγημένη για να γιορτάσει τη συνθηκολόγηση του Λη και εύθυμα πλήθη πλημμύριζαν τους δρόμους. Στις 14 Απριλίου, ο πρόεδρος συγκάλεσε το τελευταίο του υπουργικό συμβούλιο, όπου αποφασίστηκε η άρση του αποκλεισμού.

Το όνομα του ανθρώπου που διαφωνούσε (με τον Λίνκολν) ήταν Τζον Γουίλκινς Μπουθ. Ήταν ηθοποιός και ένθερμος υποστηρικτής του Νότου. Επί μερικές βδομάδες οργάνωνε μια συνομοσπία δολοφονίας. Το βράδυ της Μεγάλης Παρασκευής, στις 14 Απριλίου, κατά τη διάρκεια της παράστασης μιας λαϊκής κωμωδίας στο Θέατρο Φορντς στην Ουάσινγκτον, ο Μπουθ μπήκε στο θεωρείο του προέδρου και πυροβόλησε τον Λίνκολν στο κεφάλι, ενώ αμέσως μετά φώναξε στα λατινικά «Sic semper tyrannis!», δηλαδή «έτσι πάντα στους τυράννους!».

Ο Μπουθ, μολονότι τραυματίστηκε καθώς πήδησε στη σκηνή, κατάφερε να ξεφύγει, αλλά κυνηγήθηκε και φονεύθηκε ενώ πρόβαλλε αντίσταση κατά τη σύλληψή του.¹¹⁹ Ο Λίνκολν πέθανε την αυγή της 15 Απριλίου, και οι γιορτές για τον τερματισμό του πολέμου διακόπηκαν. Μια μεγάλη φυσιογνωμία είχε χαθεί για την Αμερική.

Όπως ο Τζέιμς Ράσελ Λόουελ (Lowell) έγραφε:¹²⁰ «Ποτέ πριν από εκείνο το παγερό απριλιάτικο πρωινό, τόσα πολλά πλήθη ανθρώπων δεν έχυσαν δάκρυα για τον θάνατο ενός ανθρώπου που δεν τον είχαν

¹¹⁸ Lorenzo D. Turner, «The Civil War Period (1861-1865)», *The Journal of Negro History* 14 (Oct., 1929) :484-5

¹¹⁹ Ιχνηλατώντας το παρελθόν του Edwin Stanton, υπουργού της κυβέρνησης Λίνκολν, δημιουργούνται εύλογα ερωτήματα για τον υπονομευτικό ρόλο του και την ανάμειξή του στη δολοφονία του Προέδρου. Η διάσταση αυτή δίνεται στο παράρτημα 5.

συναντήσει ποτέ τους, σαν μαζί του να έφυγε από τη ζωή τους μια φιλική παρουσία, αφήνοντάς τους στο κρύο και το σκοτάδι. Ποτέ κηδεία δεν ήταν τόσο εύγλωττη όσο το σιωπηλό βλέμμα συμπάθειας που αντάλλασαν άνθρωποι ξένοι μεταξύ τους, εκείνη την ημέρα. Όλοι τους είχαν χάσει έναν δικό τους».

Η δολοφονία του Lincoln ολοκλήρωσε τον κατάλογο των θυμάτων, με τις συνέπειες αυτού του σπαραγμού να κυοφορούνται στις επόμενες γενιές, και το όραμα της (ηθικής και υλικής) μετεμφυλιακής ανασυγκρότησης του έθνους να ξεκινά χωρίς τον εμπνευστή του. Τα ως τότε ειρηνικά επιτεύγματα της κυβέρνησης του υπήρξαν εντυπωσιακά σε έκταση και ποιότητα και στόχευαν κυρίως στην ταχύρρυθμη ανάπτυξη της βιομηχανίας, στη θέσπιση ορθολογικού και αποδοτικού φορολογικού και δασμολογικού συστήματος, καθώς και στην ενίσχυση των μεσαίων κοινωνικών στρωμάτων. Ιδιαίτερη αναφορά θα πρέπει να γίνει στο Νόμο περί Αγροτικού Οικογενειακού Κλήρου (1862), που εξασφάλισε γη σε εκατοντάδες χιλιάδες ακτήμονες.

Ο Νόμος περί Αγροτικού Κλήρου¹²¹ (Home-stead Act, 1862) όριζε την παραχώρηση γης για τη δημιουργία νέων οικισμών. Χορηγούνταν 650 στρέμματα ομοσπονδιακής γης δωρεάν σε όποιον έκανε αίτηση, άντρα ή γυναίκα, και ήταν έτοιμος να την καταλάβει, να τη βελτιώσει και να την καλλιεργήσει, ενώ ύστερα από πενταετή διαμονή ο κάτοχος της γινόταν ιδιοκτήτης. Υπολογίζεται έτσι ότι ο αριθμός νέων μεταναστών ήταν περίπου 3,000,000 στη δεκαετία 1870-1880, 5,000,000 το 1880-1890, 8,000,000 το 1890-1900, 8,800,000 το 1900-1910 και 4,200,000 το 1910-1914. Έτσι, ο πληθυσμός των Ηνωμένων Πολιτειών, από 38 εκατομμύρια το 1870, έφτασε τα 50 εκατομμύρια το 1880, τα 76 το 1900 και τα 95 το 1914.

Η κυβέρνηση Λίνκολν εγκαινίασε τραπεζικές μεταρρυθμίσεις, που η σηματικότερή τους ήταν ο σχηματισμός του εθνικού τραπεζικού συστήματος. Το εθνικό τραπεζικό σύστημα, που αρχικά το υποστήριξε ο υπουργός Τσαίιζ, δημιουργήθηκε με το Νόμο της Εθνικής Τράπεζας του 1863, που συνέβαλε στη λειτουργική ενοποίηση του νομισματοπιστωτικού συστήματος. Οι τράπεζες των πολιτειών που ήταν αντίθετες προς την ιδέα του ομοσπονδιακού ελέγχου, το υποδέχθηκαν αμέσως με εχθρικές διαστάσεις. Από τις 134 εθνικές τράπεζες που πήραν άδεια λειτουργίας το 1863, μόνο οι 23 ήταν προηγούμενα τράπεζες πολιτειών. Στο τέλος του 1865 υπήρχαν συνολικά 1,600 εθνικές τράπεζες και τα γραμμάτια των εθνικών τραπεζών είχαν αντικαταστήσει σχεδόν ολότελα στην κυκλοφορία τα γραμμάτια των τραπεζών των πολιτειών. Η χάραξη φιλολαϊκής κοινωνικής πολιτικής αναφερόταν στο Νόμο περί εργατικών συμβάσεων (1864), που προλείανε το έδαφος για την άφιξη εκατομμυρίων Ευρωπαίων μεταναστών στις ΗΠΑ.

¹²⁰ Κωνσταντίνος Αγγελόπουλος, *Σύντομη Ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών* (Αθήνα: Αμερικανική Υπηρεσία Πληροφοριών 1945-1955), σελ. 55

¹²¹ Συλλογικό Έργο, *Larousse Μεγάλη Θεματική Εγκυκλοπαίδεια*, Ενότητα Ι: Ιστορία και Τέχνες: Τόμος 2: Παγκόσμια Ιστορία ΙΙ, (Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη, 2008)

Συντετριμμένο ψυχικά το έθνος, μετά τη βίαιη επανένωσή του, υπολόγισε το κόστος αυτής της σύγκρουσης: εκατοντάδες χιλιάδες ανδρών νεκροί και από τις δύο πλευρές, αγροκτήματα και φυτείες κατεστραμμένες, δρόμοι και σιδηρόδρομοι που είχαν μετατραπεί σε ερείπια. Οι συζητήσεις για την πολιτική ανασυγκρότησης έγιναν μέσα σε ατμόσφαιρα άγχους και οξυτήτας. Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση θα μεταχειριζόταν το συντετριμμένο Νότο ως κατακτημένη χώρα, που άξιζε την τιμωρία επειδή τόλμισε να εξεγερθεί, ή θα τον καλοδεχόταν πάλι στην Ένωση, και θα διέθετε πόρους για να ανοικοδομήσει την ανάπτυξή του; Θα επιτρεπόταν στους ηγέτες της πρώην Συνομοσπονδίας να κατέχουν δημόσιο αξίωμα; Και τι θα γινόταν με τους πρώην δούλους, που έπρεπε τώρα να υπερασπιστούν τον εαυτό τους μέσα σε ένα συχνά εχθρικό κόσμο;

Μετά την δολοφονία του Λίνκολν, το προεδρικό αξίωμα πέρασε στον ως τότε αντιπρόεδρο Άντριου Τζόνσον (1865-1869), επί του οποίου εγκαινιάστηκε η «Περίοδος της Ανασυγκρότησης». Η κύρια πολιτική συνέπεια της εποχής της Ανοικοδόμησης (1865-1877) ήταν η δημιουργία του Συμπαγούς Νότου¹²², που παρέμεινε από τότε σταθερά δημοκρατικός.

Ο Marx¹²³ απευθύνθηκε δια επιστολής στον Πρόεδρο Johnson και του υπενθύμισε ότι ο στόχος του ήταν τώρα «... να προεδρεύσει πάνω στην επίπονη εργασία της πολιτικής αναδημιουργίας και της κοινωνικής αναγέννησης» προσθέτοντας πως «η εμβριθής αίσθηση της μεγάλης αποστολής σας, θα σας σώσει από οποιοδήποτε συμβιβασμό με τα απαιτητικά καθήκοντα». Αρχικά πολύ αισιόδοξος για τον Johnson, ο Marx τον αξιολόγησε σύντομα ως «εξαιρετικά διστακτικό και αδύνατο ουσιαστικά».

(Ας μην μας διαφεύγει στο σημείο αυτό μια νομοτελειακή διάσταση. Κατά τη διάρκεια ενός πολέμου, η δύναμη και το γόητρο του προέδρου υπερτιμώνται από την ίδια τη φύση των πραγμάτων. Μετά τον πόλεμο το Κογκρέσο επιδιώκει να επανακτήσει την απολιθωμένη αίγλη του).

Το πρόβλημα του διακανονισμού του θέματος των απελευθέρων δούλων και της επανόδου των Νοτίων Πολιτειών στην Ομοσπονδιακή Ένωση κυριάρχησε πάνω από όλα τα άλλα.

Ιδιαίτερα, πάνω στους πρώην δούλους έπεφτε βαριά ακόμη η θλιβερή κληρονομιά του παρελθόντος τους. Αυτοί που είχαν τις καλύτερες ευκαιρίες ευημερίας, καθώς οι πρώην δουλοκτήτες τους δεν τους παρείχαν δυνατότητες για μόρφωση, ήταν εκείνοι που είχαν καταφέρει να μάθουν μια τέχνη, να αναπτύξουν τα ταλέντα τους, ή εκείνοι που είχαν καταφέρει να διαφύγουν από τα κρυφά μονοπάτια και τα κρησφύγετα του «παράνομου σιδηρόδρομου».

Ο ηγέτης των υπέρμαχων της κατάργησης της δουλείας Φρέντερικ Ντάγκλας, πρώην δούλος που είχε δραπετεύσει στην ελευθερία, θυμόταν αργότερα την άθλια κατάστασή τους: «Ποτέ ο κόσμος δεν είδε ανθρώπους

¹²² Συμπαγής Νότος: Συγκρότημα πολιτειών του Νότου, που ψήφισαν από τότε πάντα τους δημοκρατικούς. Διασπάστηκε για πρώτη φορά στις προεδρικές εκλογές, του 1956.

¹²³ Gerald Runkle, «Karl Marx and the American Civil War», *Comparative Studies in Society and History* 6 (Jan., 1964) :127-8

σε τέτοια απόγνωση, όπως τα 4 εκατομμύρια δούλων του Νότου [...] Ήταν ελεύθεροι! Ελεύθεροι να πεινούν, ελεύθεροι στην ανελέητη οργή των κυρίων τους [...] ελεύθεροι χωρίς στέγη στο κεφάλι τους, χωρίς ψωμί να φάνε, χωρίς γη να καλλιεργήσουν».¹²⁴

Οι νότιες πολιτείες συγκάλεσαν συνελεύσεις που ακύρωσαν τις Διατάξεις περί Αποσχίσεως, σύνταξαν καινούργια συντάγματα. Ύστερα από ορισμένο χρόνο, η κάθε Πολιτεία εξέλεξε έναν κυβερνήτη και ένα νομοθετικό σώμα. Όταν το νομοθετικό σώμα μιας πολιτείας επικύρωνε τη Δεκάτη Τρίτη Τροποποίηση, ο Τζόνσον θεωρούσε την Πολιτεία αυτή και πάλι μέλος της Ένωσης.

Το Κογκρέσο ενήργησε αμέσως. Η δέκατη τέταρτη τροποποίηση του συντάγματος, (προϊόν συμβιβασμού ανάμεσα στους συντηρητικούς και τους ριζοσπάστες ρεπουμπλικάνους), κατέστησε, βάσει του πρώτου μέρους, τους μαύρους, πολίτες των ΗΠΑ. Το δεύτερο μέρος, υπήρξε και το πιο επίμαχο, σύμφωνα με το οποίο το δικαίωμα τω μαύρων να ψηφίζουν αφέθηκε στη διακριτική ευχέρεια των πολιτειών. Αν όμως οι νότιες πολιτείες αρνούσαν να δώσουν στους μαύρους πολίτες τους την ψήφο, τότε η εκπροσώπηση τους στο Κογκρέσο μειωνόταν.

Οι Μαύροι είναι ελεύθεροι και αποκτούν δικαίωμα ψήφου
Προπαγανδιστικό χαρακτηριστικό των Βορείων

Το 1869 υπήρξε η δέκατη Πέμπτη τροποποίηση του Συντάγματος. Η τροποποίηση αυτή απαγόρευε στις πολιτείες να αρνούνται το δικαίωμα της ψήφου λόγω «φυλής, χρώματος ή προηγούμενης υποδούλωσης».

Αλλά αυτά τα επιτεύγματα συχνά ήταν βραχύβια.

Ο νέος πρόεδρος, Αντριου Τζόνσον, δεν έκρυβε τις προκαταλήψεις του. «Αυτή είναι μια χώρα για λευκούς», δήλωσε, «και, μα το Θεό, όσο είμαι πρόεδρος, θα έχει κυβέρνηση για λευκούς». Ο Τζόνσον, έπειτα από κατηγορία που απηύθυναν εναντίον του οι αντίπαλοι στο Κογκρέσο, δικάστηκε, με ενόρκους τη Γερουσία, αλλά την τελευταία στιγμή, δίστασαν επτά γερουσιαστές και δεν ψήφισαν υπέρ της αποπομπής του προέδρου.

Όπως απεδείχθη, η χειραφέτηση ολόκληρου του άρρενος πληθυσμού των Νέγρων, η προσωρινή στέρηση των πολιτικών δικαιωμάτων των πρώην ηγετών των Νοτίων, και η εγκαθίδρυση κυβερνήσεων στις Πολιτείες που ήταν επανδρωμένες από λευκούς που είχαν ταχθεί με το μέρος των Βορείων και από Νέγρους, ήταν το άπαν των «επαναστατικών» ενεργειών που έλαβαν ποτέ χώρα.

¹²⁴ Καπόπουλος, *Παγκόσμια Ιστορία. Η αποικιοκρατία 1850-1900 μ.Χ* (Εκδόσεις Time Life), σελ. 151

Παρόλη την προσπάθεια των μεταρρυθμιστών, και ενώ με ειδική τροποποίηση του Συντάγματος είχε αποδοθεί μεν η ελευθερία στους Νέγρους, ελήφθησαν ελάχιστα μέτρα για να τους βοηθήσουν να προσαρμοστούν στη νέα τους κατάσταση.

Η οικονομική αποκατάσταση των απελευθερωθέντων νέγων έγινε προβληματική. Μερικοί μετανάστευσαν στις βόρειες πολιτείες, αλλά οι πιο πολλοί έμειναν εκεί όπου ήταν υποταγμένοι στους παλιούς λευκούς κυρίους τους, περισσότερο από κάθε άλλη φορά. Δούλευαν σαν ημερομίσθιοι εργάτες στις παλιές φυτείες, με μισθούς που τους καθόριζαν οι λευκοί εργοδότες τους.

Μπορεί να εκφέρει κανείς δύο κρίσεις.

Η μία είναι ότι αυτό το σχετικά ριζοσπαστικό πολιτικό πρόγραμμα δεν συνοδεύτηκε από κανένα συστηματικό κοινωνικό και οικονομικό μέτρο. Πολλά από όσα έγιναν, λόγου χάρι, στον τομέα της παιδείας ήταν επιτεύγματα ιδιωτικής πρωτοβουλίας φιλανθρωπικών οργανώσεων του Βορρά, και πάντα υπό το κράτος μεγάλης τοπικής αντίδρασης. Καμία συστηματική προσπάθεια δεν έγινε για να αποκτήσουν οι απελεύθεροι δική τους γη.¹²⁵ Με άλλα λόγια, δόθηκε στους Νέγρους δικαίωμα ψήφου πριν αποκτήσουν την μόρφωση και την οικονομική ισχύ που θα τους επέτρεπαν να κάνουν αποτελεσματική χρήση αυτού του δικαιώματος.

Η δεύτερη γενική παρατήρηση που μπορεί να κάνει κανείς είναι ότι, ακόμα και αν δεχτούμε πως τα πολιτικά δικαιώματα έπρεπε αναγκαστικά να προηγηθούν, η ομοσπονδιακή κυβέρνηση ήταν πάντως ανέτοιμη να αναλάβει τη μαζική ευθύνη μιας μακροπρόθεσμης επόπτευσης, σε συνδυασμό με συνεχή άσκηση πίεσης.

Στερούμενοι του δικαιώματος της ψήφου, υφιστάμενοι απομόνωση και διακρίσεις κάθε είδους, οι Νέγροι δεν διέθεταν τα μέσα να αμυνθούν κατά της βίας και των εκφοβισμών στους οποίους υπόκειντο ατιμωρητί εκ μέρους των λευκών. Ο κοινωνικός αναβρασμός πυροδότησε την εμφάνιση παράνομων στοιχείων.

Η Ομοσπονδιακή κυβέρνηση δεν μπόρεσε να καταστείλει την τρομοκρατική οργάνωση των Κού-Κλούξ-Κλάν, μέλη της οποίας περιφέρονταν με προσωπίδες, που καταδίωκαν τους Νέγρους και παραβίαζαν αναίσχυντα τα δικαιώματα τα οποία τους είχε παραχωρήσει το επίσημο κράτος.

Μέλη της οργάνωσης Κού Κλούξ Κλάν της Βόρειας Καρολίνας (1871) συνέρχονται πριν αρχίσουν την τρομοκρατική τους δράση.

¹²⁵ Σε πολλές περιοχές η Υπηρεσία Απελευθέρων εφάρμοσε προγράμματα διανομής γης, δημιουργώντας τη φήμη ότι κάθε χειραφετημένο νοικοκυριό θα έπερνε «400 στρέμματα και ένα μουλάρι». Αλλά αυτά τα προγράμματα βασίζονταν συνήθως σε βραχυπρόθεσμα δάνεια και όχι σε δωρεάν χορήγηση γης ή ζώων, και μονάχα λίγοι από τους αποδέκτες τους είχαν τα απαραίτητα μέσα για να εξαγοράσουν την περιουσία τους, όταν θα έληγε ο χρόνος του αρχικού δανείου.

Υπό καθεστώς διαφθοράς και χρόνιας τοπικής αναταραχής, οι Νότιες Πολιτείες επανέκτησαν ένα μέρος της παλιάς τους δύναμης, που τους επέτρεψε να εξουδετερώσουν τα στοιχεία του προγράμματος της Ανοικοδόμησης, που δεν ήταν της αρεσκείας τους. Το 1877, οι πολιτικοί, κοινωνικοί, και οικονομικοί θεσμοί του Νότου είχαν επανέλθει σχεδόν εντελώς στα πριν από το 1860 ισχύοντα, με τη διαφορά μόνο πως τώρα οι Νέγροι, αντί να είναι δια νόμου δούλοι, ήταν ακτήμονες εργάτες.

Οι Νότιες Πολιτείες αμιλλώντο μεταξύ τους ποια θα πρωτοψήφιζε λυσιτελέστερους νόμους¹²⁶ με σκοπό την απομόνωση των Νέγρων – γεγονός που το το Ανώτατο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο¹²⁷ παρέβλεπε επιτρέποντας μια άκρως εξεζητημένη ερμηνεία των εκάστοτε νόμων. Γύρω στα 1900 η αποξένωση των Νέγρων από το κύριο ρεύμα της κοινοτικής ζωής του Νότου είχε περατωθεί.

Παρά τη φαινομενική τους απελπισία οι Νέγροι δεν έμειναν απαθείς. Έγραψαν ιστορικά συγγράμματα για να δείξουν πόσο είχαν συμβάλει από την αρχή στην ανάπτυξη της χώρας. Ίδρυσαν σχολεία, εξέδιδαν εφημερίδες, οργάνωσαν επιχειρήσεις. Στην Έκθεση Βάμβακος των Νοτίων Πολιτειών, που έγινε στην Ατλάντα το 1895, ο Booker T. Washington, ιδρυτής του Ινστιτούτου Tuskegee, παρότρυνε τους ομοφύλους του να αναζητήσουν μια θέση στην κοινωνία, του είδους που θα τους επέτρεπε να συνεισφέρουν στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας με έναν τρόπο που θα ήταν αποδεκτός από μέρους των λευκών. Ο W.E.B. Du Bois εξέδωσε σειρά περιοδικών και μελετών για τη ζωή των Νέγρων, γιατί πίστευε πως αν οι λευκοί μάθαιναν περισσότερο για την ψυχοσύνθεση, τη νοοτροπία των Νέγρων, θα έδειχναν μεγαλύτερη έφεση να τους δεχτούν σαν ίσους.

Το 1890, μια κοινότητα νέγρων (περισσότεροι από 140) που εκπροσωπούσαν 21 Πολιτείες συνήλθαν στο Σικάγο και οργάνωσαν τον Αφρικανο-ασιατικό Σύνδεσμο των Η.Π.Α. Στο ιδρυτικό καταστατικό, περιέλαβαν ανάμεσα στους προς επίδιωξη σκοπούς την δικαιότερη κατανομή των δημοσίων δαπανών στον τομέα της παιδείας, την αμερόληπτη δικαστική μεταχείριση των Νέγρων που συλλαμβάνονταν με διάφορες κατηγορίες.

Οι συντηρητικοί πολίτες του κατακτημένου Νότου δεν ήταν και αυτοί πρόθυμοι να δεχτούν τις σαρωτικές κοινωνικές αλλαγές που τους επιβλήθηκαν. Έβλεπαν με περιφρόνηση τους «σκάλιγουογκς», συμπατριώτες τους Νοτίους που είχαν αρχικά αντιταχθεί στην απόσχιση από την Ένωση, και τώρα έπαιζαν το ρόλο τους στην ανασυγκρότηση της κοινωνίας τους. Και απεχθάνονταν ακόμη περισσότερο τους Βορείους, οι οποίοι έστελναν τώρα στην περιοχή ως κρατικούς υπαλλήλους (γνωστοί ως «καρπετμπάγκερς») πράκτορες εμπορικών εταιρειών και χρηματιστικών ιδρυμάτων - άλλοι ως ιδεαλιστές, διαποτισμένοι από ένα πνεύμα ιεραποστολικού ζήλου να βοηθήσουν στην ανοικοδόμηση του νέου Νότου, και άλλοι ως καιροσκόποι, που πλούτισαν σε ένα μεταβαλλόμενο αλλά χαοτικό περιβάλλον.

¹²⁶ Ψηφίστηκαν νόμοι σύμφωνα με τους οποίους οι Νέγροι όφειλαν να εργάζονται χωριστά από τους λευκούς στα εργοστάσια, να μπαίνουν και να βγαίνουν από χωριστές εισόδους, να χρησιμοποιούν χωριστά βαγόνια στους σιδηροδρόμους και θέσεις στα τραμ.

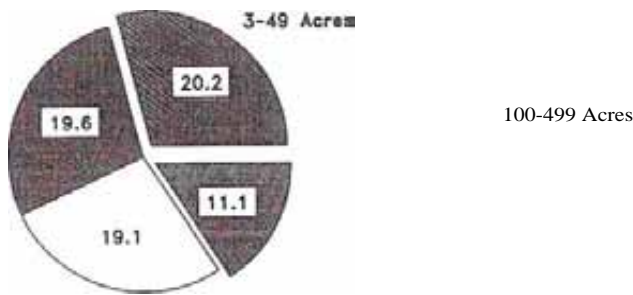
¹²⁷ Η ανεπάρκεια του ομοσπονδιακού συστήματος ετονίσθη δια του υφυπουργού της Δικαιοσύνης Μπέρκ Μάρσαλλ. Το 1964, ο κ. Μάρσαλλ, αρμόδιος στο θέμα των πολιτικών δικαιωμάτων των Νέγρων, έδωσε δύο διαλέξεις σε ένα μεγάλο πανεπιστήμιο με θέμα τους περιορισμούς που επιβάλλει από τη φύση της η παρούσα διάρθρωση του ομοσπονδιακού συστήματος.

Επειδή ο Νότος συνέχισε να εξαρτάται από τη γεωργία του, υπήρξε μια πιεστική ανάγκη εργατικών χεριών για το φύτεμα και τη συγκομιδή των κυρίων προϊόντων.

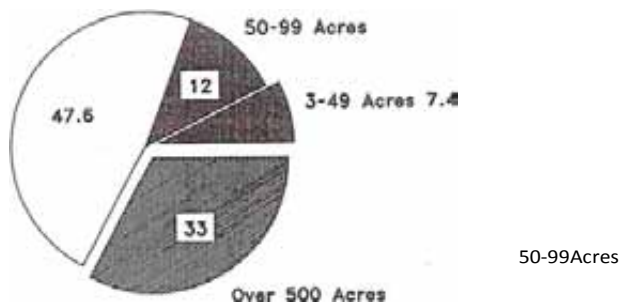
Σε όλο το Νότο υπήρχαν συχνά παράπονα από τους καλλιεργητές για «έλλειμμα εργασίας». Οι εφημερίδες και τα περιοδικά της εποχής ήταν πλήρεις από παράπονα για τις δυσκολίες μίσθωσης μαύρων εργαζομένων. Χαρακτηριστικό είναι το σχόλιο ενός ανταποκριτή από τη Νότια Καρολίνα τον Μάιο του 1870 :

“Labor is very scarce in this section, and, I think, over the county there is not more than one farmer in ten with hands enough. I know several plantations on which there is not a hand. I do not know of one but would employ one or more additional hands if they could get them”. 510

Η λύση που επινοήθηκε από τους καλλιεργητές σε πολλές περιοχές ήταν να διαιρέσουν τη γη τους σε μικρούς κλήρους που θα τους καλλιεργούσαν οι ίδιοι οι πρώην δούλοι.

1860

Over 500 Acres
100-499 Acres

1870

Figure 2. Percentage of land in farms in five cotton states by size of farm, 1860 and 1870

Source: Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), p. 236

Η ενοικίαση μικρών κτημάτων γης, μια πρακτική που ήταν ασυνήθιστη πριν τον πόλεμο, έγινε προσφιλής μετά το 1868. Αλλά οι νέοι κολίγοι δεν είχαν άλλα μέσα από την εργασία τους, και έτσι ο γαιοκτήμονας έπρεπε να τους παράσχει τις καλύβες όπου ζούσαν καθώς και τα εργαλεία για να δουλέψουν τη γη. Το ποσό που θα έπαιρνε ένας κολίγος για αυτά τα απαραίτητα, τα οποία εκμίσθωνε επί πιστώσει, συχνά έφτανε ή

υπερέβαινε το ποσό που θα λάβαινε από τη σοδειά του, πράγμα που τον υποχρέωνε να είναι αιώνια χρεωμένος.

Ο διωγμός των Ινδιάνων

Ως το τέλος του αιώνα, πεντακόσιες χιλιάδες οικογένειες είχαν επωφεληθεί από το νόμο περί Οικογενειακού Κλήρου, μια νομοθεσία της πολεμικής περιόδου, και μετέτρεψαν 320 εκατομμύρια στρέμματα παρθένου εδάφους της Δύσης σε καλλιεργήσιμη γη.

Καθώς όμως αυτός ο νέος αμερικανικός πληθυσμός έκανε σπίτι του τη Δύση, ένας παλαιότερος εκτοπιζόταν και διωκόταν. Οι αυτόχθονες αμερικανικές φυλές, διαπίστωναν ότι οι νέοι άποικοι που έρχονταν εποφθαλμιούσαν τους βοσκότοπους και τα κυνηγετικά εδάφη που τους είχαν απομείνει. «Οι λευκοί μας έδωσαν πολλές υποσχέσεις», θυμόταν ο αρχηγός των Σιού, Κόκκινο Σύννεφο, «πιο πολλές από όσες θυμάμαι, αλλά τήρησαν μονάχα μία. Υποσχέθηκαν να μας πάρουν τη γη μας, και μας την πήραν». Οι αρχηγοί των φυλών συνέρχονταν σε συμβούλια για να αποφασίσουν πώς να αντιμετωπίσουν την εισβολή. Οι πόλεμοι αντίστασης συνεχίστηκαν σποραδικά, στις δεκαετίες του 1870 και 1880.

Τα τεράστια κοπάδια των βουβάλων – από τους οποίους οι Ινδιάνοι έπαιρναν δέρματα για στέγαση και ρουχισμό, καθώς και τροφή – ουσιαστικά εξοντώθηκαν, και οι φυλές που απέμειναν υποχρεώθηκαν να υποταγούν στη θέληση του λευκού ανθρώπου.

Ο σιδηρόδρομος Κάνσας-Ειρηνικός (1871) διέσχισε τις Μεγάλες Πεδιάδες, όπου τα βουβάλια σφαγιάζονταν κατά αγέλες.

Κριτική αποτίμηση

Το δίδαγμα της στρατιωτικής αναμέτρησης

Ο αμερικανικός εμφύλιος πόλεμος θεωρείται από μερικούς ως ο τελευταίος από τους πολέμους της παλαιάς μορφής. Το 1865 οι στρατιωτικοί μελετητές αναγνώρισαν τον πόλεμο αυτόν σαν πρότυπο των σύγχρονων, ολοκληρωτικών στρατιωτικών επιχειρήσεων. Στην πραγματικότητα, ήταν ένας πόλεμος μεταβατικής μορφής και άσκησε βαθύτατη επίδραση, από τεχνολογική άποψη, στην ανάπτυξη σύγχρονων όπλων και μεθόδων. Έγιναν πολλές καινοτομίες στη διάρκεια του.

Οι ελιγμοί τακτικής επηρεάστηκαν από τη χρήση του ραβδωτού τουφεκιού, που επέφερε σημαντική αύξηση σε δύναμη, ταχύτητα, βεληνεκές και ακρίβεια σκόπευσης. Πρώτες εφαρμογές στον εμφύλιο πόλεμο ήταν

η τορπίλη που εκρηγνυόταν με ηλεκτρισμό και η χρησιμοποίηση υποβρυχίων, ικανών να βυθίσουν πολεμικά πλοία. Χρησιμοποιήθηκαν όμως και παλιότερα μέσα, που ανανεώθηκαν και προσαρμόστηκαν για ευρύτερη χρήση – λ.χ. ανιχνευτικά αερόστατα, νάρκες ξηράς και χειροβομβίδες.

Αναγνωρίστηκε ως ο πρώτος πόλεμος που είχε πλατιά δημοσιογραφική κάλυψη¹²⁸, κατά τον οποίο ψήφισε ο στρατός σε εθνικές εκλογές. Η φωτογραφική μηχανή έπαιξε και αυτή σημαντικό ρόλο από ότι σε κάθε προηγούμενη σύγκρουση, και πλήθος φωτογράφοι φωτογράφιζαν τους πολεμιστές, τον εξοπλισμό, τις εγκαταστάσεις και τα πεδία των μαχών. Κατά τη διάρκεια του εμφυλίου υπήρξε για πρώτη φορά συστηματικά οργανωμένη ιατρική περίθαλψη των στρατιωτών. Σα στρατιωτικό μέσο χρησιμοποιήθηκε και ο τηλεγράφος.

Οι σιδηρόδρομοι έπαιξαν στις συγκρούσεις αυτές το ρόλο τους, ιδιαίτερα όπως τους χρησιμοποιούσαν οι δυνάμεις της Ένωσης για να δώσουν ευκινησία στις μαζικές κινήσεις στρατευμάτων και εφοδίων. Η εφεύρεση της ατμομηχανής στις αρχές του 19ου αιώνα προσέφερε ένα νέο είδος προώθησης των πλοίων και, τελικά, μια νέα εξέλιξη στον θαλάσσιο πόλεμο.

Χρησιμοποιήθηκαν επίσης εσωτερικοί υδάτινοι δρόμοι, κυρίως ο Μισισίπις. Οι συνδυασμένες επιχειρήσεις στρατού και ναυτικού αποδείχθηκαν εξαιρετικά αποτελεσματικές, επειδή ο Νότος δε μπορούσε να αντιτάξει σε αυτές τίποτε παρόμοιο. Έτσι η κατάληψη σημαντικών λιμανιών των συνομοσπονδιακών από αποβατικές δυνάμεις ύστερα από έναν αποτελεσματικό βομβαρδισμό που περιόριζε την άμυνα του εχθρού, έγινε ένα από τα κύρια μέσα για την κατανίκηση του Νότου.

Η μεγάλη σύγκρουση του 1861-1865 ήταν επίσης, από πολλές απόψεις, ο τελευταίος παλαιού τύπου πόλεμος, όπου τα στρατεύματα προχωρούσαν κατά μάζες, έκαναν αγώνα σώμα με σώμα με τον εχθρό, με ξιφολόγχες, ακόμα και με ξύλα και πέτρες. Ήταν επίσης ο τελευταίος πόλεμος που έχει να επιδείξει πλήθος ευγενικές πράξεις, όπως η διάσωση τραυματισμένων εχθρών που έπεσαν σε αντίπαλο στρατόπεδο, η πραγματοποίηση ανεπίσημων ανακαωχών για εμπορικούς λόγους, οι ζητωκραυγές για τις ηρωικές πράξεις του αντιπάλου.

Ο εμφύλιος πόλεμος υπήρξε ακόμα ο πιο «τραγουδημένος πόλεμος» της αμερικανικής ιστορίας. Οι μουσικοεκκδότες προμήθευαν στα σπίτια και στα στρατόπεδα εκατοντάδες τραγούδια.¹²⁹ Οι στρατιώτες και οι πολίτες και από τις δύο πλευρές έβρισκαν στις αισθηματικές μελωδίες την ποθητή φυγή από την μοναξιά και τις

¹²⁸ Η εποχή που κυκλοφόρησαν οι πρώτες εφημερίδες μαζικής κυκλοφορίας ήταν 1825-1850. Η πρώτη ημερήσια με τιμή ένα σεντ, η New York Sun, κυκλοφόρησε το 1833, ενώ δύο χρόνια αργότερα ιδρύθηκε από τον James Gordon Bennett το New York Herald. «Οι εκδόσεις φτηνού κόστους αύξησαν το κοινό των εφημερίδων αλλά και επέκτειναν το εύρος της θεματογραφίας τους» επισημαίνει η Porter. Το 1850 είχαν πια αναχθεί σε βασική συντεταγμένη του πολιτιστικού τοπίου.

¹²⁹ Τα αγαπημένα τραγούδια των συνομοσπονδιακών ήταν: η «Λορένα», το «Ντίξι», το «Μαίουλαντ», η «Γεναία γαλάζια σημαία», «Όλα είναι ήσυχα δίπλα στον Ποτομάκ απόψε» και η «Άννι Λώρη» ενώ οι οπαδοί της Αστερόεσσας προτιμούσαν τα: «Σώμα του Τζων Μπράουν», «Ύμνος για τη μάχη της Δημοκρατίας», «Χαρούμενος και ευτυχισμένος ακόμα», «Συγκεντρωθήτε γύρω από τη σημαία», «Παιδιά» και το «Πόπ και έφυγε η νυφίτσα». Και οι δύο πλευρές αγαπούσαν το «Άμα θα περάσει αυτός ο σκληρός πόλεμος», «Το κορίτσι που άφησα φεύγοντας» και πάνω από όλα το «Σπίτι, γλυκό μου σπίτι».

κακουχίες. Οι Βόρειοι στρατιώτες καθώς βάδιζαν από το Βορρά στο Νότο, τραγουδούσαν: "John Brown's body lies a mouldering in the grave— But his soul goes marching on."¹³⁰

Οικονομική πολιτική εν καιρώ πολέμου

Και οι δύο κυβερνήσεις ακολούθησαν μια πολιτική φιλελευθερισμού (*laissez-faire*) στα ζητήματα της οικονομίας, καταβάλλοντας ελάχιστη προσπάθεια για έλεγχο των τιμών, των ημερομισθίων ή των κερδών. Μόνο οι σιδηρόδρομοι τελούσαν υπό άμεσο κρατικό έλεγχο και στα δύο στρατόπεδα. Αντιμέτωπες με την έλλειψη κεφαλαίων και οι δύο κυβερνήσεις αναγκάστηκαν να καταφύγουν στην έκδοση χαρτονομίσματος χωρίς αντίκρισμα – πιστωτικού νομίσματος (*fiat money*). Ο παραγωγικός μηχανισμός των Βορείων διπλασίασε τις προσπάθειές του, ενώ μια μεγάλη πατριωτική εκστρατεία έπειθε άτομα και ιδρύματα να αγοράσουν ομόλογα πολέμου, που εξασφάλισαν στην κυβέρνηση τα δύο τρίτα των εσόδων για την πολεμική υπόθεση. Ο πρόεδρος Λίνκολν και ο υπουργός Οικονομικών Σάλμον Π. Τσαϊζ δεν είχαν πείρα στα οικονομικά, και τη διαμόρφωση της οικονομικής πολιτικής την ανέλαβε σε μεγάλο βαθμό το Κογκρέσο.

Γενικά επικρατούσε η εντύπωση πως ο πόλεμος θα ήταν σύντομος και στην αρχή τα κεφάλαια συγκεντώνονταν αποκλειστικά με βραχυπρόθεσμα δάνεια και με την έκδοση γραμματίων του Θησαυροφυλακίου. Το Φεβρουάριο του 1862 η κυβέρνηση Λίνκολν κατέφυγε στην έκδοση γραμματίων με αναγκαστική κυκλοφορία, που έμειναν γνωστά με το όνομα «γκρήνπακς».

Ο πληθωρισμός που διατάρασσε την οικονομία και πριν την έκρηξη του πολέμου, συνέχισε να την υπονομεύει: Οι εργάτες παραπονιούνταν για την πτώση του βιοτικού τους επιπέδου, και η εργασιακή αναταραχή είχε ως αποτέλεσμα ένα απεργιακό κύμα πριν τη λήξη των εχθροπραξιών.

Η οικονομία του Νότου βρισκόταν σε περισσότερο επισφαλή θέση. Μεγάλο μέρος του πλούτου της Συνομοσπονδίας είχε τη μορφή παγιωμένων κεφαλαίων, όπως η γη και οι δούλοι. Όταν ξέσπασε ο πόλεμος, οι Νότιοι είχαν στα χέρια τους μόνο το ένα δέκατο του κυκλοφορούντος νομίσματος, ενώ οι περισσότεροι κάτοχοι φυτειών του Νότου ήταν χρεωμένοι σε τράπεζες του Βορρά. Επίσης, η Συνομοσπονδία δεν είχε σύστημα εισπραξής φόρων. Εκδόθηκαν, όπως και στο Βορρά, ομόλογα πολέμου. Όσοι δεν είχαν μετρητά, τα προμηθεύονταν βάζοντας ως ενέχυρο τη μελλοντική σοδειά τους. Καθώς ο πληθωρισμός εκτινασσόταν στα ύψη - προς το τέλος του πολέμου το αλεύρι είχε φθάσει τα 1,000 δολάρια το βαρέλι στην αγορά - η αξία του δολαρίου της Συνομοσπονδίας μειωνόταν καθημερινά.

Το τραπεζικό κεφάλαιο, το οποίο υπολογιζόταν σε \$61,000,000 in 1860, δέκα χρόνια αργότερα ήταν μόλις \$17,000,000. Με τέτοια έλλειψη στις τραπεζικές και πιστωτικές δυνατότητες, τα επιτόκια εκτοξεύθηκαν σε απίστευτα ύψη.

¹³⁰ Charles H. Wesley, «The Civil War and the Negro-American», *The Journal of Negro History* 47 (Apr., 1962) :81

Η πιστωτική κατάσταση στην South Carolina περιγράφεται ως εξής: “Four-fifths of all property of the deceased . . . were invested in Confederate securities and are therefore valueless. In like manner the funds of churches, colleges, charitable institutions, \$15,000,000 in bank stock, and nearly all the funds of private individuals which were available have been almost entirely sunk.”¹³¹

Η οικονομία του Νότου υπέφερε ακόμη περισσότερο από το εμπάργκο των Βορείων στις εξαγωγές της – το ναυτικό αποκλεισμό που σκοπό είχε να μη φθάνουν στις ευρωπαϊκές αγορές το βαμβάκι, η ζάχαρη και τα άλλα προϊόντα του Νότου. Τον κήρυξε ο Λίνκολν από την αρχή του πολέμου (19 Απριλίου 1861). Χωρίς τον αποκλεισμό, ο Νότος θα μπορούσε να στέλνει το βαμβάκι του στην Αγγλία και τη Γαλλία, και αυτές πρόθυμα θα του προμήθευαν σαν αντάλλαγμα τα πυρομαχικά, που ο Νότος, με τον φτωχό βιομηχανικό του εξοπλισμό δεν είχε τη δυνατότητα να παράγει στις απαιτούμενες ποσότητες.

Το κόστος της «αναπόφευκτης σύγκρουση»

Σε ένα γράμμα στον J. A. McDougall από την California το 1862, ο Lincoln δήλωνε ότι: “[l]ess than one half-day's cost of this war would pay for all the slaves in Delaware at \$400 per head . . . [and] less than 87 days cost of the war would pay for all in Delaware, Maryland, District of Columbia, Kentucky and Missouri.”¹³²

Table 28.

Direct cost of the civil war to the North

(Thousands, 1860 \$)

(1) Expenditure by the Federal Government	\$1,805,597
(2) Expenditure by State and Local Governments	485,673
(3) Additional Cost Due to the Draft	11,035
(4) Human Capital Loss :	
(a) Killed	954,922
(b) Wounded	364,734
(5) Less : Risk Premiums in Soldiers' Wage Bills	-256,115

¹³¹ James L. Sellers, «The Economic Incidence of the Civil War in the South», *The Mississippi Valley Historical Review* 14 (Sep., 1927) :188

¹³² Claudia D. Goldin, «The Economics of Emancipation», *The Journal of Economic History* 33 (Mar., 1973) :83

(6) Total Direct Cost to the North

\$3,365,846

Όλα τα κόστη αντιμετωπίζονται από τις 30 Ιουνίου 1861 και προεξοφλούνται με έξι τοις εκατό σε εκείνη την ημερομηνία.

Source: Claudia D. Goldin, and Frank D. Lewis., «The Economic Cost of the American Civil War: Estimates and Implications», *The Journal of Economic History* 35 (Jun., 1975) :304

Το άμεσο κόστος του πολέμου στο νότο είναι δυσκολότερο να υπολογιστεί από αυτό για το Βορρά. Αυτό απεικονίζει μερικώς τις χαοτικές προσπάθειες πληροφόρησης (συνεισφοράς) της Συνομοσπονδιακής κυβέρνησης.

Table 29.

Direct cost of the civil war to the South
(Thousand , 1860 \$)

	Reported	Adjusted
Expenditure by the Confederate Government and Auxiliary State and Local Government	\$617,967	\$1,011,158
Additional Costs Due to the Draft	20,368	
Decrease in the Value of Physical Capital	1,487,241	
Human Capital Loss		
(a) Killed	683,939	
(b) Wounded	261,231	
Less : Risk Premiums in Soldiers' Wage Bills	-178,037	

Total Direct Cost to the South	\$2,892,709	\$3,285,900

Source: Claudia D. Goldin, and Frank D. Lewis., «The Economic Cost of the American Civil War: Estimates and Implications», *The Journal of Economic History* 35 (Jun., 1975) :308

Οι συνομοσπονδιακοί, επειδή είχαν πολλές ελλείψεις σε φάρμακα, τρόφιμα και ρουχισμό, είχαν πολύ περισσότερους θανάτους από αρρώστιες σε σύγκριση με τους ομοσπονδιακούς.

Ο Howard (Superintendent of the Freedmen's Bureau) υπολόγισε την απώλεια της Αφρικανικής ζωής εξαιτίας του πολέμου στο 25%, ενώ ένας καλλιεργητής στο Mississippi εκτίμησε πως κατά μήκος του Mississippi River, 50% των Νέγρων είχαν πεθάνει από επιδημίες κατά τη διάρκεια των ετών 1863-1864.

Η συνολική αξιολογημένη εκτίμηση ιδιοκτησίας των έντεκα αποσχισθέντων πολιτειών το 1860, ήταν \$4,363,030,367. Στο τέλος του πολέμου ο εκτιμημένος πλούτος αυτών των πολιτειών ήταν \$1,603,402,429. Από αυτή την απέραντη μείωση στην αξιολόγηση, \$1.634.105.341 εξηγείται από τη χειραφέτηση των σκλάβων. Η υπόλοιπη μείωση \$1.125.522.577 είναι εξηγήσιμη μόνο από τις απώλειες ή τις μειωμένες τιμές (αξίες). Η σύγκριση των εκθέσεων απογραφής 1860 και 1870 δείχνει ότι η αξιολογημένη αξία της νότιας ακίνητης περιουσίας μειώθηκε 48% κατά τη διάρκεια της δεκαετίας, ενώ στο Βορρά είχε αυξηθεί 73%.¹³³

Η κατάσταση της καλλιέργειας είχε μειωθεί κατά τη διάρκεια του πολέμου από την έλλειψη επίβλεψης και κεφαλαίου κίνησης. Η πτώση στην καλλιεργημένη περιοχή ήταν 18% για το Νότο συνολικά. Η αξία των αγροκτημάτων στις οκτώ αρχαιότερες πολιτείες μειώθηκε από \$1,427,000,000 το 1860, σε \$866,000,000 το 1870, και ενώ είχε ανέλθει σε \$1,554,000,000 το 1890, υπήρξε μια μικρή πτώση στην επόμενη δεκαετία. Έτσι, στο τέλος του αιώνα, η συνολική αξία της ιδιοκτησίας φαρμών σε αυτές τις πολιτείες ήταν περίπου ίδια με αυτή σαράντα χρόνια νωρίτερα.

Η κτηνοτροφία του Νότου γνώρισε σημαντικό πλήγμα. Τα ποσοτικά χαρακτηριστικά του έτους 1866 (σε σχέση με το 1860) μαρτυρούν την πτώση: 32% in horses, 30% in mules, 35% in cattle, 20% in sheep, and 42% in swine. Τέσσερα χρόνια αργότερα, η απογραφή ανέφερε έλλειμμα μεγέθους: 454,644 horses, 207,146 mules, 1,063,776 cattle, 1,354,380 sheep, and 6,330,696 swine. Η South Carolina είχε πληγεί περισσότερο από κάθε πολιτεία. Αύξηση 70% in horses, 76% in cattle, 91% in sheep, and 145% in swine θα απαιτούνταν το 1870 ώστε να ανακτήσει την κτηνοτροφική δυναμική που είχε στις αρχές της προηγούμενης δεκαετίας. Η Louisiana, Alabama, Georgia και Virginia είχαν ελλείψεις που κυμαίνονταν μεταξύ 20% και 100% σε διάφορα είδη.

Οι χρηματοοικονομικοί και επιχειρηματικοί θεσμοί υπέστησαν σχεδόν πλήρη κατάρρευση.

Οι συνθήκες ήταν οι πιο δυσοίωνες για τους εμπόρους. “ “Everybody,” a Mobile furniture dealer said,

¹³³ James L. Sellers, «The Economic Incidence of the Civil War in the South», *The Mississippi Valley Historical Review* 14 (Sep., 1927) :182-7

“wanted to buy and nobody had any money...” If he refused credit he would make all of his old customers enemies; if he gave credit, he would go bankrupt.”¹³⁴ Σχετικά με την βιομηχανία, η ονομαστική αξία των προϊόντων είχε αυξηθεί πάνω από 40% το 1870 (σε σχέση με το 1860). Σε πραγματικά μεγέθη, όμως, η αναλογία του εθνικού προϊόντος στην βιομηχανία που παρήχθη στο Νότο είχε μειωθεί από 7,2% το 1860 σε 4,7% το 1870.

The nature of South society

Πριν τον πόλεμο, ο John Stuart Mill είχε παρατηρήσει :

“... The possibility of a rapid repair of their disasters, mainly depends on whether the country has been depopulated. If its effective population have not been extirpated at the time, and are not starved afterwards; then, with the same skill and knowledge which they had before, with their land and its permanent improvements undestroyed, and the more durable buildings probably unimpaired, or only partially injured, they have nearly all the requisites for their former amount of production.”¹³⁵

Η διάχυση της επίδρασης διαφαίνεται στις μελλοντικές γενιές. Ο Νότος βίωσε μια τέτοια κατάσταση. Ο Richard Easterlin (1960), του οποίου η πρωτοποριακή εργασία για τις περιφερειακές εισοδηματικές τάσεις παραμένει η πιο αντιπροσωπευτική, σημειώνει ότι: “I(n) every southern state, the 1880 level of per capita income originating in commodity production and distribution was below, or at best only slightly above that for 1840.”¹³⁶

Εάν η καταστροφή του εμφύλιου πολέμου ήταν αρμόδια και για την αρχική πτώση στην παραγωγή και για την επακόλουθη ανικανότητα του νότου να ανοικοδομηθεί γρήγορα, τότε η σχετική οικονομική καθυστέρηση του νότου κατά τη διάρκεια μισού-αιώνα που ακολούθησε τον πόλεμο μπορεί να αποδοθεί (τουλάχιστον εν μέρει) στην εν καιρώ πολέμου ερήμωση. Ο James Sellers κατέστησε αυτήν την θέση αρκετά σαφή:

“Chronologically, the economic incidence of the war did not fall upon one generation. . . [T]he evidences of the devastation produced by the Civil War still remain (in 1927) in the economic life of the South. The Census of 1900 showed after the lapse of a full generation

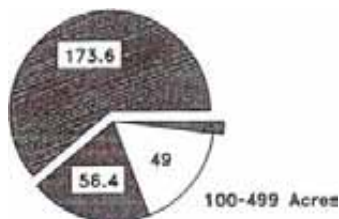
¹³⁴ James L. Sellers, ο.π., p. 188

¹³⁵ Roger Ransom and Richard Sutch, «The impact of the Civil War and of Emancipation on Southern Agriculture», *Explorations in Economic History* 12 (1975) :2

¹³⁶ Roger Ransom and Richard Sutch, ο.π., pp. 1-2

the South had hardly recovered the economic development of 1860.”¹³⁷

Η πεποίθηση του ιστορικού της οικονομίας του νότου, Gavin Wright είναι ότι οι νότιες πολιτείες ήταν καταδικασμένες σε οικονομικό μαρασμό ανεξάρτητα από το αποτέλεσμα του εμφυλίου. Η παρατεταμένη περίοδος ανάπτυξης της πρώτης βιομηχανικής επανάστασης, έπληξε τις μικρές οικογενειακές καλλιέργειες που απέβλεπαν στην επάρκεια και αύξησε τη ζήτηση του βαμβακιού και την εκτατική καλλιέργεια του μεγάλου αυτού εξαγωγικού προϊόντος.

Over 500 Acres 5.9

1870

56.4= 50-99 Acres

173.6= 3-49 Acres

Figure 3. Number of farms in five cotton states by size of farm in 1870 (thousand of farms)

Source: Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), p. 235

Ενώ ο αριθμός των μεγάλων αγροκτημάτων στις πέντε πολιτείες βαμβακιού του νότου μειώθηκε κατά ένα-δευτερο, (το 1860 ήταν 12.9), ο αριθμός αγροκτημάτων που αναφέρονται σε λιγότερα από 50 acres υπέρ – διπλασιάστηκε κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του εμφύλιου πολέμου (το 1860 ήταν 69.2). Το τέλος της εποχής της μεγάλης ζήτησης από τα ευρωπαϊκά κλωστήρια και οι συγκυρίες της απελευθέρωσης των δούλων, βρήκαν τον νότο απροετοίμαστο. Η έλλειψη κινητικότητας της συντηρητικής επαρχιακής κοινωνίας, καταδίκασε το νότο σε καθηλωμένο εργατικό πλεόνασμα και συνεπώς σε οικονομικό τέλμα.

Χαρτογραφώντας τη δομική σύσταση της κοινωνίας του Νότου, μπορούμε να επισημάνουμε τα εξής:

Η οικονομική ανάπτυξη (economic development) απαιτεί εξειδίκευση (specialization). Συνεπώς, το σύστημα στο Νότο ήταν εξαιρετικά δύσκαμπο, ανελαστικό, αφού δεν προωθούσε το λεγόμενο “structural (social

¹³⁷ Roger Ransom and Richard Sutch, ο.π., p. 2

& political) change”. Όπως σημειώνει ο Eli Ginzberg: “The whole tendency of the system was antidevelopmental, except within the narrow context of "getting a few more dollars out of your slaves.”¹³⁸

Irrepressible conflict - Η βαθύτερη αιτία

Αυτό που σημάδεψε αρχικά την Αμερική από τις αρχές του 19^{ου} αιώνα ήταν μια πλειάδα γεωγραφικών αλλαγών. «Ανάμεσα στα χρόνια της προεδρίας του Thomas Jefferson και της επανάστασης του Jefferson Davis οι Ηνωμένες Πολιτείες εξαπλώθηκαν από την ανατολική ακτογραμμή στον Ειρηνικό» σημειώνει η Carolyn Porter.¹³⁹

Όλα αυτά θα μπορούσαν να ενταχθούν στο ευρύτερο κίνημα που μετέπειτα ονομάστηκε δεδηλωμένο πεπρωμένο (Manifest Destiny) (1845), την πεποίθηση δηλαδή ότι πεπρωμένο της Αμερικής ήταν η ενσωμάτωση ολόκληρης της ηπείρου. Η πρόκληση του ‘αναπόφευκτου μέλλοντος’, όπως λέγεται, σε κατάλληλο χρόνο, ανέσυρε από τα βάθη της ιστορίας τα Εδάφια του Συντάγματος και την Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας των Ηνωμένων Πολιτειών, υπό την έννοια ότι η επέκταση προς Δύση θα γεννούσε διλήμματα ανάμεσα στο δουλοκτητικό καθεστώς του αγροτικού Νότου και το ‘καπιταλιστικό’ καθεστώς μισθωτής εργασίας του Βορρά.

Γεγονός ήταν πως η δυτική αυτή αποίκιση πρόβαλε με περισσότερη οξύτητα το σοβαρότερο πρόβλημα της δουλείας των Νέγρων. Ο αντιδημοκρατικός αυτός θεσμός έριχνε ρίζες και στις νέες περιοχές με τις νεοσύστατες Πολιτείες. Η συνταγματική υφή του ζητήματος της δουλείας προσέδιδε ένταση, αλλά δεν ήταν μόνο αυτό.

Η άνθιση των επενδύσεων που προήγαγε το μεταφορικό δυναμικό της χώρας και η τελική επίπτωση στις εργασιακές συνθήκες του Βορρά με τον επακόλουθο ανταγωνισμό από τους Νέγρους σκλάβους, η αφύπνιση της αστικής τάξης μέσα από το συγγραφικό στοχασμό της εποχής, η οικονομική δυσπραγία που έπληξε τα βιομηχανικά κέντρα του Βορρά και η οικονομική αποδέσμευση του Νότου από αυτόν (αναδραστικά οικονομικά σχέσεις), η κοινωνική ευαισθητοποίηση για τα δεινά της δουλείας, υπήρξαν γεγονότα που ώθησαν το Βορρά να ξεσηκωθεί κατά της νοοτροπίας του Νότου.

Η ιδεολογική πλατφόρμα που επικαλούνταν οι Νότιοι για τη διαίωνα της προσανατολισμένης στη δουλοκτητική εργασία κοινωνικής δομής, περικλείει κλασικά λογοτεχνήματα έως πολιτικές (δημαγωγικές) τοποθετήσεις. Έπειτα, όμως, από τη νίκη των Ρεπουμπλικάνων το 1860, ο άξονας της οικονομικής βιωσιμότητας του Νότου (δουλοκτησία) παρήλθε το καθεστώς αμφισβήτησης (ηθικής, κοινωνικής, πολιτικής, οικονομικής) και εισήχθη σε αυτό της στοχευμένης αποδόμησης, από το σύνολο του Βορρά.

¹³⁸ Alfred H. Conrad, «Slavery as an Obstacle to Economic Growth in the United States: A Panel Discussion», *The Journal of Economic History* 27 (Dec., 1967) :539

¹³⁹ Paul Levine και Ντόρα Τσιμπούκη, *Αμερικανικές Ταυτότητες. Η Λογοτεχνική Ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών 1603-2000* (Εκδόσεις Πατάκη, Τρίτη Έκδοση, 2007), σελ. 59

“The canvass...closed on the 6th of November by the election of Abraham Lincoln... The slave-masters...fully comprehended the real significance of the result. They saw how much freedom had gained and how much slavery had lost.”¹⁴⁰ Η απόσχιση των Νοτίων Πολιτειών επήλθε ως φυσική επιλογή για να διατηρηθεί αυτή η κοινωνική δομή.

Τα λόγια του Λίνκολν στον Δεύτερο Εναρκτήριο Λόγο:

«Εν όγδοον του συνόλου του πληθυσμού απετελείτο από έγχρωμους δούλους που δεν ήσαν ομοιομόρφως εις την Ομοσπονδία, αλλ’ ήσαν εντοπισμένοι εις το νότιον τμήμα της. Οι δούλοι αυτοί αντεπροσώπευον εν ιδιάζον και ισχυρόν συμφέρον... Ο σκοπός διά τον οποίον οι επαναστάται θα ηδύναντο να διαλύσουν την Ένωσιν, ακόμη και διά του πολέμου, ήτο να ενισχύσουν, να διαιωνίσουν και να επεκτείνουν αυτό το συμφέρον...».¹⁴¹

Ο μεγιστάνας της υφαντουργίας της Μασαχουσέτης και ο εκπρόσωπος του Κογκρέσου Nathan Appleton, αναφέρει πως οι κάτοικοι της νότιας Καρολίνας δεν ανησυχούσαν πραγματικά για το δασμολόγιο, αντ’ αυτού, οι ενέργειές τους προέκυψαν από το «φόβο και την ανησυχία του νότου ότι η ομοσπονδιακή κυβέρνηση μπορεί μια ημέρα να παρεμποδίσει το δικαίωμα της ιδιοκτησίας στους σκλάβους. Αυτός είναι ο δεσμός που ενώνει το νότο σε μια συμπαγή φάλαγγα...».¹⁴²

Το 1863 ο Βρετανός πολιτικός οικονομολόγος J. E. Cairnes έδωσε την ακόλουθη ανάλυση για τη ρήξη μεταξύ των Αμερικανικών πολιτειών :

“So long as (the slave power) itself was the dominant party, so long as it could employ the powers of government in propagating its peculiar institution and consolidating its strength, so long was it content to remain in the Union; but the moment when, by the constitutional triumph of the Republicans, the government passed into the hands of a party whose distinctive principle was to impose a limit on slavery, from that moment its continuance in the Union was incompatible with its essential objects, and from that moment the Slave Power resolved to break loose from Federal Ties.”¹⁴³

¹⁴⁰ Richard W. Leopold and Arthur S. Link, *Problems in American history* (Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, Second edition, 1957), p. 289

¹⁴¹ Χένρυ Σ. Κόμμαγκερ, *Αθάνατα Κείμενα της Αμερικανικής Ιστορίας* (Αθήνα: Αμερικανική Υπηρεσία Πληροφοριών 1900-1950), σελ. 60

¹⁴² James L. Huston, «Property Rights in Slavery and the Coming of the Civil War», *The Journal of Southern History* 65 (May, 1999) :260-1

¹⁴³ Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), p. 6

Ακόμα, δύναται να καταστούν κατανοητά τα κίνητρα της αποχώρησης εφόσον εξεταστεί το πώς ανέμεναν οι Νότιοι γαιοκτήμονες το τέλος της δουλείας.

“They did not imagine slavery’s demise by talking about the death of states’ rights, the conversion to northern moral standards, an uprising of the slaves, the mutation of everyone’s skin color to one shade, or the replacement of republicanism with an Enlightenment egalitarianism.

...Slavery and all the ideals surrounding it were sustained by one thing : profitability. And when profitability vanished, so did slavery and its long train of justifying rhetoric.”¹⁴⁴

Όπως λέγεται, η ιστορία είναι μοναδική ενώ η ερμηνεία, το αφηγηματικό στυλ ποικίλει.

Στην περίπτωση του Εμφυλίου Πολέμου, όπως σημειώνει ο Roger L. Ransom “the events were so overwhelming that the scope for historical interpretation (and reinterpretation) is almost boundless.” Εκ των κύριων καθηκόντων ενός ιστορικού είναι η ενστάλαξη του γεγονότος στο νοητικό χάρτη του αναγνώστη με σοφή και συνάμα τελεολογική συνέπεια, δίχως τη δημιουργία ευφάνταστων σχημάτων. Ο ιστορικός, παρατηρεί ο Lee Benson, οφείλει να θεωρήσει την ύπαρξη των γενικών νόμων της αιτιώδους εξάρτησης. Δηλαδή πρέπει να εμμείνει σε ορισμένες λογικές αρχές (ή νόμους), οι οποίοι, σύμφωνα με τον Lee Benson, διέπουν οποιαδήποτε εξήγηση της ανθρώπινης συμπεριφοράς, είτε η προσπάθεια βρίσκει την έκφραση σε ένα ποίημα, ένα μυθιστόρημα, είτε σε μια ιστορική μονογραφία. Η ερμηνευτική πτυχή της ιστορίας επαφίεται σε πολλαπλές νοητικές διακλαδώσεις και μια διεπιστημονική προσέγγιση κρίνεται ορθή. Η πολυδιάσταση, πολύχρωμη επεξηγηματική μήτρα των ιστορικών συμβάντων είναι παραδεκτή. As Professor Craven observed, there are always “remote or background causes, and immediate causes, and causes resting on other causes.”¹⁴⁵

Συνεπώς, το πρόταγμα των ιστορικών για μια ενδοσκόπηση πέρα από τον καταμερισμό της διανοητικής εργασίας ανά επιστημονικό κλάδο, δύναται να κυοφορήσει τον στοχασμό των επόμενων γενεών, αποτελώντας συνάμα την επιτομή των προσπαθειών τους.

Αναφορικά με τον Αμερικανικό Εμφύλιο Πόλεμο:

Οι περισσότεροι ιστορικοί έχουν εγκαταλείψει αυτό που ο Charles A. Beard κάποτε ονόμασε “devil theory” of history – την ιδέα ότι μια ανθρώπινη τραγωδία όπως ο Εμφύλιος πόλεμος μπορεί να αποδοθεί σε απειλητικές (μοχθηρές) ενέργειες του Stephen A. Douglas, του John Brown, του Jefferson Davis, ή του Abraham Lincoln.

... clear thinking would require a distinction between causing the war and getting into it.

¹⁴⁴ James L. Huston, *Calculating the value of the Union. Slavery, property rights, and the economic origins of the civil war* (The University of North Carolina Press, 2003), p. 65-6

¹⁴⁵ Richard W. Leopold and Arthur S. Link, *Problems in American history* (Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, Second edition, 1957), p. 326

Όπως έχει γραφεί: “Psychiatry for a nation ...is still in embryo, though it is much the fashion to have discussions of mass behaviorism, public opinion, pressure groups, thought patterns, and propaganda. Writers in the field of history tend more and more to speak in terms of culture.”¹⁴⁶

Παραθέτουμε μια ανθρωπολογική και συνάμα πεφωτισμένη αιτιολόγηση της παράλογης αιματοχυσίας που συντάραξε συθέμελα το ‘Νέο Κόσμο’.

“The cause of that state of mind which we may well call war psychosis lay in the sectional character of the United States.”¹⁴⁷

Το έθνος ήταν ιδρυμένο επάνω στην αρχή της αμοιβαίας ανοχής των τμηματικών διαφορών, των αμοιβαίων παραχωρήσεων, του σεβασμού απέναντι στους θεσμούς και την κουλτούρα των άλλων τμημάτων. Στις αρχές του 19ου αιώνα η προσάρτηση νέων εδαφών και η εξάπλωση της δουλείας συμβάδιζαν. «Η απομάκρυνση των Ινδιάνων από το 1814 μέχρι το 1840 άνοιξε το δρόμο ούτως ώστε η δύση να αναχθεί σε προσοδοφόρο πεδίο για επενδύσεις στη γη και στην εμπορική γεωργία», εξηγεί ο Michael Paul Rogin.¹⁴⁸

Το 1961 ο Douglass North στο βιβλίο του *The economic growth of the United States, 1790-1860* υποστήριξε ότι η αγροτική οικονομία του Νότου (κυρίως οι βαμβακοκαλλιέργειες) αποτελούσαν τον κινητήριο μοχλό για την ανάπτυξη του μεγέθους της αγοράς και την επακόλουθη επέκταση της Αμερικανικής οικονομίας την περίοδο 1790-1845.

“But the years laid the founding fathers low and their places were taken by a new and impatient generation who had no such understanding of the essence of national unity. The result was that urbanity, self-restraint, and courtesy – the ordinary amenities of civilized intercourse – were cast aside; and in their gracious place were substituted the crude, discourteous, and insulting language and conduct in intersectional relations now so familiar in the relations between the totalitarian nations and the so-called democracies.”¹⁴⁹

Ήταν η αποτυχία (αδυναμία) να αναγνωρισθεί ο τοπικισμός ως θεμελιώδες γεγονός (πεδίο) της αμερικανικής ζωής (egocentric sectionalism), που κατέστρεψε την εθνική ενότητα και διαίρεσε το έθνος το 1861.

Μας το βεβαιώνει ο αρθρογράφος Gerald Runkle:

“The revolution came from without, not from within. The significant aspect of the American “revolution” was its sectional nature, not the internal contradictions (in the South itself or in the nation as a whole)... The great enemies of the privileged class in the South were not the people directly exploited by that

¹⁴⁶ Richard W. Leopold and Arthur S. Link, ο.π., p. 307

¹⁴⁷ Frank L. Owsley, «The Fundamental Cause of the Civil War: Egocentric Sectionalism», *The Journal of Southern History* 7 (Feb., 1941) :7

¹⁴⁸ Paul Levine και Ντόρα Τσιμπούκη, *Αμερικανικές Ταυτότητες. Η Λογοτεχνική Ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών 1603-2000* (Εκδόσεις Πατάκη, Τρίτη Έκδοση, 2007), σελ. 118-19

¹⁴⁹ Frank L. Owsley, «The Fundamental Cause of the Civil War: Egocentric Sectionalism», *The Journal of Southern History* 7 (Feb., 1941) :15

class, the Negroes and the “poor whites”, but the people in the North! The slaves (almost all loyal) never dealt with their own exploiters!”¹⁵⁰

Σε παρόμοιο συλλογισμό καταλήγει ο W. E. Woodward στο βιβλίο του *Meet General Grant (1928)* : “The American Negroes are the only people in the history of the world, so far as I know, that ever became free without any effort of their own—They had not started the war nor ended it. They twanged banjos around the railroad station, sang melodious spirituals and believed that some Yankee would soon come along and give each of them forty acres and a mule.”¹⁵¹

Η εκδήλωση του εγωκεντρικού τοπικισμού που οδήγησε στον εμφύλιο πόλεμο ήταν η αιώνια προσπάθεια ενός τμήματος να αποκτήσει ή να διατηρήσει την πολιτική υπεροχή της στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση. Ο Frank L. Owsley παρατηρεί : “... permanent balance of power was impossible in a rapidly expanding country, and both sections must have realized that eventually the forces of nature would tip the balance in favor of one section or the other or in favor of a section not yet born.”¹⁵²

Οι Charles και Mary Beard στο *The Rise of American Civilization (1927)* ανέφεραν τις έμφυτες συγκρούσεις μεταξύ της βορειοανατολικής χρηματοδότησης, της βιομηχανίας, των εργοστασίων, και του εμπορίου και των νότιων φυτειών, οι οποίες ανταγωνίστηκαν για να ελέγξουν την ομοσπονδιακή κυβέρνηση ώστε να προστατεύσουν τα συμφέροντά τους.

Η ολοκλήρωση του κοσμικού πολιτισμού και η ανάδυση της Leisure Class

Η υλιστική βάση του σύγχρονου πολιτισμού στις Ηνωμένες Πολιτείες, ‘επροκλήθη’ (ετέθη) δια των πολιτικών διεργασιών των Συντηρητικών Ρεπουμπλικάνων. Αυτό διαβεβαιώνει ο Louis M. Hacker το 1940:

“The Republican Conservatives wanted to end the war as quickly as possible without deranging the essential political and social patterns of the nation. They were neither Abolitionists nor egalitarians: the unequal status of the Negroes and poor southern whites were of no interest to them. But, as spokesmen for industrial

¹⁵⁰ Μπορεί κανείς να συνάγει πως η θεωρητική συνέπεια του οικοδομήματος του Καρλ Μαρξ ετέθη υπό κρίση, καθώς το δόγμα της Μαρξιστικής θεωρίας αναφέρει πως οι Επαναστάσεις λαμβάνουν χώρα όταν τα μέσα παραγωγής καθίστανται ασυμβίβαστα με τις δυνάμεις παραγωγής.

Gerald Runkle, «Karl Marx and the American Civil War», *Comparative Studies in Society and History* 6 (Jan., 1964) :138

¹⁵¹ Charles H. Wesley, «The Civil War and the Negro-American», *The Journal of Negro History* 47 (Apr., 1962) :91

¹⁵² Frank L. Owsley, «The Fundamental Cause of the Civil War: Egocentric Sectionalism», *The Journal of Southern History* 7 (Feb., 1941) :14

capitalism, the war furnished them with the opportunity to round out the economic program of the class which they represented. Industrial capitalism was now in control of the state.”¹⁵³

Ήδη από την εποχή της Χειραφέτησης των νέγρων, η διαπλοκή συμφερόντων μεταξύ πολιτικών και βιομηχάνων λάμβανε διαστάσεις.

As Hacker claimed :

“The industrialist capitalists, through their political spokesmen, the Republicans, had succeeded in capturing the state and using it as an instrument to strengthen their economic position. It was no accident, therefore, that while the war was waged on the field and through Negro emancipation, in Congress’ halls the victory was made secure by the passage of tariff, banking, public land, railroad and contract-labor legislation.”¹⁵⁴

Από το τέλος του Εμφυλίου Πολέμου εξυφάνθη μια ακατάσχετη τάση του κέρδους, επακόλουθο του ανεξέλεγκτου ατομικισμού. Η παγίωση μιας τέτοιας χρηματικής κουλτούρας προσδοκούσε στη δεσπόζουσα παρουσία της πολιτικής τάξης. Η θέση του Louis Hacker, στο σημείο αυτό, αναφέρει πως η επικράτηση των Βορείων έδωσε στη βιομηχανική – καπιταλιστική τάξη, τα εργαλεία της πολιτικής ισχύς που χρησιμοποιήθηκαν για να προωθηθεί η νομοθεσία που επέτρεψε το θρίαμβο της αμερικανικής κεφαλαιοκρατίας.

Οι διαδικασίες εκβιομηχάνισης, επιχειρηματικής κεφαλαιοποίησης και αστικοποίησης έκτοτε, γνώρισαν ταχύτατη πρόοδο.

Ο ιστορικός William Leach μιλά για τις χρηματικές συνήθειες της σκέψης:

«Στις δεκαετίες που ακολούθησαν τον εμφύλιο ο αμερικανικός καπιταλισμός άρχισε να παράγει έναν ξεχωριστό πολιτισμό, άσχετο με τις παραδοσιακές οικογενειακές ή κοινοτικές αξίες. Τα κυρίαρχα χαρακτηριστικά αυτού του πολιτισμού ήταν η απόκτηση και η κατανάλωση ως μέσα για την επίτευξη της ευτυχίας* η λατρεία του καινούριου* ο εκδημοκρατισμός της επιθυμίας* και οι χρηματιστικές αξίες ως κυρίαρχη μονάδα μέτρησης κάθε κοινωνικής αξίας».¹⁵⁵

Όσο προχωρούσε ο 19ος αιώνας προς το πέρας του, ισχυρίζεται ο Lawrence Levine, η έννοια του πολιτισμού άρχισε να προσλαμβάνει ιεραρχικές αποχρώσεις. Πριν από τον Εμφύλιο πόλεμο, οι Αμερικανοί μυθιστοριογράφοι απεικόνιζαν την αναζήτηση της ελευθερίας στα πλαίσια της δημοκρατίας, παρουσιάζοντάς την ως γεωγραφική κινητικότητα. Μετά τον Εμφύλιο πόλεμο, η επιστημονική προσέγγιση της ευτυχίας αφορούσε τη συνάφεια με μια ιεραρχία και την παρουσίαζαν ως κοινωνική κινητικότητα. Το έμβλημα της νέας εποχής στις Ηνωμένες Πολιτείες ενέπνευσε τον πρόγονο του American Institutionalism, Thorstein Veblen, να γράψει τη

¹⁵³ Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), p. 253

¹⁵⁴ Roger L. Ransom, ο.π., pp. 268-9

¹⁵⁵ Paul Levine και Ντόρα Τσιμπούκη, *Αμερικανικές Ταυτότητες. Η Λογοτεχνική Ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών 1603-2000* (Εκδόσεις Πατάκη, Τρίτη Έκδοση, 2007), σελ. 169-170

διάσημη κοινωνιολογική του μελέτη, *The Theory of the Leisure Class* (1899). Εντυφώνοντας στην φύση του οικονομικού ανθρώπου, στην ανθρωπολογική διάσταση της κοινωνικής πραγματικότητας, ο μεγάλος αυτός διανοητής ανέδειξε πως αυτή η νέα επιχειρηματική ελίτ διακρίθηκε από τις μάζες εξαιτίας της «περίβλεπτης κατανάλωσης» και της καλλιέργειας των «μέσων πλήρωσης του ελεύθερου χρόνου».

Οι απόψεις των Beard και του Brogan περιγράφουν σε παρόμοιο μοτίβο το νέο σκηνικό που κυριάρχησε στην αμερικανική ήπειρο.

«Ο αποκαλούμενος εμφύλιος πόλεμος,» έγραψαν οι Charles A. και Mary R. Beard το 1927, «... ήταν ένας κοινωνικός πόλεμος...προκαλώντας απέραντες αλλαγές στη ρύθμιση (διευθέτηση) των τάξεων, στη συσσώρευση και τη διανομή του πλούτου, κατά τη διάρκεια της βιομηχανικής ανάπτυξης».¹⁵⁶

Σε μια επαναξιολόγηση του εμφύλιου πολέμου, στο περιοδικό *Harper* για τον Απρίλιο, το 1960, ο Denis W. Brogan, ένας ειδικός στους αμερικανικούς θεσμούς, έγραψε: «Μπορεί να ήταν μόνο ένας καταλύτης αλλά ο πόλεμος επέσπευσε την είσοδο των Ηνωμένων Πολιτειών μέσα στο σύγχρονο βιομηχανικό κόσμο, κατέστησε «την απογείωση» (για να χρησιμοποιήσουμε μια λαμπρή αλληγορική σκέψη του καθηγητή W.W. Rostow) πιο σύντομη».¹⁵⁷

Το μεγαλείο της τεχνολογίας & η άνθιση των βιομηχανικών κέντρων ολοκλήρωσε την αντικατάσταση του φυσικού περιβάλλοντος με το τεχνητό.

Μετά τις καταστροφές του Εμφυλίου Πολέμου, οι Δυτικές Πολιτείες που είχαν κατοικηθεί μόλις από την προηγούμενη γενιά, εξελίσσονται συνεχώς. Τα εκατομμύρια μεταναστών από την Ευρωπαϊκή ήπειρο που κατακλύζουν τα λιμάνια και τις Πολιτείες της Αμερικής αποτελούν τα φθηνά εργατικά χέρια για τα βιομηχανικά κέντρα και τον κλάδο των κατασκευαστικών επιχειρήσεων. Η αρωγή τους σε εντυπωσιακά θεάματα, όπως η γέφυρα του Brooklyn, υπήρξε σημαντική. Η αποπεράτωση το 1869 μιας σιδηροδρομικής σύνδεσης της Νεμπράσκα με την Καλιφόρνια έδωσε ώθηση στην οικονομική ανάπτυξη της Δύσης, με τη μείωση του κόστους μεταφοράς των αγροτικών προϊόντων και την ταχύτερη διανομή τους. Ήταν η εποχή που το αμερικανικό κοινό εκθειάζε τα τεχνολογικά επιτεύγματα. Η γοητεία του πολιτιστικού εθνικισμού προμηνύε μια νέα αμερικανική λατρεία. Όπως παρατηρεί ο David E. Nye:¹⁵⁸ «Οι φυσικές καλλονές και τα σπουδαία κοινωφελή έργα έγιναν σύμβολα του αμερικανικού μεγαλείου».

Η έκθεση της απογραφής του 1900 ανέφερε τα εξής: «Μέχρι το 1880 ή κάποια στιγμή ανάμεσα στο 1880 και 1890, η γεωργία αποτελούσε την κύρια πηγή πλούτου των ΗΠΑ. Στην τελευταία όμως απογραφή

¹⁵⁶ Thomas C. Cochran, «Did the Civil War Retard Industrialization?», *The Mississippi Valley Historical Review* 48 (Sep., 1961) :197

¹⁵⁷ Thomas C. Cochran, ο.π., p. 198

¹⁵⁸ Paul Levine και Ντόρα Τσιμπούκη, *Αμερικανικές Ταυτότητες. Η Λογοτεχνική Ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών 1603-2000* (Εκδόσεις Πατάκη, Τρίτη Έκδοση, 2007), σελ. 114

(1890) η αξία των βιομηχανικών προϊόντων είχε ξεπεράσει την αξία των αγροτικών». ¹⁵⁹ Από το 1900 οι Ηνωμένες Πολιτείες έγιναν ηγετική βιομηχανική δύναμη στον κόσμο. Η εκβιομηχάνιση και ο τομέας των κατασκευών είχαν αρχίσει να αναπτύσσονται από τις αρχές του δέκατου ένατου αιώνα, αλλά εκείνη η πρόοδος δεν εξουσίασε (κυριάρχησε) την αμερικανική ζωή μέχρι τα τέλη του δέκατου ένατου αιώνα. Η Μασαχουσέτη, η Πενσυλβανία, και η Νέα Υόρκη το 1860 είχαν έναν αριθμό βιομηχανικών εργατών 76,100, 90,432, και 48,985, αντίστοιχα.

Μέχρι το 1900 αυτοί οι αριθμοί είχαν εκτοξευθεί σε 341,783, 574,606, και 605,686. Αυτή η μετάβαση πραγματοποιήθηκε πιο εντυπωσιακά στις τελευταίες δύο δεκαετίες του αιώνα. Σύμφωνα με τη δωδέκατη απογραφή, το 1870 περίπου 1,615,000 άνδρες άνω των δέκα έξι ετών δούλευαν στην βιομηχανία, ενώ μέχρι το 1900 ο αριθμός αυτός ανήλθε σε 4,114,000. Σχεδόν 84 τοις εκατό εκείνης της αύξησης πραγματοποιήθηκε μεταξύ 1880 και 1900.

Table 30. Workers in factories, Total Number, and Ratio to White Males Fifteen Years of Age or Older

Region /State	Workers	Ratio	Workers	Ratio	Workers	<i>Ratio 1900</i>
	1850	1850	1860	1860	1900	
New England						
Connecticut	5.905	.049	18.073	.126	130.610	.401
New Hampshire	4.060	.039	9.813	.096	46.847	.309
Massachusetts	20.600	.063	76.100	.199	341.783	.348
Maine	1.875	.010	5.528	.028	53.701	.212
Rhode Island	6.290	.162	10.839	.205	64.508	.433
Vermont	1.509	.015	1.977	.020	24.714	.197
Central Atlantic						
New York	18.515	.019	48.985	.042	605.686	.237
New Jersey	5.213	.038	15.201	.078	181.879	.279
Pennsylvania	39.579	.060	90.432	.109	574.606	.264
Great Lakes						
Illinois	578	.002	4.113	.008	325.713	.195
Indiana	676	.003	3.063	.008	133.009	.152
Iowa	101	.002	577	.003	48.417	.063
Michigan	433	.004	1.416	.006	136.627	.160
Ohio	8.360	.015	20.714	.031	287.789	.198
Wisconsin	350	.004	1.192	.005	120.131	.173
Minnesota	0	.000	45	.001	66.889	.110
.....						
Deep South						
Alabama	634	.005	1.346	.009	45.530	.086
Florida	28	.002	44	.002	32.188	.186
Georgia	1.758	.013	3.099	.019	66.540	.105
Louisiana	383	.004	2.006	.018	35.531	.088

¹⁵⁹ Ανδρέας Πάγκαλος, *Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. The Encyclopedia Americana 1959* (Αθήνα: “20^{ος} αιώνας”, 1960), σελ. 252

Mississippi	70	.001	615	.006	23.643	.053
South Carolina	759	.010	811	.010	29.823	.080
Texas	52	.001	363	.003	44.199	.047

.....						
Border South						
	Arkansas	21	.000	152	.001	25.158 .063
	Delaware	722	.042	1.153	.043	17.765 .277
	Kentucky	5.056	.024	4.347	.017	51.101 .075
Source	: Maryland	4.180	.033	7.911	.052	72.824 .186
James	L. Missouri	875	.005	2.684	.008	106.782 .102
Huston,	North Carolina	2.015	.014	1.355	.008	44.549 .083
<i>Calculating</i>	Tennessee	3.024	.015	3.000	.013	42.492 .068
<i>the value of</i>	Virginia	10.020	.043	7.174	.024	86.424 .098
<i>the Union.</i>						

Slavery, property rights, and the economic origins of the civil war (The University of North Carolina Press, 2003), p. 75

Η θέση του πολέμου στην παγκόσμια ιστορία

Ο πόλεμος αυτός - η Δεύτερη Αμερικανική Επανάσταση όπως τον αποκάλεσε ο Charles Beard - πέτυχε τα εξής δύο: πρώτον, έστρεψε το ρουν υπέρ του εθνικισμού – από την εποχή του Βατερλώ περνούσε περίοδο ύφεσης - και, δεύτερον, σφρηγιάτησε τον δεσμό ανάμεσα στον εθνικισμό και τον φιλελευθερισμό σε μια εποχή που οι δύο αυτές ιδεολογίες έδειχναν χωριστικές τάσεις.

Πιο αναλυτικά:

Αποστολή των Rebels – η αποσκίρτηση των Νοτίων ονομάστηκε αντιδραστική ανταρσία – ήταν να αντιπολιτεύονται τους νεωτερισμούς και να επιβραδύνουν την κίνηση, καθώς είχαν κεκτημένα συμφέροντα. Υπέρμαχοι μιας ιεραρχικής κοινωνίας, αντιδρούσαν στη διάλυση της, όχι τόσο επειδή πίστευαν τόσο πολύ στον θεσμό της δουλείας, όσο επειδή ήταν ανίκανοι να συλλάβουν ότι ήταν δυνατόν να υπάρξει η κοινωνία τους όπως την είχαν οργανώσει, χωρίς να υπάρχει συγχρόνως και δουλεία. Συνεπώς, ο θεσμός της δουλείας, ως μια υποτροπή σε ένα πιο αρχαϊκό σχήμα ζωής, συνέτεινε στην διαίωνιση της κατεστημένης ατελούς προσαρμογής των βιομηχανικών θεσμών (στην επικράτεια των Ηνωμένων Πολιτειών). Από μια άποψη λοιπόν, οι πλούσιοι γαιοκτήμονες του Νότου, έβλεπαν τον εθνικισμό συνοδευόμενο από μια δημοκρατική μορφή διακυβέρνησης (δημοκρατική ισότητα, μόρφωση των μαζών, χειραφέτηση των δούλων, δικαίωμα ψήφου, κοινωνική «κινητικότητα», υπονόμηση της αυστηρά ιεραρχημένης κοινωνίας) που ήταν άκρως ύποπτη. Το ξεσκήωμα των Βορείων το 1861, και η απόφαση τους να διεξαγάγουν έναν πόλεμο για τη διατήρηση της Αμερικανικής Ομοσπονδίας αποτέλεσε σημαντική στροφή προς τον εθνικισμό.

Για τον Λίνκολν, όπως και για άλλους ιδεολόγους και απολογητές του εθνικισμού, η εθνική ενότητα δεν αποτελούσε αυτοσκοπό, αλλά μέσο για κάποια άλλη επιδίωξη. Μπορεί ο ίδιος να διαβεβαίωνε πως «ο υπέρτατος αντικειμενικός σκοπός μου... είναι να διαφυλάξω την ενότητα του έθνους». Αλλά η πραγματικότητα είναι πως

την Ένωση την έβλεπε ως συνάρτηση με τις δυνατότητες που δημιουργούσε για τη διατήρηση και επέκταση της ελευθερίας. Για τον Αβραάμ Λίνκολν ο πόλεμος εκείνος ήταν ένας τρόπος διακηρύξεως «σ' όλους τους ανθρώπους» ότι «η κυβέρνηση του λαού, από το λαό, για το λαό δε θα εξαφανισθή από το πρόσωπο της γης».

Η χρησιμοποίηση από τον Λίνκολν εθνικιστικών μέσων για την πραγματοποίηση φιλελεύθερων σκοπών υπήρξε, στα πλαίσια των αμερικανικών αξιών, μία από τις πιο εποικοδομητικές ταυτίσεις που έγιναν στον 19ο αιώνα, γιατί προσέδωσε στον εθνικισμό έναν ηθικό σκοπό χωρίς τον οποίο διέτρεχε τον κίνδυνο να εκφυλιστεί σε έναν ανάξιο λόγο εγωκεντρισμό.

Η ιστορία υπό το πρίσμα της κινηματογραφίας

Gone with the wind

Η πολυμορφική έκφανση του κινηματογράφου αξιοποιείται τακτικά για την πανεπιστημιακή διδασκαλία, τον συγγραφικό εμπλουτισμό μιας εργασίας.

Η όψη της κινηματογραφικής δημιουργίας είναι αυτή που επιβάλλει τα αισθητικά κριτήρια αξιολόγησης, κρίσης, αποκρυστάλλωσης. Συχνά, η συσκότιση της ιστορικής κατανόησης καθρεφτίζει εν μέρει την προσπάθεια πλαισίωσης της ιστορίας με το μυθοπλαστικό, σεναριακό υλικό. Γεγονός είναι πως το ιστορικό τεκμήριο προβαλλόμενο από την κινηματογραφική εικόνα, επαφίεται στην υποκειμενικότητα του δημιουργού, ενώ η θέαση της ιστορίας εναπόκειται στην πρόσληψη (ανάγνωση) από το κοινό.

Η ιστορία του Αμερικανικού Εμφυλίου Πολέμου δεν περιφέρεται γυμνή από κάθε μυθοπλαστική επικάλυψη. Προεξέχουσα μορφή καταλαμβάνει η μνημειώδης (για την ιστορία του κινηματογράφου του 20^{ου} αιώνα) εποποιία *Gone with the wind* (1939).

Βασισμένη στο εμπνευσμένο μυθιστόρημα της Μάργκαρετ Μίτσελ (1936), η πολυβραβευμένη ταινία - μεταξύ των Όσκαρ είναι αυτό της Καλύτερης Ταινίας, Σκηνοθεσίας, Σεναρίου, Α΄ Γυναικείου Ρόλου - καταγράφεται ως ένα από τα σημαντικότερα ρομαντικά έπη του παγκόσμιου κινηματογράφου. Κεντρικός θεματικός άξονας στο έργο του Φλέμινγκ είναι η αριστοκρατική τάξη του Νότου, ιδωμένη από τη ζωή της Scarlett O' Hara, με ιστορικό background τον Αμερικανικό Εμφύλιο Πόλεμο.

Η ηρωίδα είναι μια νεαρή, όμορφη κοπέλα, κόρη ενός πλούσιου γαιοκτήμονα στο Νότο. Οι καλλιεργούμενες από νέγρους δούλους μεγάλες φυτείες βαμβακιού και η αξιοποίηση τους εξηγούν την οικονομική ευρωστία της οικογένειας. Στο μεταξύ, οι λαμπρές ετοιμασίες για την αναγγελία αρραβώνων της φίλης της Scarlett, Melanie, εντείνονται. Η Scarlett μαθαίνοντας πως ο Ashley πρόκειται να αρραβωνιαστεί τη

φίλη της, καθοδηγούμενη από τη ζήλια της, επιχειρεί να τον γοητεύσει. Ο Ashley είναι για την Scarlett ο πλατωνικός της έρωτας. Στη γιορτή, οι εντυπωσιακοί πολυέλαιοι, η μεγαλειώδης σκάλα, τα πανάκριβα σερβίτσια, τα κομψά φορέματα, τα καλλωπιστικά χτενίσματα των κυριών, συνθέτουν ένα σκηνικό λάμψης, γλιδής και ευπρέπειας. Κυρίαρχο θέμα στις συζητήσεις μεταξύ των καλεσμένων καταλαμβάνει η περιρρέουσα ατμόσφαιρα για την πιθανότητα εκδήλωσης πολέμου. Την στιγμή των αρραβώνων γνωστοποιείται η έναρξη του Εμφυλίου. Όλοι επιδεικνύουν μια θέληση να καταταγούν, το ίδιο και ο αρραβωνιαστικός της Melanie. Με την κήρυξη του πολέμου εξυφαίνονται και οι δυσκολίες στην καθημερινότητα των λευκών Νοτιών. Οι τεράστιες εκτάσεις βαμβακιού μένουν ερημικές, δίχως τη φροντίδα των μαύρων σκλάβων. Η εξαθλίωση δοκιμάζει τη ζωή στο Νότο.

Στη διάρκεια του πολέμου προβάλλεται η φυγή των ανθρώπων με τα κάρα για να γλιτώσουν από τη φρίκη των συγκρούσεων, τα καταπονημένα άλογα, τα εγκαταλελειμμένα σπίτια, η καταστροφή καλλιεργειών. Στο πεδίο των μαχών, απεικονίζονται οι σκηνές των στρατιωτών, τα αμυντικά οχυρά, οι μαζικές επιθέσεις, οι τραυματισμοί. Η Scarlett όμως παραμένει ανεπηρέαστη, δεν έχει αίσθηση των γεγονότων. Η υπερηφάνεια, η κυνικότητα, συντάσσουν το μύθο, τη γοητεία της. Δεν μπορεί να συμφιλιωθεί με την πραγματικότητα, δεν θέλει να χάσει τον δυναμισμό, τον πλούτο της. Είναι η στιγμή που η Scarlett θέλει να επισκεφθεί τον Rhett. Η γνωριμία τους σε κοσμική εκδήλωση είχε εντυπωσιάσει τον Rhett ο οποίος προσπαθούσε να την κατακτήσει. Εκείνη θέλοντας να εμφανισθεί λαμπερή, απροσπέλαστη από τα γεγονότα, ζηλώνει τις κουρτίνες του σπιτιού και προτρέπει τη νέγρα να της ράψει καινούριο φόρεμα. Η αίσθηση της ηδονής, της υπεροχής, εξουσιάζει τη ζωή της Scarlett. Για τη Scarlett η απώλεια του παιδιού της καταδεικνύει με emphaticό τρόπο πως η εδραίωση της εικόνας της είναι το άπαν. Ο Rhett συνειδητοποιεί την τραγικότητα του χαρακτήρα της και ολισθαίνει σε μια ηθική συνείδηση.

Όταν η Scarlett νιώθει πως ο Rhett υπήρξε αληθινά δίπλα της, η ανεξίτηλη φράση "Frankly ... I don't give a damn," ολοκληρώνει το εξαιρετο αυτό έργο. Στην ταινία μπορεί να διακρίνει κανείς την προφορά του λόγου στον αγροτικό Νότο. Επίσης, ο σκηνικός πλούτος κορυφώνεται τη στιγμή της εγκατάλειψης της φλεγόμενης Ατλάντα. Οι εντυπωσιακές εικόνες του πλήθους κατά τη διάρκεια εκκένωσης της Ατλάντα, μαρτυρούν τις χαοτικές συνθήκες που διαδραματίστηκαν τον Δεκέμβριο του 1864. Είναι όμως και κάτι πολύ βαθύτερο που μεταδίδει η ταινία και το οποίο σαγηνεύει τον κινηματογράφοφιλο.

Η αφηγηματική γραμμή της ταινίας με την απουσία κάθε ηθικής δέσμευσης και ενοχής; Στο προφίλ της; Scarlett προσλαμβάνει υπόσταση και νοηματική επάρκεια με την παρουσία της Melanie. Ενώ οι πράξεις της Scarlett καθοδηγούνται από εγωκεντρισμό, έκλυση των ηθών και μικροπρεπή αισθήματα, η άμεμπτη ηθική στάση της Melanie ενσαρκώνει τα ευγενή ήθη, την ανιδιοτέλεια, τον ιδεαλισμό.

Σε μια ιστορία που διολισθαίνει προς την ιδιοτέλεια, τα ευτελή πάθη και την αναγωγή της ολότητας στο εγώ, η Melanie και ο Ashley λειτουργούν 'υπονομευτικά' επιδεικνύοντας το γνώρισμα της προσαρμοστικότητας στην έλευση του εμφυλίου.

Gangs of New York

Η επισημοποίηση της βρετανικής κυριαρχίας στην Ιρλανδία επευτέχθη με την εδραίωση της τάξης των γαιοκτημόνων από το Νόμο της Ένωσης (1801), και της παρουσίας αυτής στο Βρετανικό Κοινοβούλιο, η οποία προήγαγε ανιδιοτελή συμφέροντα με σκοπό την αύξηση της δύναμής της (πολιτικής και υλικής). Η δυσaréσκεια της βρετανικής αποικιοκρατίας στην Ιρλανδία κορυφώθηκε την περίοδο του Μεγάλου Λιμού (1845-1849). Η πλειοψηφία των Ιρλανδών δεν ήταν ικανή να εξασφαλίσει τα μέσα αυτοσυντήρησής της.

Το 1845 η κρίση της πατάτας στην Ιρλανδία (the great famine, Irish potato famine, or great hunger) προκληνόμενη από τον λεγόμενο μήκυτα "phytophthora infestans", εξώθησε εκατοντάδες χιλιάδες Ιρλανδούς (από όσους επέζησαν από το λιμό) στα όρια της οικονομικής εξαθλίωσης. Ένα χρόνο μετά, στο λιμάνι της Νέας Υόρκης κατέφθαναν οι πρώτοι μετανάστες. Η καταπίεση, η εκμετάλλευση, οι άθλιες συνθήκες διαβίωσης και η απροκάλυπτη εχθρότητα την οποία επέδειξαν προς αυτούς οι γηγενείς, επέφεραν αιματηρές συγκρούσεις. Η μετανάστευση των Ιρλανδών στο Νέο Κόσμο, επομένως, ήταν παρεπόμενο της βρετανικής κατοχής και δη της συσσωρευμένης οργής για την πείνα που η άρχουσα τάξη της Βρετανίας με τους Ιρλανδούς γαιοκτήμονες αγνοούσε επιτηδευμένα όντας ο μοναδικός υπαίτιος της κατάστασης.

Η σκηνοθετική πλευρά του Μάρτιν Σκορσέζε προβάλλει με ευκρίνεια τη μεγάλη μεταμόρφωση που υφίστατο η αμερικανική κοινωνία της εποχής εκείνης. Τα εξαθλιωμένα κύματα μεταναστών που κατέκλυζαν τους δρόμους, οι θρύλοι του υποκόσμου που μάχονταν για τον έλεγχο της περιοχής τους, η εμπλοκή των πολιτικών στα εργατικά κινήματα, συνέθεταν το σκηνικό που εκτυλισσόταν στη Νέα Υόρκη. Στο προσκήνιο της ταινίας βρίσκεται η σύγκρουση ανάμεσα στους ντόπιους Αγγλοσάξονες και τους Ιρλανδούς και Ιταλούς μετανάστες. Το 1862 ο Άμστερνταμ, γιος του αρχηγού των Ιρλανδών μεταναστών, καταφθάνει στο Μανχάταν και είναι αποφασισμένος να εκδικηθεί τον θάνατο του πατέρα του. Υπεύθυνος γι' αυτόν υπήρξε ένας τοπικός αρχηγός συμμορίας, ο διαβόητος Μπίλ. Η σκοτεινή πλευρά των συμμοριών λαμβάνει δράση.

Αυτό που αφορά όμως το ιστορικό πλαίσιο του πολέμου είναι ότι συνέβη το καλοκαίρι του 1863.

Ο Πρόεδρος Λίνκολν διαβλέποντας την ανάγκη ενίσχυσης των στρατευμάτων, διατάσσει την άμεση στρατολόγηση χιλιάδων πολιτών. Οι Ιρλανδοί αρνούνται να υπακούσουν στην 'εθελοντική' στρατιωτική κατάταξη. Ο ξεσηκωμός των συνοικιών των μεταναστών και των εργατών της Νέας Υόρκης εκφυλίστηκε σε ρατσιστικές επιθέσεις εναντίον μαύρων, όχι μόνο επειδή τους θεωρούσαν ηθικούς αυτουργούς αυτού του

πολέμου – πρόσχημα του πολέμου ήταν η ισότητα και απελευθέρωση των μαύρων - αλλά και επειδή οι πρώην σκλάβοι προτιμούνταν συχνά για εργασία έναντι των μεταναστών.

Εκτός από αυτό, όμως, όσοι διέθεταν 300 δολάρια μπορούσαν να προσλάβουν κάποιον αντικαταστάτη και να πάρουν απαλλαγή. Αυτό το ποσό ήταν οι μισθοί ενός χρόνου για έναν ανειδίκευτο εργάτη. Έτσι όπως πολύ εύστοχα έγραφε μια εφημερίδα της εποχής «Οι πλούσιοι απαλλάσσονται». Οι 'επαναστάτες' έκαιγαν κυβερνητικές εφημερίδες, ξυλοκοπούσαν υπάλληλους της επιστράτευσης καθώς και καλοντυμένους κύριους που περιφέρονταν απερίσκεπτα στους δρόμους της Νέας Υόρκης. Σώματα του τακτικού στρατού εισήλθαν στην πόλη και με τη χρησιμοποίηση πυροβόλων και κανονιών κατάφεραν να καταστείλουν την εξέγερση. Ιστορικές πηγές αναφέρουν πως η αγριότητα που επέδειξαν οι στρατιωτικές δυνάμεις στη Νέα Υόρκη ήταν κατόπιν εντολής του Edwin Stanton, υπουργού της κυβέρνησης Λίνκολν.

Γκραβούρα εποχής για τις «Διαδηλώσεις Στρατολόγησης» οι οποίες σημάδεψαν την Νέα Υόρκη το τετραήμερο 12-15 Ιουλίου 1863.

Cold mountain

Η ανασύσταση της Ομηρικής Οδύσσειας στο εκδιδόμενο το 1997 μυθιστόρημα του Τσαρλς Φρέιζερ με τον τίτλο *Cold Mountain*, σκιαγραφεί με ποικιλόχρωμη φαντασία την ερωτική ιστορία δύο νέων, με περίβλημα την αδυσώπητη καταγραφή των διαστάσεων διχασμού, αντιθέσεων που συνεφέρει ο Αμερικανικός Εμφύλιος Πόλεμος. Το λογοτεχνικό ύφος του Φρέιζερ ενέπνευσε τον Anthony Mingella, σκηνοθέτη του αριστουργηματικού *English Patient*, να προσδώσει στο μυθιστόρημα την λάμψη μιας κινηματογραφικής προσέγγισης. Μια νεαρή πλούσια κοπέλα, η Ada Monroe φτάνει σε ένα χωριό του αμερικανικού νότου, το *Cold Mountain*, ακολουθώντας τον ιερέα πατέρα της. Εκεί γνωρίζει τον ντόπιο, γοητευτικό νεαρό Inman. Η ερωτική έλξη που αναπτύσσεται, η άνθιση του έρωτα μεταξύ της Ada και του Inman, διεγείρει το συναισθηματικό πλούτο των πρωταγωνιστών.

Ο Αμερικανικός Εμφύλιος Πόλεμος, όμως, τους απομακρύνει.

Οι άνδρες του *Cold Mountain* της Βόρειας Καρολίνα υποχρεούνται να καταταχθούν στα στρατεύματα. Ο Inman παρά τη θέληση του, πράττει το ίδιο. Η Ada, παρά την οδυνηρή πραγματικότητα, επιδεικνύει συναισθηματική και πνευματική αρτιότητα. Η προσμονή θα την κυριεύει, μέχρις ότου αντικρύσει εκ νέου τον

Inman. Η νοσταλγική ενατένιση κορυφώνεται όταν τα γράμματα της Ada μένουν αναπάντητα. Στο Cold Mountain, η Ada μετά την απώλεια του πατέρα της έχει να υπερκεράσει τα ανυπέρβλητα εμπόδια και τις κακουχίες που ορθώνει ο Εμφύλιος. Η συμμετοχή των πολιτών στον πόλεμο συνεπάγεται έλλειμμα εργατικού δυναμικού, ως εκ τούτου οι εκτάσεις γης μένουν ακαλλιέργητες, εντείνεται η οικονομική ένδεια, ενώ πτώση παρουσιάζουν οι εμπορικές συναλλαγές. Αβεβαιότητα, ανασφάλεια, μα περισσότερο άγνοια, είναι οι κύριες όψεις της καθημερινότητας της Ada. Η καλλιέργεια του αγροκτήματος επισύρει πρακτικές γνώσεις που η ίδια δεν κατέχει. Κλονίζεται η αυτοπεποίθησή της. Τα αδιέξοδα την ωθούν να πωλήσει τα αγαπημένα της αντικείμενα. Σε αυτή την κρίσιμη στιγμή, η συμβολή της Ruby κρίνεται καθοριστική. Η Ruby μαθημένη να επιβιώνει αξιοποιώντας ιδανικά τη φύση, αφυπνίζει με τον τρόπο σκέψης της τα ένστικτα της Ada. Η συνύπαρξη καθίσταται διδαχτική για τις αδήριτες ανάγκες που καλείται να αντιμετωπίσει ένας άνθρωπος σε συνθήκες πολέμου. Τα ψυχολογικά γνωρίσματα της Ruby σφυρηλατήθηκαν από την απρεπή μεταχείριση του πατέρα της σε νεότερη ηλικία. Αυτό εξηγεί την έξαλλη συμπεριφορά της όταν εμφανίζεται ο πατέρας της στην φάρμα. Όμως η διδαχή του εμφυλίου εμφύσησε αρετές στα πιστεύω τα πατέρα της.

Η καταπίεση του πολέμου είχε ωθήσει τον πατέρα της στην αναζήτηση της απόλυτης (πνευματικής) ελευθερίας. Για τον Inman ο πόλεμος λειτουργεί ως ατέρμονη ροή εικόνων. Η προάσπιση των Νοτίων ιδανικών προσηλώνει τον Inman στο μέτωπο των συγκρούσεων. Το πάθος και η ένταση αποτυπώνονται στην έκφρασή του. Το ηθικό φρόνημα του νεαρού στρατιώτη σύντομα κάμπτεται από τη θηριωδία του Αμερικάνικου Εμφυλίου. Τα ψυχικά και σωματικά του αποθέματα εξαντλούνται όταν τραυματίζεται στο πεδίο των μαχών. Το μακρύ και επίπονο ταξίδι για την επιστροφή στο Cold Mountain και στην αγαπημένη του Ada, μόλις ξεκινά. Το ζήτημα της λιποταξίας επαφίεται αυτοβούλως στην αρμοδιότητα ορισμένων που κυνηγούν με λυσσαλέα ορμή όσους αποστατούν. Στο χαοτικό περιβάλλον που κυριαρχεί ο Inman έρχεται αντιμέτωπος με ανθρώπινες προκλήσεις. Η συμπεριφορά που επιδεικνύει ο Inman έχει μια κοινή συνισταμένη: στωικότητα, αξιοπρέπεια και θάρρος.

Ο τρόπος που αποδίδει την προέλαση της ανήθικης ζωής στο Νότο απεικονίζεται στην συνάντηση του Inman με τον μοιχό ιερέα στο δάσος. Ο ιερέας έχοντας στην αγκαλιά του μια νέγρα, είναι έτοιμος να τη ρίξει στο ποτάμι. Στην αντιδραστική συμπεριφορά του Inman, ο ιερέας του αποκαλύπτει πως η νέγρα κουβαλάει τον καρπό ενός παράνομου έρωτα. Ο ιερέας δικαιολογεί τη στάση του λέγοντας πως είναι ενάρετος, όμως ο Inman ελευθερώνει την κοπέλα και τιμωρεί τον ιερέα (αφήνει σημείωμα για την πράξη του ιερέα, αφού προηγουμένως τον φιμώνει). Οι κάτοικοι τον ξυλοκοπούν και τον αφορίζουν. Το στίγμα της αμαρτίας και της ελλειμματικής ηθικής αποτυπώνεται όταν μια ανήλικη κοπέλα – αφού πρώτα ζητά χρηματικό αντίτιμο για να βοηθήσει τον Inman να διασχίσει τον ποταμό – προτίθεται να θυσιάσει την αγνότητά της έναντι μικρού ποσού. Η αμηχανία και συνάμα η θλίψη αντικατοπτρίζεται στο βλέμμα του Inman, την στιγμή που ο ιερέας που επίσης ήταν στη βάρκα διακρίνεται από αμοραλισμό και κυνικότητα.

Η ταινία επίσης αναδεικνύει με βίαιο τρόπο το θέμα της φυγής από τα στρατεύματα.

Όταν η Ada με την Ruby επισκέπτονται μια γειτόνισσα, η υποδοχή δεν είναι ανάλογη προηγούμενων φορών. Η ευχάριστη και θερμή παρουσία μιας γυναίκας, έχει μετατραπεί σε μια παράδοξη διάθεση εκ μέρους της. Η Ruby υποψιάζεται πως κάτι συμβαίνει, ενώ η Ada δεν διακρίνει κάτι. Η γειτόνισσα είχε λόγο να ανησυχεί. Η Ruby είχε διαβλέψει ορθά τα ετερόκλητα στοιχεία στην συμπεριφορά της. Τα αγροκτήματα στο σπίτι της ήταν καλλιεργημένα. Οι γιοι της είχαν επιστρέψει από τις μάχες και η ενασχόλησή τους στις φάρμες ήταν εντατική. Η μητέρα τους πλέον αγωνιούσε για την ασφάλειά τους. Όπως εξελίσσεται η ιστορία, η μητέρα βασανίζεται αγρίως από τους σερίφηδες (πολιτοφύλακες), οι οποίοι μόλις έχουν καταφθάσει αναζητώντας τους δύο γιους. Η δοκιμασία της μάνας και η εμφάνιση των παιδιών τα οποία θανατώνονται ακαριαίως, ολοκληρώνει την τραγική σκηνή.

Καναδάς

Μεξικό

 Κερδισμένη από τη Βρετανία περιοχή, με τη Συνθήκη του Όρεγκον (1846)

 Παραχωρημένα εδάφη από το Μεξικό (1848 και 1853)

 Η αγορά της Λουιζιάνας από τη Γαλλία (1803)

 Εξεγερμένες περιοχές εναντίον του Μεξικού και αποδεκτές από την Ένωση (1845)

 Παραχωρημένα εδάφη από τη Βρετανία (1783)

- Αγορασμένα εδάφη από την Ισπανία (1819)
- Οι αρχικές 13 Πολιτείες
- Παραχωρημένες από τη Μεγάλη Βρετανία (1818)

Παράρτημα 2

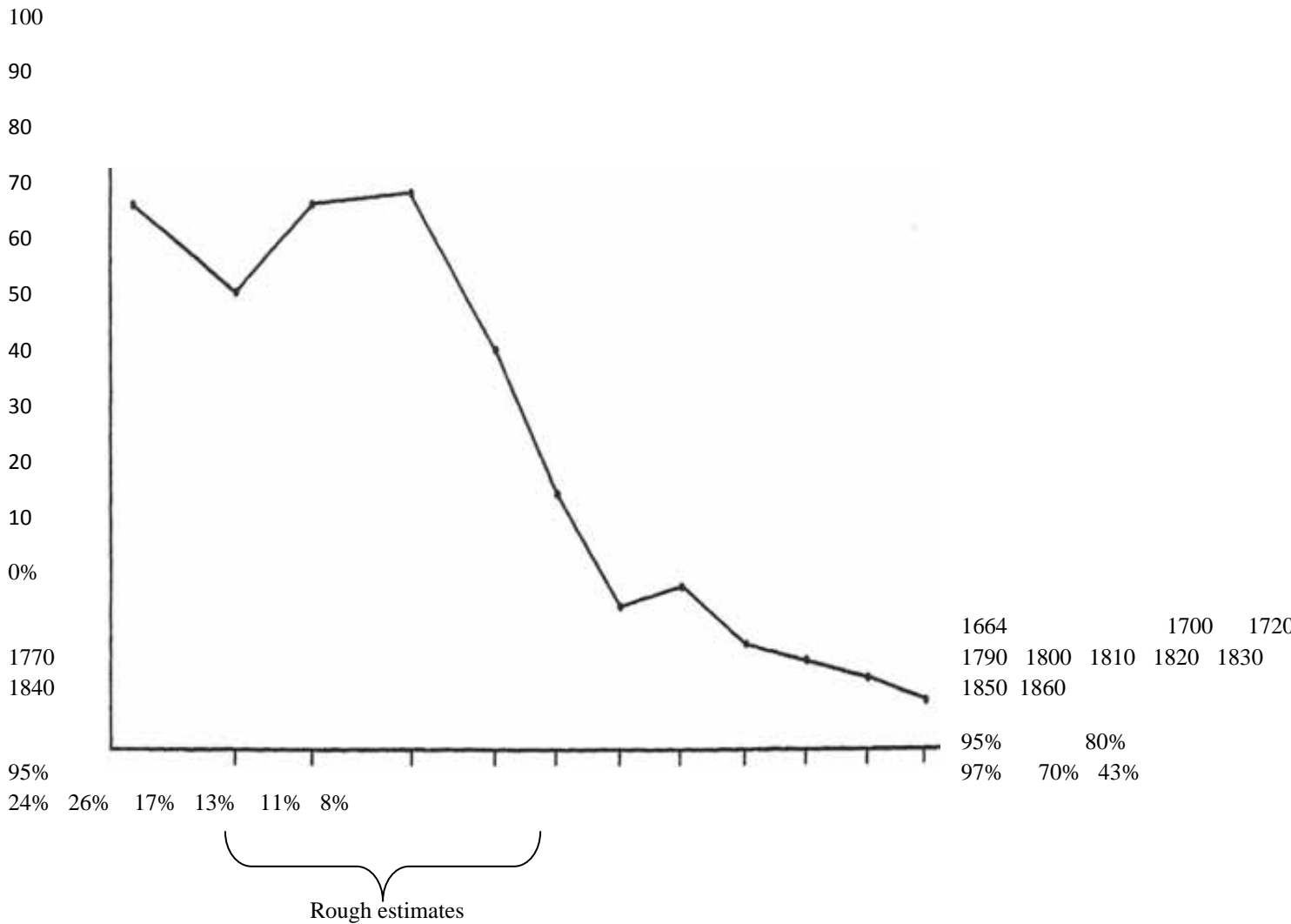
Ιστορικές πηγές αναφέρουν πως οι συνθήκες ελευθερίας και σχετικής πολιτικής ισότητας για τους λευκούς οδήγησαν στη συσσώρευση ιδιοκτησίας μέσω της εργατικότητας, αποταμίευσης, της νοημοσύνης, και της αυτοπειθαρχίας. Η ευφυή δραστηριότητα δύναται να εξελίξει κοινωνικά τον άνθρωπο. Το κλειδί για την ανεξαρτησία ήταν το κέρδος της ιδιοκτησίας.

Ο πρόδρομος αυτής της εξέλιξης ήταν ο μισθός. Η οικονομική ανεξαρτησία μέσω της κοινωνικής κινητικότητας θα μπορούσε να ληφθεί μόνο εάν οι αμοιβές ήταν υψηλές, ή, στην ορολογία του δέκατου ένατου αιώνα, εάν ο εργαζόμενος λάμβανε όλους τους καρπούς της εργασίας του.

Πολλοί νότιοι πολιτικοί αρθρογράφοι υποστήριζαν ότι η κοινωνική κινητικότητα ήταν ένα γεγονός της ζωής, ότι καμία «αριστοκρατία» δεν υπήρξε, και ότι οι πλούσιοι νότιοι είχαν κερδίσει τις θέσεις τους «από τον ιδρώτα του αγώνα τους» (by the sweat of their brow(s)), μια φράση που χρησιμοποιήθηκε διαρκώς από τους υπερασπιστές της βόρειας ελεύθερης εργασίας.

Παράρτημα 3

Table 1. Declining percentages of Delaware Blacks who were enslaved

Based on U.S. census

Source: Sellano L. Simmons, «Count Them too: African Americans from Delaware and the United States Civil War Navy, 1861-1865», *The Journal of Negro History* 85 (Summer, 2000) :187

Παράρτημα 4

Το προφανέστερο συμπέρασμα από τα στοιχεία που παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα είναι η απότομη πτώση για το τμήμα του εργατικού δυναμικού που απασχολείται στη γεωργία, από το 1820 έως το τέλος του αιώνα. Το 1820 τέσσερις στους πέντε Αμερικανούς απασχολήθηκαν στη γεωργία, ενώ μέχρι το τέλος του αιώνα αυτή η αναλογία είχε μειωθεί στο μισό. Προφανώς, αυτή η μακροπρόθεσμη πτώση στην αγροτική απασχόληση συνοδεύθηκε από μια άνοδο σε άλλους τομείς, ιδιαίτερα στον βιομηχανικό τομέα. Η απασχόληση στην βιομηχανία αυξήθηκε σε αυτήν την περίοδο από ιδιαίτερος χαμηλά επίπεδα το 1820, στο 20 τοις εκατό του εργατικού δυναμικού το 1900.

Η απασχόληση στην βιομηχανία αυξήθηκε ελαφρώς μετά το 1870. Μεταξύ 1850 και 1880, το μερίδιο της απασχόλησης στη γεωργία μειώθηκε μόνο κατά 3 ποσοστιαίες μονάδες. Στην πραγματικότητα, εάν δεν υφίστατο η απόσυρση της μαύρης εργασίας που συνόδευσε τη χειραφέτηση, το μερίδιο της απασχόλησης στη γεωργία θα ήταν σχεδόν σταθερό.

Table 2. Labor force by sector of employment, 1820-1900 (thousands)

Year	Total	Free	Slave	% of labor force in			Labor force participation rate
				Agriculture	Manufacturing	Trade	
1820	3.135	2.185	950	78.8			32.5
1830	4.200	3.020	1.180	70.6			32.6
1840	5.660	4.180	1.480	63.1	8.8	6.2	33.2
1850	8.250	6.280	1.970	54.8	14.5	6.4	35.6
1860	11.110	8.770	2.340	52.9	13.8	8.0	35.3
1870	12.930	12.930		52.5	19.1	10.1	32.5
1880	17.390	17.390		51.3	18.9	11.1	34.7
1890	23.320	23.320		42.7	18.8	12.7	37.0
1900	29.070	29.070		40.2	20.3	13.7	38.3

Source: Roger L. Ransom, *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War* (Cambridge University Press, 1989), p. 260

Παράρτημα 5

Η καταδίωξη και θανάτωση του Μπουθ δεν ήταν παρά η αρχή του νήματος μιας συνωμοσίας με στόχο τον Αβραάμ Λίνκολν. Κυρίαρχο πρόσωπο σε αυτή διαδραμάτισε ο Edwin Stanton. Διετέλεσε Υπουργός Αμύνης, Πληροφοριών και Επικοινωνιών, ενώ διέθετε άριστες σχέσεις με την βιομηχανική και επιχειρηματική ελίτ του Βορρά. Οι δραστηριότητες που ανέπτυξε με χρηματιστηριακούς παράγοντες της Νέας Υόρκης γέννησαν σοβαρές υποψίες για τα συμφέροντα που προωθούσε μέσω της Υπουργικής του θέσης.

Η επικοινωνία που διατηρούσε με τον Πρόεδρο Λίνκολν και οι παρεμβάσεις του σε θέματα πολιτικής διαχείρισης των γεγονότων δημιούργησαν αρκετές φορές προστριβές. Η στέρηση συνταγματικών δικαιωμάτων των πολιτών ήταν αποτέλεσμα αιτημάτων του Στάντον. Οι υπερεξουσίες του Στάντον, όμως, τον καθιστούσαν πολιτικά πανίσχυρο. Η προσωπική οξύτητα των δύο ανδρών έλαβε διαστάσεις προς τα τέλη του πολέμου. Ο εναρκτήριο λόγος του Αβραάμ Λίνκολν, κατά την ορκωμοσία, τον Μάρτιο του 1865, χαρακτηρίστηκε από μεγαλοψυχία, διακηρύττοντας πως ιερό καθήκον όλων είναι η επούλωση των πληγών του έθνους και η διαφύλαξη μιας δίκαιης και διαρκούς ειρήνης.

Στο διάστημα που ακολούθησε, ο Λίνκολν, γνωστός για την ακεραιότητά του και τα υψηλά πολιτικά του ιδεώδη, δεν έπαψε να προτρέπει τα μέλη του υπουργικού συμβουλίου να στρέψουν τη σκέψη τους στην ειρήνη, μακριά από διωγμούς και κακίες. Την περίοδο εκείνη, η θέση του Stanton αντανάκλωνε μια πλειοδοτική λογική για τις κατακτημένες πολιτείες του Νότου. Ο Stanton συνηγορούσε υπέρ της κατάσχεσης της γης του Νότου και αυτό εν μέρει μπορεί να αποδοθεί στις γνωριμίες του με τους μεγαλοαστούς, εκπροσώπους του κεφαλαίου. Οι ενέργειές του αποσκοπούσαν στο να καταστήσει τις Ηνωμένες Πολιτείες σε προσωπικό του φέουδο. Ο Λίνκολν, πληροφορούμενος για τις προθέσεις του Stanton, δεν έκρυψε την βαθύτατη ενόχλησή του. Θέλησε να απαλλαγεί από τις υπηρεσίες και τις πρακτικές του υπουργού του και δημιούργησε ένα κλίμα αμφιβολίας προς το πρόσωπό του. Η απομάκρυνση του Stanton αποκτούσε πλέον αναπόφευκτο χαρακτήρα. Συνεπώς, είναι βάσιμη η εκδοχή ότι ο Stanton οργάνωσε τη δολοφονία του Λίνκολν. Σύμφωνα με ιστορικούς, ο θάνατος του Λίνκολν περιγράφεται ως η απόπειρα του Προέδρου να απαλλαγεί από τα διαπληκτιζόμενα συμφέροντα, τα οποία ανθούσαν υπό την ανοχή του ιδίου. Η πλοκή του σεναρίου που αποδίδει ηθική αυτουργία στο πρόσωπο του Stanton κρίνεται ενδιαφέρουσα.

Ο Stanton απέστειλε τον Lafe Baker με σαφείς συστάσεις να αφαιρέσει από τον Μπουθ το προσωπικό του ημερολόγιο. Το 1867 τα γεγονότα της μυστικής εκείνης αποστολής έγιναν γνωστά. Η απόκρυψη ενός τόσο σημαντικού τεκμηρίου πυροδότησε την έναρξη μίας νέας έρευνας, κατά την οποία το ημερολόγιο του Μπουθ βρέθηκε φυλαγμένο στα αρχεία του Στάντον. Όταν το ημερολόγιο προσήχθη ενώπιον της αρμόδιας επιτροπής, διαπιστώθηκε ότι απουσίαζαν πηγές οι οποίες αναφέρονταν στις ημέρες που προηγήθηκαν της δολοφονία του Λίνκολν.

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Αγγελόπουλος, Κ., *Σύντομη Ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών*, Αθήνα: Αμερικανική Υπηρεσία Πληροφοριών (1945-1955)

Ακαδημία Επιστημών ΕΣΣΔ, *Παγκόσμια Ιστορία*, Τόμος Β, Αθήνα: Μέλισσα, Μόρφωση, 1956

Βερέμης, Θ., *ΗΠΑ : Από το 1776 έως σήμερα. Η εκδοχή ενός ταξιδιώτη*, Βιβλιοθήκη Διεθνών και Ευρωπαϊκών Μελετών, 2003

Δομή, (Εγκυκλοπαίδεια), Τόμος 8, 17

Duby, G., *Παγκόσμιος Ιστορικός Άτλας*, Αθήνα: Πατάκης 2006

Καπόπουλος, *Παγκόσμια Ιστορία. Η αποικιοκρατία 1850-1900 μ.Χ*, Εκδόσεις Time Life

Κίτρικ, Ε. Μ., «Η περίοδος της Ανοικοδόμησης: μια υπερσυντηρητική επανάσταση» στο Woodward, V. C., επιμ, *Συγκριτικά δοκίμια γύρω από την Αμερικανική ιστορία*, Αθήνα: Εκδ. Δ. Παλτεζανάκη, 1969

Κόμμαγκερ, Χ. Σ., *Αθάνατα Κείμενα της Αμερικανικής Ιστορίας*, Αθήνα: Αμερικανική Υπηρεσία Πληροφοριών (1900-1950)

Lanning, M. L., *Οι 100 Μεγαλύτερες Μάχες όλων των Εποχών*, Αθήνα: Ενάλιος 2004

Levine P. Και Ν. Τσιμπούκη., *Αμερικανικές Ταυτότητες. Η Λογοτεχνική Ιστορία των Ηνωμένων Πολιτειών 1603-2000*, Εκδόσεις Πατάκη, Τρίτη Έκδοση, 2007

Λουκάς, Κ., *Αιματηρή Ιστορία της Αμερικανικής Ηπείρου*, Λευκωσία: Αλωνεύτης 1988

Nehru, J. P., *Ματιές στην Παγκόσμιο Ιστορία, Μέρος Δεύτερον*, Αθήνα: Σημερινός Κόσμος 1954

Ντέιβις, Ν. Μ., «Δουλεία» στο Woodward, V. C., επιμ, *Συγκριτικά δοκίμια γύρω από την Αμερικανική ιστορία*, Αθήνα: Εκδ. Δ. Παλτεζανάκη, 1969

Ουίλκινσον, Φ., *Παγκόσμια Ιστορία*, Αθήνα: Πατάκης 1997

Πάγκαλος, Α., *Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. The Encyclopedia Americana 1959*, Αθήνα: “20^{ος} αιώνας”, 1960

Πιερράτου, Ε., *Η Διανόηση στην Αμερική: Ιστορία – Συγγραφείς – Κείμενα 1492-1953*, Αθήνα: Σπουδαί αμερικανικής, αγγλικής γλώσσας και λογοτεχνίας, 1959

Πότερ, Ν. Μ., «Ο εμφύλιος πόλεμος» στο Woodward, V. C., επιμ, *Συγκριτικά δοκίμια γύρω από την Αμερικανική ιστορία*, Αθήνα: Εκδ. Δ. Παλτεζανάκη, 1969

Στόου, Χ. Μ., *Η καλύβα του Μπαρμπα-Θωμά*, Εκδόσεις Πατάκη, Δέκατη Έκδοση, 2007

Συλλογικό Έργο, *Larousse Μεγάλη Θεματική Εγκυκλοπαίδεια*, Ενότητα Ι: Ιστορία και Τέχνες: Τόμος 2: Παγκόσμια Ιστορία ΙΙ, Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη, 2008

Τα Μεγάλα Γεγονότα της Παγκόσμιας Ιστορίας, Ενότητα: Ο Αμερικανικός Εμφύλιος

Φράνκλιν, Τ. Χ., «Ο νέγρος από τη χειραφέτηση ως τις μέρες μας» στο Woodward, V. C., επιμ, *Συγκριτικά δοκίμια γύρω από την Αμερικανική ιστορία*, Αθήνα: Εκδ. Δ. Παλτεζανάκη, 1969

Ξενόγλωσση

Beecher, H. W., *Civil war: its causes, its consequences, its crimes and its compromises*, New York: R. Vose, c1861

Benson L. and C. Strout., «Causation and the American Civil War. Two Appraisals», *History and Theory*, Vol. 1, No. 2, (1961), pp. 163-185

Brewer, W. M., «Poor Whites and Negroes in the South Since the Civil War», *The Journal of Negro History*, Vol. 15, No. 1, (Jan., 1930), pp. 26-37

Churchill, W., *The American Civil War*, London: Cassell 1961

Cochran. T. C., «Did the Civil War Retard Industrialization? », *The Mississippi Valley Historical Review*, Vol. 48, No. 2. (Sep., 1961), pp. 197-210

Conrad, A. H., «Slavery as an Obstacle to Economic Growth in the United States: A Panel Discussion», *The Journal of Economic History*, Vol. 27, No. 4, The Tasks of Economic History, (Dec., 1967), pp. 518-560

Conrad, A. H. and J. R. Meyer., «The Economics of Slavery in the Ante Bellum South», *The Journal of Political Economy*, Vol. 66, No. 2, (Apr., 1958), pp. 95-130

Craig, L. A. and T. Weiss., «Agricultural Productivity Growth During the Decade of the Civil War», *The Journal of Economic History*, Vol. 53, No. 3, (Sep., 1993), pp. 527-548

Goldin, C. D., «The Economics of Emancipation», *The Journal of Economic History*, Vol. 33, No. 1, The Tasks of Economic History, (Mar., 1973), pp. 66-85

Goldin, C. D. and F. D. Lewis., «The Economic Cost of the American Civil War: Estimates and Implications», *The Journal of Economic History*, Vol. 35, No. 2, (Jun., 1975), pp. 299-326

Govan, T. P., «Was plantation slavery profitable? », *The Journal of Southern History*, Vol. 8, No. 4, (Nov., 1942), pp. 513-535

Gunderson, G., «The Origin of the American Civil War», *The Journal of Economic History*, Vol. 34, No. 4, (Dec., 1974), pp. 915-950

Hamand, W. F., « "No Voice from England": Mrs. Stowe, Mr. Lincoln, and the British in the Civil War», *The New England Quarterly*, Vol. 61, No. 1, (Mar., 1988), pp. 3-24

Hernon, J. M. Jr., «British Sympathies in the American Civil War: A Reconsideration», *The Journal of Southern History*, Vol. 33, No. 3, (Aug., 1967), pp. 356-367

Huston, J.L., *Calculating the value of the Union. Slavery, property rights, and the economic origins of the civil war*, The University of North Carolina Press, 2003

Huston, J. L., «Property Rights in Slavery and the Coming of the Civil War», *The Journal of Southern History*, Vol. 65, No. 2. (May, 1999), pp. 249-286

Leopold, R. W. and Link. A. S., *Problems in American history*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, Second edition, 1957

Levi, L., «On the Cotton Trade and Manufacture, as Affected by the Civil War in America», *Journal of the Statistical Society of London*, Vol. 26, No. 1, (Mar., 1863), pp. 26-48

Mallam, W. D., «Lincoln and the Conservatives», *The Journal of Southern History*, Vol. 28, No. 1. (Feb., 1962), pp. 31-45

Owsley, F. L., «The Fundamental Cause of the Civil War: Egocentric Sectionalism», *The Journal of Southern History*, Vol. 7, No. 1. (Feb., 1941), pp. 3-18

Ramsdell, C. W., «The Natural Limits of Slavery Expansion», *The Mississippi Valley Historical Review*, Vol. 16, No. 2, (Sep., 1929), pp. 151-171

Randall, J. G., «The Civil War Restudied», *The Journal of Southern History*, Vol. 6, No. 4. (Nov., 1940), pp. 439-457

Ransom, R. L., *Conflict and Compromise. The Political Economy of Slavery, Emancipation, and the American Civil War*, Cambridge University Press, 1989

Ransom R. and R. Sutch., «The impact of the Civil War and of Emancipation on Southern Agriculture», *Explorations in Economic History* 12, 1-28 (1975)

Rockoff, H., «American Free Banking before the Civil War: A Re-Examination», *The journal of Economic History*, Vol. 32, No. 1, The Tasks of Economic History, (Mar., 1972), pp. 417-420

Runkle, G., «Karl Marx and the American Civil War», *Comparative Studies in Society and History*, Vol. 6, No. 2, (Jan., 1964), pp. 117-141

Sellers, J. L., «The Economic Incidence of the Civil War in the South», *The Mississippi Valley Historical Review*, Vol. 14, No. 2, (Sep., 1927), pp. 179-191

Simmons, S. L., «Count Them too: African Americans from Delaware and the United States Civil War Navy, 1861-1865», *The Journal of Negro History*, Vol. 85, No. 3. (Summer, 2000), pp. 183-190

Stamp, K. M., «Lincoln and Strategy of Defense in the Crisis of 1861», *The Journal of Southern History*, Vol. 11, No. 3. (Aug., 1945), pp. 297-323

Storey, M. M., «The American Civil War and Its Antecedents: A Survey of Recent Literature», *The Historical Journal*, Vol. 40, No. 1, (Mar., 1997), pp. 253-261

Thomas, A. B., «The Civil War as Institutional Fulfillment», *The Journal of Southern History*, Vol. 47, No. 1. (Feb., 1981), pp. 3-32

Turner, L. D., «The Civil War Period (1861-1865)», *The Journal of Negro History*, Vol. 14, No. 4, (Oct., 1929), pp. 476-488

Weigley, R. F. and J. M. McPherson., «A Great Civil War: A Military and Political History», *The Journal of Military History*, Vol. 65, No.1. (Jan., 2001), pp. 199-201

Wesley, C. H., «The Civil War and the Negro-American», *The Journal of Negro History*, Vol. 47, No. 2, (Apr., 1962), pp. 77-96

Winston, R. W., «Was the American Conflict a War between States? », *Social Forces*, Vol. 13, No. 3. (Mar., 1935), pp. 379-382

Κινηματογράφος

Gone with the wind (1939), του Victor Fleming

Gangs of New York (2002), του Martin Scorsese

Cold Mountain (2003), του Anthony Minghella

Internet

American Civil War

Βορράς εναντίον Νότου, Κεφ. Α΄ 8

Causes of the Civil War – Economic and Sectional differences

Origins of the American Civil War – Wikipedia, the free encyclopedia

What Caused the Civil War? , Gettysburg National Military Park Kidzpage

www.civilwarhome.com